

Bilaga 4.1 Lokalförsörjning för grundskolan 2024–2040, totalt och per stadsdelsnämndsområde

Innehåll

Sammanfattning	2
4.1.1. Kommunala grundskolor i Stockholms stad	3
4.1.1.2. Nuläge.....	9
4.1.1.3. Planering av lokaler för år 2023–2031	11
4.1.1.4. Långsiktig planering av lokaler för år 2032–2040	16
4.1.1.5. Hyreskostnadsutveckling.....	17
4.1.2. Bromma	20
4.1.3. Enskede – Årsta – Vantör.....	24
4.1.4. Farsta	29
4.1.5. Hägersten-Älvsjö	35
4.1.6. Hässelby Vällingby	40
4.1.7. Järva	45
4.1.8. Kungsholmen.....	52
4.1.9. Norra innerstaden	56
4.1.10. Skarpnäck.....	61
4.1.11. Skärholmen	65
4.1.12. Södermalm	69
4.1.13. Anpassad grundskola och elever i behov av särskilt stöd	73

Sammanfattning

Förvaltningen bedömer att Stockholms stads kommunala grundskolor har en sammanlagd kapacitet om cirka 89 000 elevplatser. Med 78 900 elever i grundskolorna utnyttjas för närvarande 90 procent av alla platser. Skillnader inom staden gör att det samtidigt finns områden med kapacitetsbrist och områden med överskott.

Senarelagd bostadsbyggnation samt nedjusterad befolkningsprognos gör att stadens elevantalsframskrivning inte bara är kraftigt nedjusterad, utan även innebär ett trendbrott från ökat till minskat elevantal. Antalet elever i stadens kommunala grundskolor förväntas minska med 2 000 elever fram till 2031. Behovet av elevplatser har minskat med 8 800 elevplatser mot behovet som redogjordes för i elevantalsframskrivningen år 2019.

Förvaltningen planerar mellan år 2023–2031 att öka lokalkapaciteten med 2 300 elevplatser. Ökningen av platser i kombination med förväntan om ett minskat elevantal innebär att skolornas sammantagna fyllnadsgrad skulle minska till 85 procent vid år 2031.

Jämfört med förra årets lokalförsörjningsplan, vilken redovisade en planering om 6500 nya elevplatser fram till år 2030, har förvaltningen minskat sin planering fram till år 2031 markant. Trots detta finns det fortfarande fler platser i planeringen än vad framskrivningen ger stöd för vilket innebär att hyreskostnaderna per elev kommer att öka. Det är en central uppgift för förvaltningen under det kommande året att säkerställa kvaliteten i prognoserna och ta fram åtgärder för att ta tillvara existerande kapacitet och begränsa kostnadsutvecklingen. Således är det troligt att färre projekt än de som redovisas i lokalförsörjningsplanen kommer att erhålla genomförandebeslut och färdigställas inom planeringsperioden. Samtidigt finns det omfattande behov av att ersätta stora delar av cirka 10 000 platser i befintligt bestånd med tidsbegränsade bygglov samt att utöka antalet platser inom den anpassade grundskolan.

Alla barn i Stockholm har lika rätt till en skola nära hemmet. En kombination av minskande elevkullar i innerstaden och omfattande bostadsbyggnation i områden där befintliga skolor inte kan ta emot alla tillkommande elever försvårar planeringen.

År 2032 och framåt förväntas antalet barn och unga i grundskoleåldern återigen öka till följd av omfattande bostadsbyggnation. Stora delar av den prognostiserade ökningen, 10 100 barn och unga 6–15 år mellan 2032–2040, förväntas ske i anslutning till större exploateringsområden. Att veta exakt hur stort det framtida behovet är om 10–20 år är svårt att förutse eftersom förutsättningarna kan förändras av många skäl. Det är därför av stor vikt för staden att i ett tidigt skede reservera tomter för framtidens skolor – tomter som möjliggör att bygga kostnadseffektivt, med god miljö och hög tillgänglighet. För att behovet av nya skolor är direkt knutna till dessa planprogram, är tidplan och kapacitet för nya skolor helt och hållet relaterat till planprogrammets genomförandetakt och omfattning.

Jämfört med förra årets lokalförsörjningsplan har förvaltningen flyttat flera planerade nya skolor längre fram i tiden. Några tidigare planerade platser för nya skolor har även tagits helt bort från planeringen.

4.1.1. Kommunala grundskolor i Stockholms stad

Närhet till skolan är en viktig faktor för många vårdnadshavare och elever och staden har en skyldighet att erbjuda grundskola nära hemmet. Därför görs planeringen för grundskola både stadsövergripande och per stadsdelsnämndsområde (SDO).

Förvaltningens skolplanering utgår huvudsakligen från dagens kapacitet, befolkningsprognos, elevantalsframskrivning och strategiska bedömningar. Vid förändringar i underlaget uppdateras också skolplaneringen i alla relevanta avseenden, geografisk placering, storlek på skola och färdigställandetid, men planer kan även läggas ned.

I de följande kapitlen redovisas behovsanalys samt planerade lokalförändringar under första planeringsperioden 2023–2031 samt andra planeringsperioden 2032–2040. Det bör uppmärksammas att:

- Nulägesbeskrivning är baserad på stadens elevantal enligt elevavläsning i stadens Barn- och elevregister den 15 september 2022. För lokaler anser nuläget januari 2023.
- Observera att elevantal i elevantalsframskrivningen och i kapacitetsplaneringen avser faktiskt eller förväntat elevantal i början av höstterminen. Detta skiljer sig något från den ekonomiska redovisningen där antal intäktsgrundande elever i stadens kommunala skolor istället avser årsmedelvärde för respektive år.
- Stadens befolkningsprognos och framskrivning över antal elever på detaljnivå sträcker sig fram till 2031 och ger ett mer detaljerat analysunderlag för kommunala skolor.
- Den långsiktiga planeringen efter år 2031 för grundskolan är främst relaterad till att säkerställa markbehov i samband med stadens större utvecklingsprogram och avser såväl kommunala som fristående skolor. Behovet av nya skolor är direkt knutet till dessa program. Osäkerhet när skolan behövs visas med ett tidsintervall.

Godkännande av denna lokalförsörjningsplan betyder att utbildningsnämnden ställer sig bakom inriktningen i planeringen. Varje enskilt projekt beslutas separat genom inriktnings- och genomförandebeslut.

4.1.1.1. Planeringsförutsättningar

Befolkningsutveckling 6–15 år

Figur 4:1 nedan visar stadens prognos för utvecklingen av befolkningen 6–15 år. Det skiljer sig stort mellan årskullar hur antal barn och unga förväntas utvecklas. De större årskullarna blir äldre och är snart i högstadietåldern. Det är i denna ålderskategori (13–15 år) som ökningen kan ses under de närmaste åren. Samtidigt har fruktsamheten i Stockholm minskat långsamt under de senaste tio åren och de mindre årskullarna är nu i skollåldern. Därmed förväntas antalet barn mellan 6–9 år minska. Det föddes ovanligt få barn i Stockholm år 2022. I befolkningsprognosen ser man därför det lägsta förväntade antalet 6-åringar år 2028. Därefter förväntas antal barn i Stockholm öka igen.

Figur 4:1 Antal folkbokförda barn 6–15 år 2022–2040 enligt stadens befolkningsprognos 2022

	Antal				Förändring från 2022		
	2022	2026	2031	2040	2022–2026	2022–2031	2022–2040
6–9 år	42 928	40 454	40 532	46 389	-2 474	-2 396	3 461
10–12 år	32 126	31 813	30 545	33 578	-312	-1 580	1 452
13–15 år	31 319	31 802	31 327	32 499	484	9	1 181
6–15 år	106 372	104 070	102 405	112 466	-2 303	-3 967	6 094

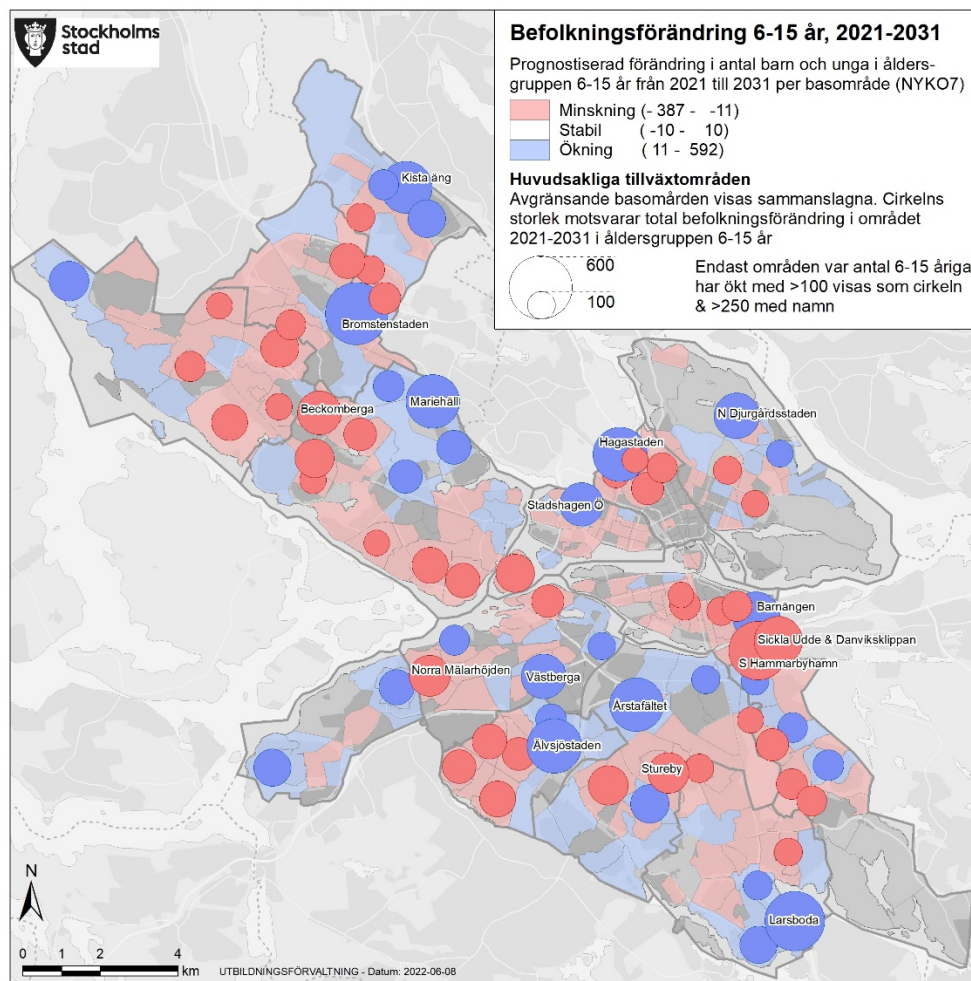
Skillnaderna är också stora mellan stadens olika områden. På stadsdelsnämndsområdesnivå (SDO) ökar åldersgruppen 6–15 år i Skärholmen, Järva, Enskede-Årsta-Vantör och Farsta mellan år 2022–2031 och minskar i resterande SDO. Antal 6–15-åringar förväntas minska mest på Södermalm.

De stora skillnaderna finns dock på lokal nivå bland annat beroende på planerna för bostadsbyggnation. Fler barnfamiljer tenderar att bo på nybyggda områden och områden utan nybyggnation spås ofta få ett minskat antal 6–15-åringar. I de tio områdena var befolkningen 6–15 år förväntas att öka mest kommer gruppen sammanlagt att öka med över 4 000 individer fram till 2031.

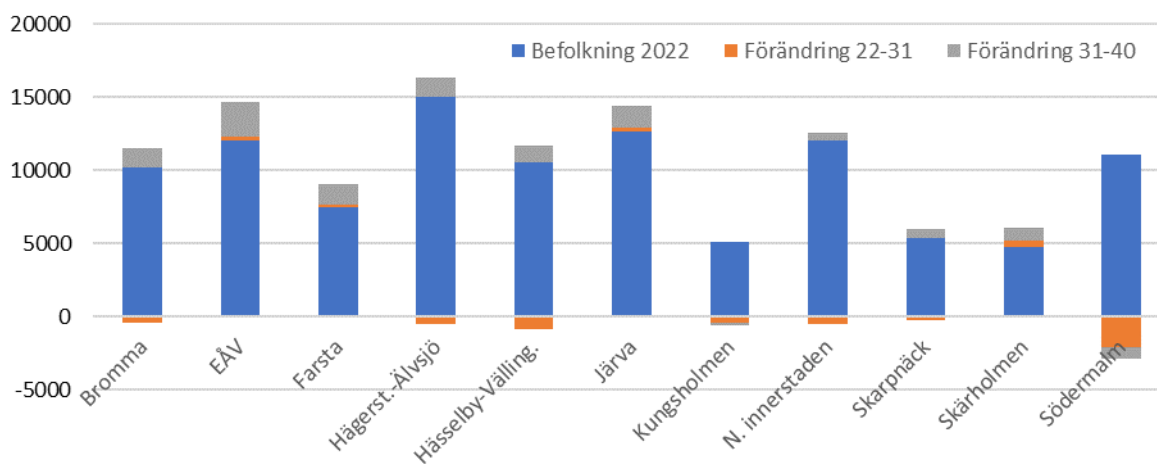
Därmed finns det en stor variation inom flera SDO. I till exempel Bromma förväntas antal barn och unga vara nästan detsamma år 2022 och år 2031. Samtidigt finns både de områden där antal barn och unga ökar mest och de där de minskar mest i Stockholm inom Bromma SDO. Figur 4:3 på nästa sida visar förväntad befolkningsförändring per basområde för kommande tio år.

Mellan år 2032–2040 förväntas antal 6–15-åringar öka med 10 000. Ökningen är främst relaterad till de planerade större exploateringsområdena i staden. Alla ytterstads-SDO och Norra Djurgårdsstaden förväntas att ha befolkningsökning. Utöver det förväntas antalet 6–15-åringar fortsätta minska i innerstaden.

Figur 4:2 Befolkningsförändring 6–15 år 2021–2031 per basområde enligt stadens befolkningsprognos 2022.

Figur 4:3 Befolkning 6–15 år 2022 och befolkningsförändring 2022–2031 och 2031–2040 per stadsdelsnämndsområde enligt stadens befolkningsprognos 2022.

Elevströmmar grundskolan

Geografiska elevströmmar visar hur elever väljer skola. Urvalsgrunden i grundskolorna är huvudsakligen den relativa närhetsprincipen till de kommunala skolorna, respektive kötid i de fristående skolorna. Grundskoleelevernas val av skola styrs framför allt av tre faktorer: årskurs, bostadsområde och typ av huvudman. Figur 4:4 visar hur stockholms eleverna fördelar sig på typ av huvudman och skolans geografiska läge.

Figur 4:4 Stockholms elevers skolplacering i procent relaterat till årskurs och regi per den 15 september 2022 (BER)

	Totalt		Årskurs, i %		
	Antal	%	F-3	4-6	7-9
Elever folkbokförda i Stockholm	104 600				
Kommunal skola i Stockholm	77 900	74	82	74	65
Fristående skola i Stockholm	23 500	22	17	23	30
Statlig skola i Stockholm	160	0	0	0	0
Skola i annan kommun	3 100	3	2	3	5
Närområde*	50 200	48	56	46	39
Inom SDO	82 200	79	87	79	67
Elever folkbokförda i andra kommuner					
Kommunal skola i Stockholm**	1 700		360	550	860

*Närområde definieras som skolpliktsbevakningsområde för kommunala grundskolor. Respektive fristående grundskola har kopplats till en kommunal grundskolas skolpliktsbevakningsområde som utgör dess närområde

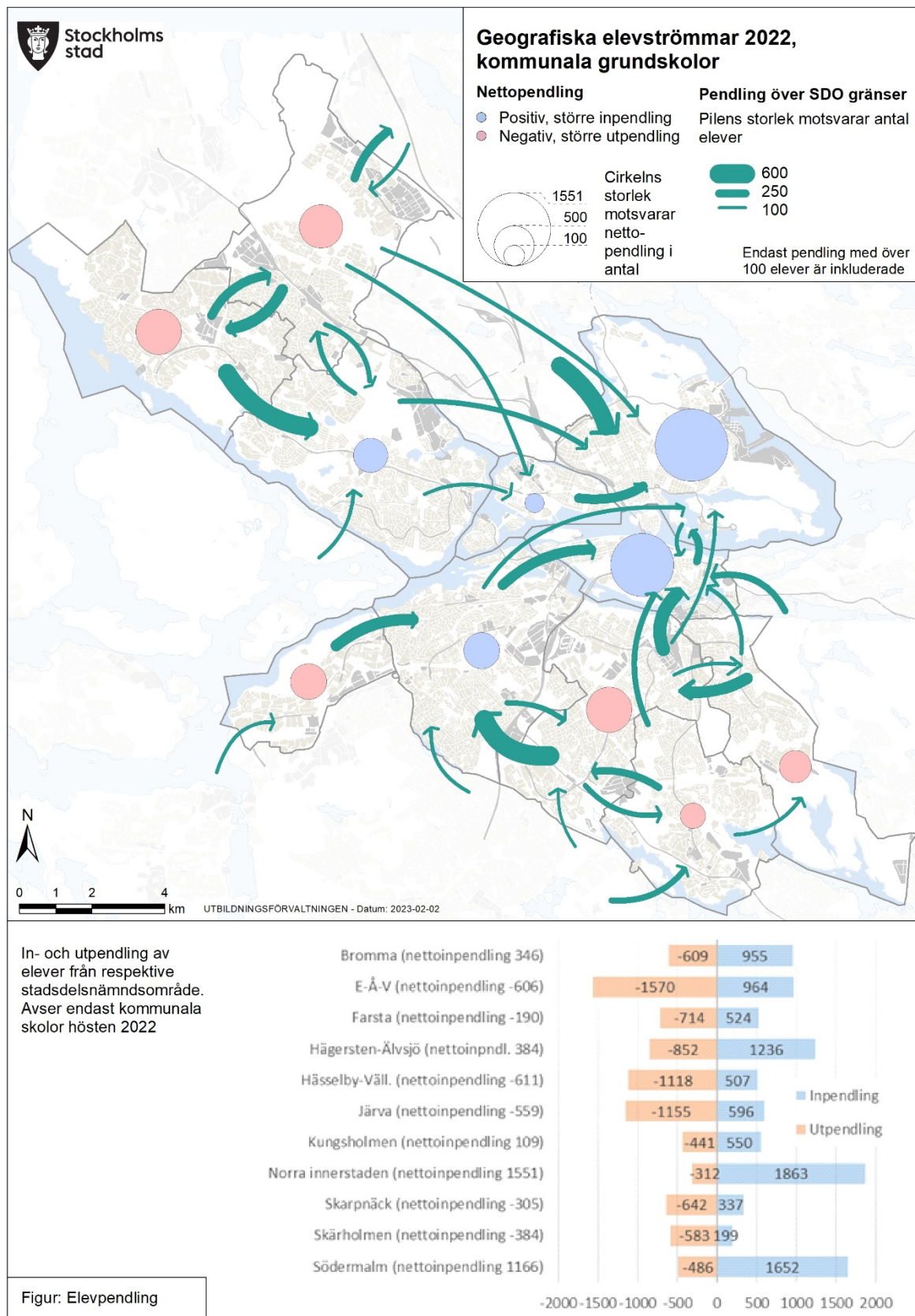
**500 av eleverna folkbokförda i andra kommuner går i Adolf Fredriks musikklasser

Tre av fyra stockholms elever går i kommunal grundskola. Val av skola utanför närområdet och fristående skola ökar med åldern. Dels beror det på att många fristående skolor startar från årskurs 4 eller 7, och dels på att elevernas möjlighet att resa själva till och från skolan ökar med åldern. Figur 4:5 nedan visar hur elevströmmarna går till kommunala skolor över SDO-gränser.

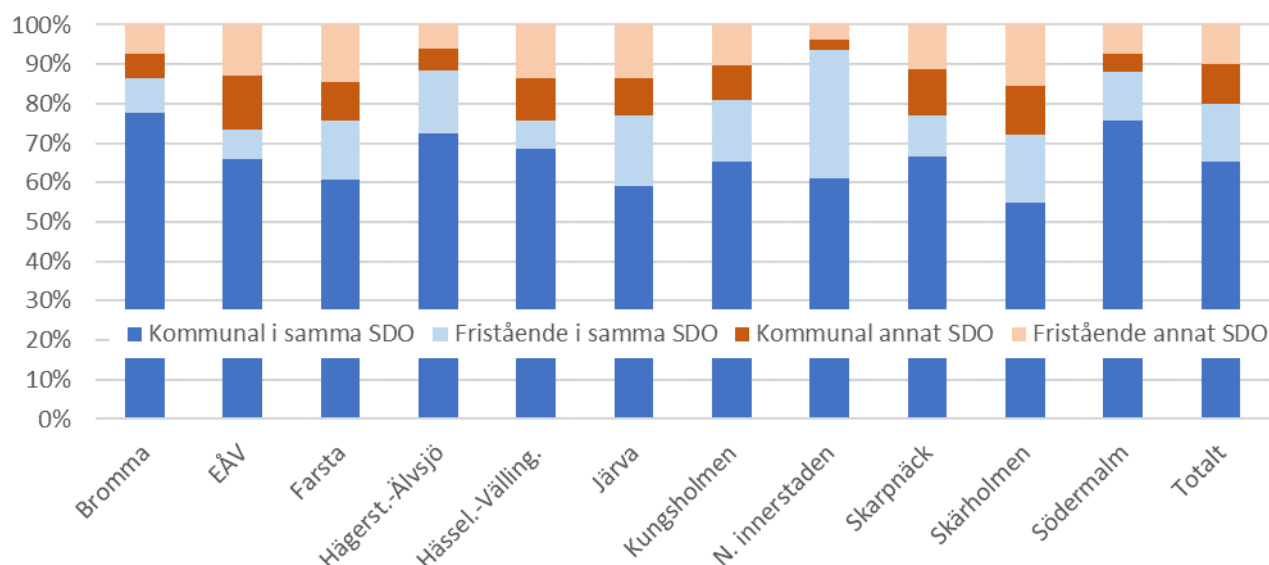
Elevströmmar mellan SDO sker främst till angränsande SDO. Elever boende i innerstaden pendlar oftast till en skola inom innerstaden. I västerort pendlar elever oftast inom västerort. Elever boende i söderort pendlar oftast till en skola på Södermalm eller inom söderort.

Alla SDO i innerstaden tar emot fler elever än som pendlar ut. Inpendlingen i antal är störst i Norra innerstaden och på Södermalm. Också i Bromma och Hägersten-Älvsjö är nettoinpendlingen större, mest relaterat till att vissa kommunala skolor på stadsdelsnämndsområdesgränsen tar in elever lokalt från angränsande SDO. Sett utifrån storleken på SDO är utpendlingen störst från Skärholmen och Enskede-Årsta-Vantör.

Figur 4:5 In- och utpendling av elever per SDO för kommunala grundskolor, hösttermin 2022. Även inpendling från andra kommuner till stadens kommunala grundskolor är inkluderade. Endast pendling med över 100 elever är illustrerad med pilar

Figur 4:2: Elevers skolplacering relaterat till skolans stadsdelsnämndsområde (samma som var eleven bor eller om eleven pendlar ut till ett annat SDO) och regi. Datakälla: BER 2022

Framskrivning av antal elever i grundskolan

Som en följd av nedjusterad befolkningsprognos har även stadens elevantalsframskrivning skrivits ned. Bara under de tre senaste åren har stadens kommunala skolor tappat ett förväntat behov av 8 800 nya elevplatser inkluderat barn i 0-områden² år 2031.

Efter många år av växande elevunderlag antas en viss minskning under framskrivningsperioden. Totalt sett förväntas antalet elever vara på sin högsta nivå nu på hösten 2023 för att sen minska fram till år 2030. I följd av befolkningsprognos syns en liten ökning igen år 2031. Det är framför allt de kommunala skolorna som kommer att få ett minskat elevunderlag enligt framskrivningen (Figur 4:6).

Figur 4:6 Elevantal stockholmselever F–9 2022 samt framskrivning för 2031. Avrundat till närmaste hundratal.

Regi		Stockholms- elever	Elever från andra kommuner	Totalt
Stockholms kommunala skolor	2022	77 500	1 800	79 300
	2031	74 700	1 900	76 600
	Förändring	-2 900	100	-2 800
Andra huvudmän ¹	2022	26 700		
	2031	26 500		
	Förändring	-200		
0-områden ²	2031	900		
Totalt	2022	106 200		
	2031	104 000		
	Förändring 2022–2031	-2 200		

¹ Andra huvudmän = Fristående skolor, statliga skolor samt kommunala skolor i andra kommuner.

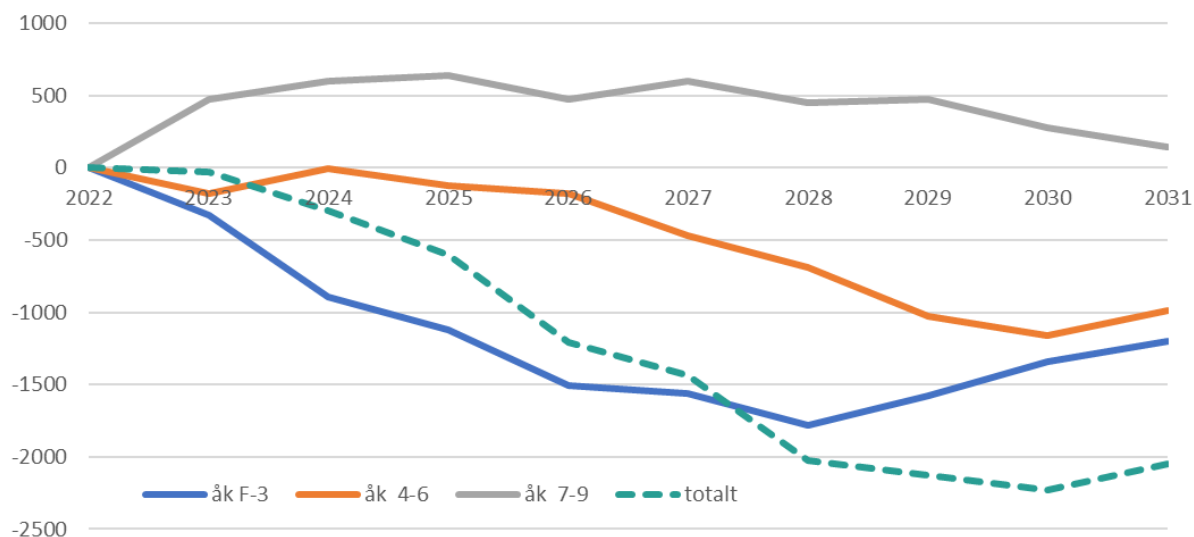
² Med 0-område menas nya stadsdelar som inte finns 2022. Elever i 0-område har inte fördelats mellan stadens kommunala skolor och andra huvudmän.

Källa: Stockholms stads elevantalsframskrivning för grundskola 2022. En liten avvikelse i siffror mot elevavläsning 2022-09-15 från BER förekommer.

Att minskningen i elevantalet slår speciellt hårt mot de kommunala skolorna är relaterat till elevernas åldersstruktur. När man tittar på framskrivningen per årskurs är det tydligt att antalet elever i årskurs 7–9 ökar kraftigt till nästa år oavsett regi och därefter ligger kvar på en hög nivå, medan antal elever i årskurs F–3 förväntas minska kraftigt fram till år 2028. Antalet elever i årskurs 4–6 förväntas hålla sig på stabil nivå fram till år 2026 för att sedan minska när de mindre årskullarna når mellanstadieåldern. Dessa förändringar i elevantal mot senare delen av prognosperioden skapar en jämnare fördelning mellan olika stadium jämfört med idag.

I figuren 4:7 visas förändring av antal elever (per stadium) i Stockholms kommunala skolor, oavsett elevernas hemkommun. Bilden för de fristående skolorna följer samma mönster, men med mindre volymer.

Figur 4:7 Förändring av elevantal jämfört med 2022 i kommunala skolor i Stockholm, oavsett boendekommun

Källa: Stockholms stads elevantalsframskrivning för grundskola 2022–2031

Förändringarna i elevunderlaget kommer att kräva snabba lokalförändringar under de närmaste åren. Minskningen i årskurs F–3 kan frigöra lokalyta eftersom de normalt har mer lokalyta än högre årskurser. Däremot kommer det att finnas ett ökat behov av specialsalar i årskurs 7–9.

4.1.1.2. Nuläge

Det finns 143 kommunala grundskolor i Stockholms stad. Nästan alla skolor, 93 procent av kvadratmetersytan, ägs av SISAB, Skolfastigheter i Stockholm AB, och utbildningsförvaltningen är hyresgäst i första hand. Åtta skolor ägs av privata fastighetsägare. Därutöver har förvaltningen över 200 andra hyresavtal för grundskolan – allt från enstaka förråd till större paviljongetableringar.

Kapacitet och fyllnadsgrad

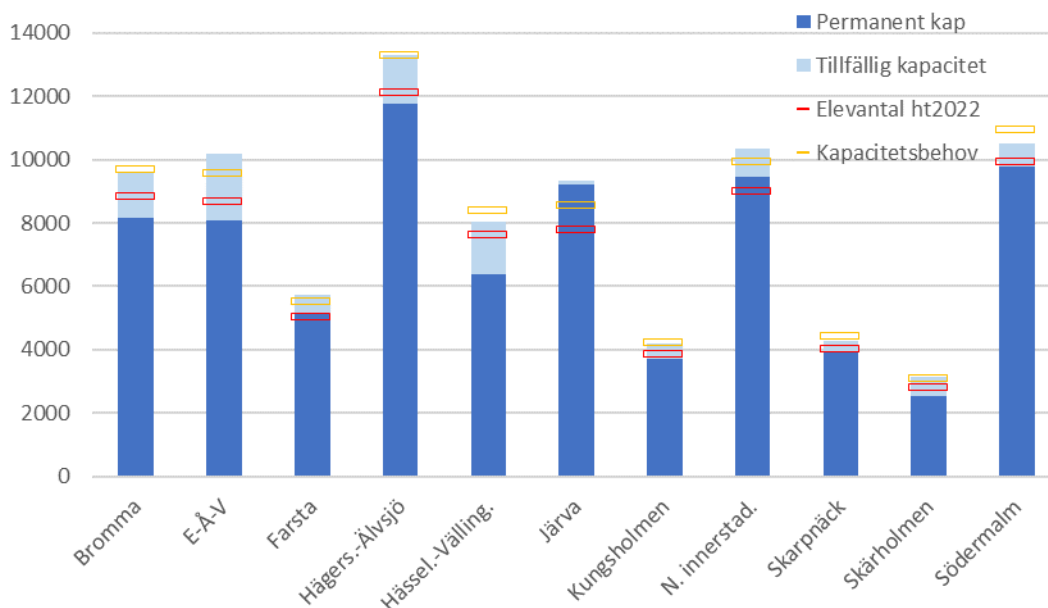
Förvaltningen bedömer att Stockholms stads kommunala grundskolor har en sammanlagd kapacitet om cirka 89 000 elevplatser. Under läsåret 2022/2023 nyttjades i genomsnitt 90 procent av stadens kommunala grundskoleplatser.

Figur 4:8 Kapacitet i kommunala grundskolor samt fyllnadsgrad.

Kommunala skolor	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4-6	ÅK 7-9
Kapacitet, antal elever	89 000	37 900	28 700	22 200
Fyllnadsgrad	90%	91%	83%	95%

För att säkerställa elevplatser i grundskolan inom rimligt avstånd från hemmet, samt hantera oförutsedda förändringar, bedömer förvaltningen att fyllnadsgraden för stadens grundskolor bör ligga på i genomsnitt cirka 90 procent. Fyllnadsgraden varierar stort mellan olika delar av staden och mellan lokaler för de olika stadierna. Geografiskt skiljer fyllnadsgraden från 83 procent i Järva till 95 procent i Hässelby-Vällingby (se figur 4:9).

Figur 4:9 Kapacitet och elevantal i kommunala grundskolor vårtermin 2023. Kapacitetsbehov motsvarar 90 procents fyllnadsgrad.

Generellt sett är fyllnadsgraden hög i förskoleklass och i lågstadiet. Den lägre fyllnadsgraden i årskurs 4-6 är delvis relaterad till ökat utbud av fristående skolor. Samtidigt, i områden där det enbart finns F-6 skolor utan tydlig fortsättning till årskurs 7, tappar skolor ofta elever under årskurs 4-6 till kommunala eller fristående skolor med årskurs 7-9. Det finns områden i staden där det i dagsläget finns svårigheter att säkerställa kommunala elevplatser i årskurs 7-9 åt alla elever inom rimligt avstånd.

Skolenhetens maximala elevantal och antalet grupper bestäms i kapacitetsöverenskommelser som träffas mellan skolans ledning och förvaltningen, eller i en simulering i de fall en

överenskommelse saknas. Kapacitetsöverenskommelser tar hänsyn till bland annat verksamhetsarea, antal lärosalar, timplaner, organisation och schemaram. I överenskommelserna tas även hänsyn till grundskolor med högt socioekonomiskt index, vilket ofta innebär undervisning i mindre helgrupper och omfattande modersmålsundervisning. Sammanlagt finns det kapacitetsöverenskommelser för nästan 80 procent av skolorna. För den resterande femtedelen, som vanligtvis avser skolor där byggprojekt pågår eller planeras, har en preliminär bedömning gjorts utan skolledningens medverkan. Tomställda skollokaler ingår inte i bedömd lokalkapacitet men inkluderas så snart lokalen kan användas igen.. Förvaltningen arbetar löpande med att uppdatera och ta fram nya kapacitetsöverenskommelser där det behövs.

Vid nybyggnation strävar förvaltningen efter att fyllnadsgraden för en ny skola ska vara minst 50 procent från år ett. För att undvika låg fyllnadsgrad under de första åren kan delar av den nya skolan användas som till exempel evakueringslokal för andra skolor. I nybyggnationsområden ser man också möjligheter att hyra ut delar av skolan till annan verksamhet under ett par års tid, som till exempel förskola. En ny skola kan också fyllas snabbt genom exempelvis avveckling av tidsbegränsade lokaler på annan skola.

Lokaler med tidsbegränsade bygglov

Cirka 50 kommunala grundskolor har tidsbegränsade lokaler. Detta motsvarar cirka 10 000 elevplatser eller 12 procent av den totala kapaciteten. De flesta av de tidsbegränsade lokalerna används för att garantera elevplatser i närområdet, i nybyggnationsområden innan den nya permanenta lösningen är på plats eller för evakuering på grund av underhållsarbete eller ombyggnation.

Elever i behov av anpassad undervisning

I stadens kommunala grundskolor finns elever med olika behov. Nuläget samt planering för särskilda undervisningsgrupper samt anpassad grundskola finns i avsnitt 4.1.13.

Nyanlända elever i Stockholm erbjuds placering i förberedelseklass tills de kan delta i undervisningen i sin ordinarie klass. Nyanlända elever vänder sig till START Stockholm för att bli placerade i skolan och för att få sina kunskaper kartlagda. År 2022 placerade START Stockholm 1 700 elever till grundskolor varav 800 från Ukraina. Förvaltningen arbetar utifrån att alla kommunala skolor ska ta emot nyanlända elever, men Järva, Enskede-Årsta-Vantör och Hässelby-Vällingby är överrepresenterade med över 200 mottagna elever var.

4.1.1.3. Planering av lokaler för år 2023–2031

Lokalbehov under första planeringsperioden 2023–2031

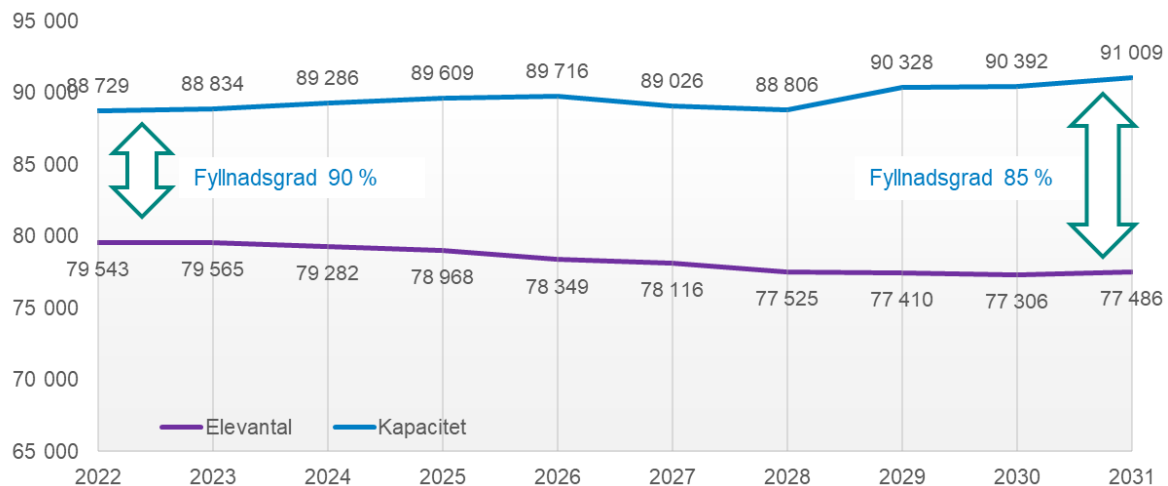
Behov av elevplatser i grundskolan fram till 2031 är en sammanvägning av:

- Att antal elever i stadens kommunala grundskolor och 0-områden förväntas minska med 2 000 fram till 2031. Det bör dock uppmärksammas att enbart på Södermalm förväntas antal elever minska med 1600. Samtidigt förväntas elevantalet öka framför allt i söderort.

- Det finns brist på elevplatser anpassade för årskurs 7–9 i många delar av staden
- Under året har det skett stora förändringar avseende planerade större nybyggnadsområdens bostadsmängd och tidplaner. Förväntat behov av elevplatser i dessa områden kan bedömas separat enligt senaste information från Exploateringskontoret eller Stadsbyggnadskontoret vid behov, inte i linje med elevantalsframskrivningen.
- Det finns omfattande behov att ersätta tidsbegränsade lokaler (cirka 10 000 platser) i befintligt bestånd. Behov av att ersätta lokaler är kopplat till förväntat behov av elevplatser, lokalernas skick samt när bygglov går ut.

Förvaltningen planerar mellan år 2023–2031 att öka lokalkapaciteten med 2 300 elevplatser. Ökningen av platser i kombination med förväntan om ett minskat elevantal innebär. Detta betyder att skolornas fyllnadsgrad skulle minska till 85 procent vid år 2031, som visas i figur 4.10 nedan.

Figur 4:10 Elevantalsframskrivning för stadens kommunala grundskolor jämfört med planerade kapacitetsförändringar.

Senarelagd bostadsbyggnation samt njusterad befolkningsprognos gör att stadens elevantalsframskrivning är kraftigt njusterad. Behov av nya elevplatser har minskat med 8 800 elever mot elevantalsframskrivningen 2019. Jämfört med förra årets lokalförsörjningsplan, 6500 nya elevplatser fram till 2030, har förvaltningen minskat sin planering fram till 2031 markant. Trots detta finns det fortfarande fler platser med i planeringen än vad framskrivningen ger stöd för. Detta betyder att det är troligt att färre projekt än vad som redovisas i lokalförsörjningsplanen kommer att erhålla genomförandebeslut och färdigställas inom planeringsperioden. Samtidigt finns det omfattande behov att ersätta stora delar av de tidsbegränsade lokalerna (cirka 10 000 platser) i befintligt bestånd innan bygglov går ut och att utöka antalet platser inom anpassad grundskola.

Skillnaderna mellan SDO är stora. När man jämför elevantalsframskrivning för de kommunala skolorna mot planerade kapacitetsförändringar förväntas fyllnadsgraden öka endast i Skärholmen, Bromma och Norra innerstaden. Den lägsta fyllnadsgraden år 2031 förväntas i Farsta och Järva – båda SDO med stora exploateringsområden med tusentals nya

bostäder med osäkra tidplaner för färdigställande. Planeringen av elevplatser i dessa SDO är relaterad till nybyggnation av bostäder och det är därför möjligt att tidsplanerna behöver justeras. Vidare finns det även osäkerheter vad gäller framtida pendlingsmönster. Även på Södermalm förväntas fyllnadsgraden sjunka till under 80 procent men i det fallet är det relaterat till förväntad minskning i elevantalet.

Planerade lokalförändringar under första planeringsperioden

Under första planeringsperioden planeras en viss utbyggnad av det totala antalet platser i kommunal skola samt att ersätta tillfällig kapacitet med permanent (figur 4:11). Dessa projekt, tillsammans med alla byggprojekt som inte påverkar kapaciteten i skolorna, ger en projektportfölj med cirka 120 byggprojekt fram till år 2031. Avvecklingar avser nästan uteslutande lokaler med tidsbegränsade bygglov som kommer att sägas upp. Tomställningar är befintliga lokaler som enligt dagens planering inte kommer ha egen skolverksamhet år 2031 men har då ett pågående byggprojekt eller kan användas för evakuering.

Figur 4:11 Lokalförändringar år 2023–2031, kapacitet.

	Bruttoökning	Avvecklingar	Nettoförändring
Nya skolor	4 800	-2 800	2 000
Om- och tillbyggnation av befintliga skolor	6 200	-2 000	4 200
Avvecklingar & tomställningar		-4 100	-4 100
Totalt	11 000	-8 900	2 200

Om- och tillbyggnationsprojekt som ökar skolans kapacitet planeras för nästan 40 skolor. Omfattningen av dessa byggprojekt varierar från utbyggnad motsvarande ett klassrum upp till 540 nya elevplatser.

Nästan tre av fyra av de tillkommande 2 300 nya elevplatserna fram till 2031 är riktade för årskurs 7–9 för att motsvara behovet. Förändringar i befolkningsprognos och relevantframskrivning gör även att förvaltningen ser ett ökat behov av att ställa om flera befintliga skolors årskursindelning för att bättre motsvara områdets behov de kommande åren, till exempel från F–6 till F–9.

Cirka 80 byggprojekt påverkar inte den berörda skolans kapacitet. Det kan till exempel handla om verksamhetsanpassningar, köksprojekt, idrottsprojekt samt evakueringar i samband med SISAB:s underhållsprojekt.

I Rinkeby finns en inriktning att ställa om befintliga grundskolor till F–9 skolor. Detta gör att verksamhetsanpassningar behövs i alla områdets skolor. Syftet är att minska utpendlingen till andra stadsdelar vid stadiebyten, framför allt för högstadieelever. En följd av omstruktureringen är att lokalerna och skolgårdarna måste anpassas för att kunna ta emot alla årskurser.

Figur 4:12 Förvaltningen planerar sex nya skolor under första planeringsperioden samt återöppnar fyra skolor i befintliga lokaler:

Nya skolor	
Adolfsbergsskolan	Ny F-6-skola i Mariehäll, Bromma. Ersätter dagens tidsbegränsade lokaler. Inhyrning.
Bergholmsbacken	Ny F-9 skola i Bagarmossen-Skarpnäck. Ersätter tidsbegränsade lokaler samt kapacitetsökning.
Björnbodaskolan	Ny F-6-skola i Hässelby-Vällingby som ersätter befintlig skola och tidsbegränsade lokaler på samma plats samt del av inhyrningar vid Vinsta grundskola västra.
Bromstensstaden	Ny F-6-skola i Spånga-Tensta.
Gröndalsskolan	Ny F-9 skola i Hägersten-Älvsjö. Ersätter befintliga lokaler samt kapacitetsökning.
Nya Sandåkraskolan i Stora Sköndal	Ersätta befintliga Sandåkraskolan och tidsbegränsade lokaler i nya lokaler samt kapacitetsökning till F-9.

Omstart av skolverksamhet i befintliga lokaler	
Blommensbergsskolan	Används idag som evakueringslokal för Gröndalsskolan. Kan tas i bruk när nya Gröndalsskolan färdigställs.
Betty Petterssons grundskola	Ny 7–9-skola i tidigare gymnasielokaler i Enskede. Ersätter tidsbegränsade lokaler.
Hästhagsskolan	Befintliga lokaler under tillbyggnation. Kvickentorpsskolans verksamhet flyttas hit.
Värbergsskolan	Används idag som evakueringslokal. Kan tas i bruk när Slättgårdsskolan färdigställs och övergår då till Söderholmsskolan.

I innerstaden finns det behov av att hantera vikande elevkullar. De förväntade demografiska förändringarna i kombination med befintlig lokalkapacitet innebär en drastiskt minskad fyllnadsgrad under planeringsperioden. Detta aktualiserar ett behov av översyn för eventuell omställning alternativt avveckling av lokaler för att säkerställa ett effektivt lokalutnyttjande. Detta kan innebära till exempel avveckling av tidsbegränsade lokaler samt externa inhyrningar.

Det är möjligt att anta att den demografiska förändringen på innerstaden får inverkan på elevers pendlingsmönster, om fler kommunala platser frigörs kan inpendlingen från närliggande stadsdelar öka speciellt för årskurs 7–9. Det totala utfallet av detta är i dagsläget svårbedömt.

Alla byggprojekt i de kommunala grundskolorna redovisas per stadsdelsnämndsområde senare i denna bilaga.

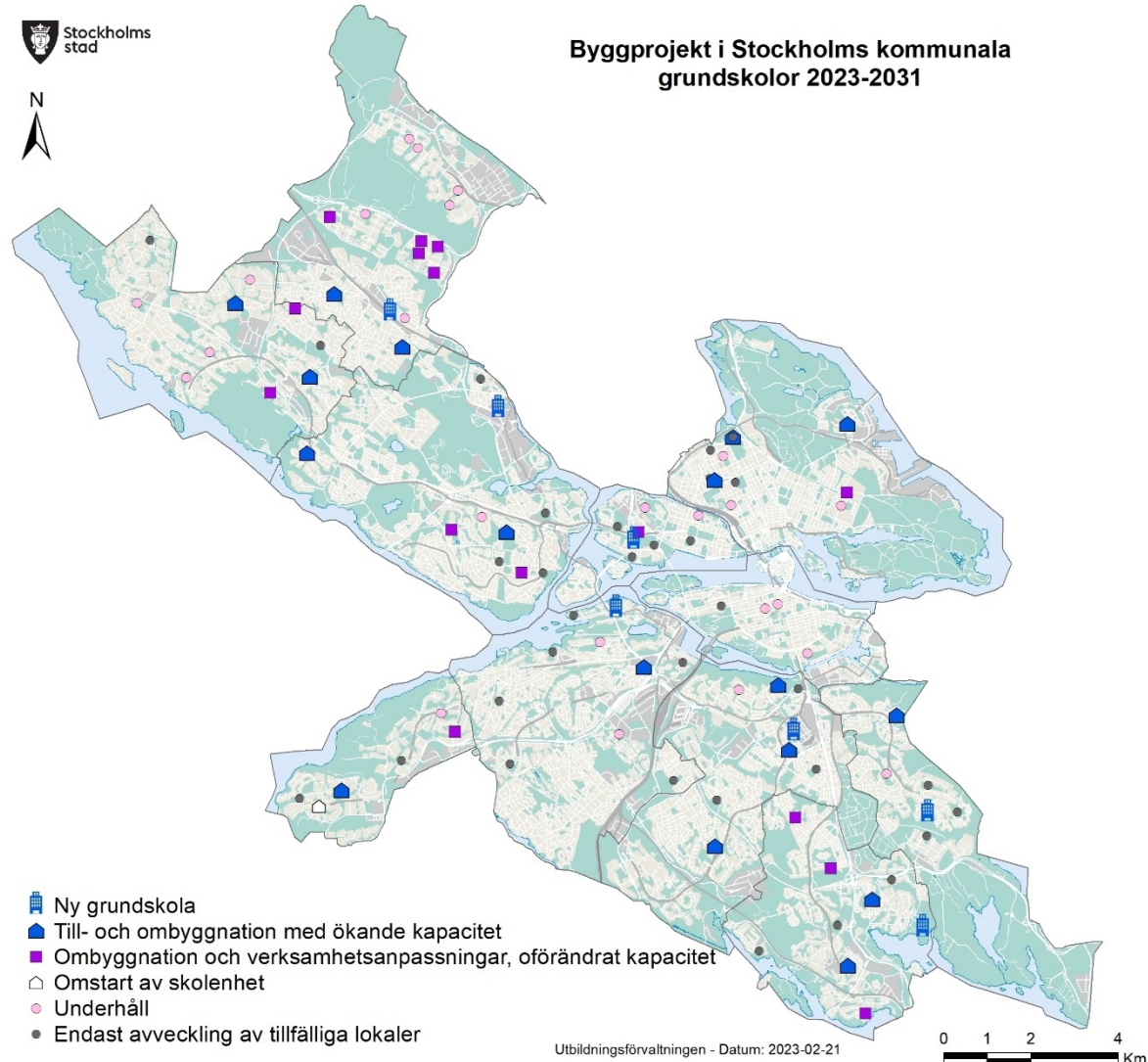
Evakueringar

Flera av de planerade bygg- och underhållsprojekten kräver att skolor evakueras helt eller delvis. För att säkra de berörda skolornas verksamhet under byggtiden kommer förvaltningen att använda ledig kapacitet i de närliggande skolorna eller tillfälliga lösningar under byggtiden. Det finns även möjlighet att starta redan planerade nya skolor ett par år tidigare än behovet infaller, vilka då kan nyttjas som evakueringslokal för befintlig verksamhet, i stället för att iordningställa en tillfällig lösning.

I västerort är flera stora underhållsarbeten planerade inom en snar framtid. För att korta ner ledtiden för utförandet av arbetet anses helevakuering vara en förutsättning för flera av skolorna. Förvaltningen har fått möjligheten att hyra in tidigare Sankt Jacobis gymnasieskola i

Vällingby. Under åtta år kommer flera skolor evakueras dit. Därefter är avsikten att en ny egen verksamhet ska starta på skolan.

Figur 4:13 Byggprojekt i Stockholms kommunala grundskolor åren 2023–2031

Anpassningar för ökad tillgänglighet

Det så kallade HIN-projektet som beslutades av nämnden 2010 fortgår. Ett uppdaterat inriktningsärende gick upp för beslut i nämnden i november 2022, då mer än 12 år gått sedan det första beslutet togs. Ärendet inkluderade en ny tidplan (färdigställande runt 2037) samt reviderad ekonomi utifrån uppräkningsindex. Även några mindre principiella beslut för projektets omfattning reviderades med utgångspunkt i de erfarenheter projektet samlat in under produktionstiden. Projektet syftar till att eliminera enkelt avhjälpta hinder för tillgång till publika lokaler i skolor som förvaltningen hyr av SISAB. Nämnden beslutade nivå är mer omfattande än det ursprungliga uppdraget från kommunfullmäktige. Därutöver inarbetas nya myndighetskrav. Vid utgången av februari 2023 hade projektet genomförts på lite drygt 50 skolor. Etapp 5 och 6 med 23 skolor ska genomföras 2023–2027. Projektet uppskattar därefter att minst tre ytterligare etapper ska genomföras för att inkludera samtliga SISAB-ägda skolor.

4.1.1.4. Långsiktig planering av lokaler för år 2032–2040

Lokalbehov under andra planeringsperioden 2032–2040

Efter år 2031 förväntas antalet barn och unga i grundskoleålder återigen öka till följd av omfattande bostadsbyggande. Stora delar av den prognostiserade ökningen av 10 100 barn och unga 6–15 år fram till år 2040 förväntas ske i anslutning till större exploateringsområden. Behoven av nya skolor är direkt knutna till bostadsplaner, vilket gör att tidplan och kapacitet för nya skolor helt och hållet är relaterat till planprogrammarnas genomförandetakt och omfattning. Därför anges framtida skolor inom tidsintervaller.

Planerade lokalförändringar under andra planeringsperioden

Förändringar i stadens befolkningsprognos fram till år 2040 gör att förväntad ökning av antal elever är betydligt mindre än tidigare år. Befolkningsprognos från år 2019 antog 128 300 folkbokförda elever i Stockholm år 2040 medan befolkningsprognos från år 2022 antar 112 500 folkbokförda elever. Totalt sett har behovet av nya grundskolor fram till 2040 minskat med cirka 20 skolor. Detta gör att förvaltningen har tagit bort ett antal tilltänkta platser för nya skolor från planeringen mot föregående år, samt tydliggjort om kvarstående möjliga platser för en ny skola anses vara aktuella före eller efter år 2040 sett mot dagens befolkningsprognos.

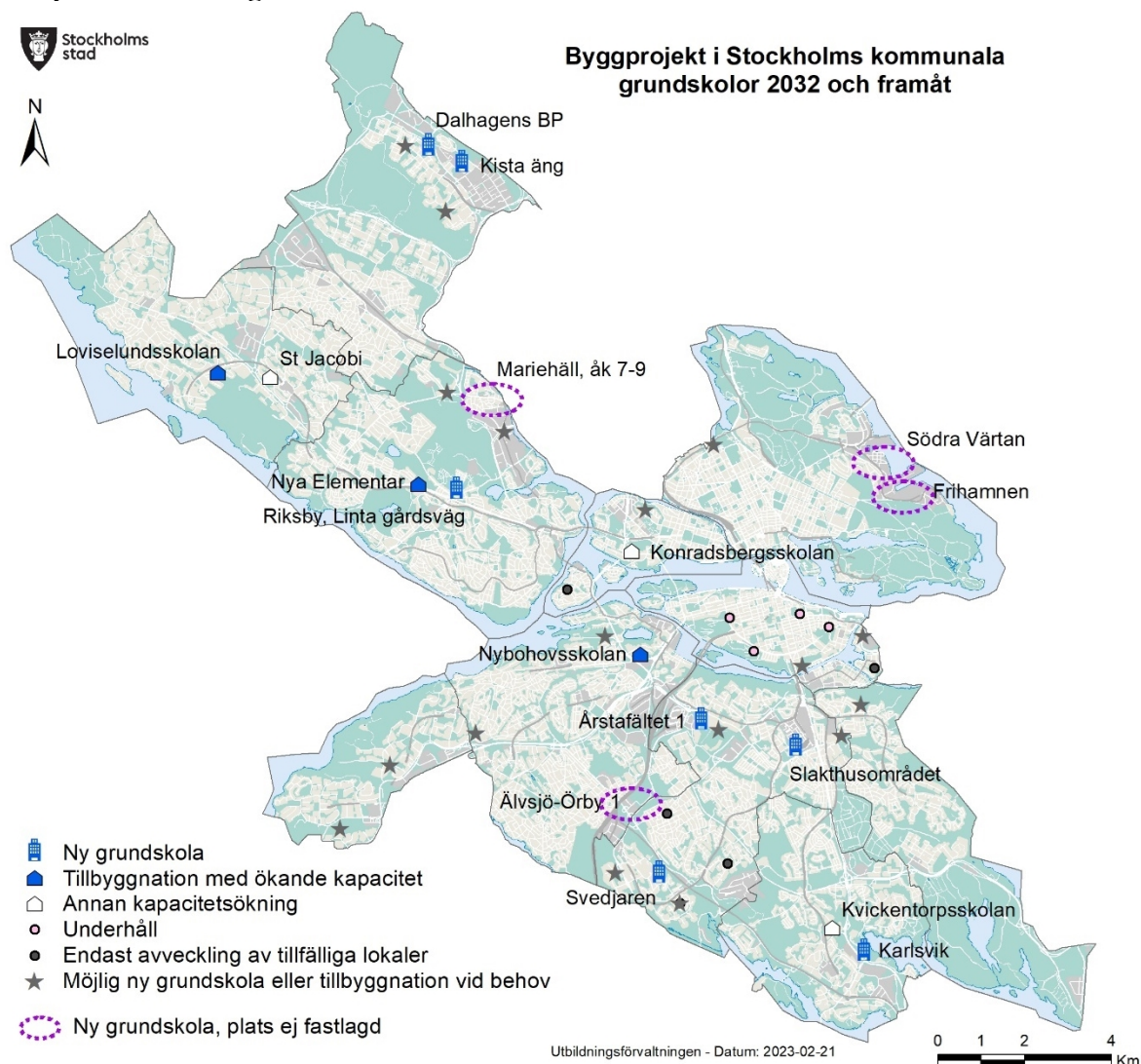
År 2032–2040 planeras tolv nya skolor samt möjlig tillbyggnation av fyra befintliga skolor. Dessa presenteras i figur 4:14.

Utöver projekten som presenteras ovan är förvaltningen med för att säkerställa möjlighet till nya elevplatser i större kommande exploateringsområden där ökningen av antal elever inte syns i stadens befolkningsprognos fram till 2040, men plats för en möjlig ny skola behöver redan reserveras. Utgångspunkt till dessa platser är att säkerställa yta för en F–9 skola, men i vissa fall vet förvaltningen redan från början att marken kommer räcka maximalt till en skola cirka 600 elevplatser. Utöver marktillgången kommer förvaltningen att noggrant se över vilka elevplatser som behövs i området när planerna för bostadsbyggnation är mer specifika. Det kan därmed finnas fall då en ny skola byggs för färre elever än 900 elever och/eller inte innehåller alla årskurser. Det är också möjligt att ändra de befintliga skolornas årskursindelning i närheten av ett nytt bostadsområde för att bättre motsvara behovet.

Förvaltningen ser över behovet att etablera nya grundskolor efter år 2040 i relation till planerad bostadsbyggnation i:

- Innerstaden: Hagastaden, Henrikdalshamnen (Södermalm), Loudden 1&2 (Norra Djurgårdsstaden) och Stadshagsklippan (Kungsholmen)
- Söderort: Hammarbyskogen, Mälaräng (Mälarhöjden-Bredäng), Norra Älvsjö, Tankebyggarorden (Sätra), Vinterviken/Södertäljevägen (norra Hägersten) Vårbergsvägen och Årstafältet 2
- Västerort/Bromma: Bällsta hamn/Valsverket (Ulvunda), Riksby 2 och Solvalla

Figur 4:14 Planerade platser för nya skolor 2032–2040 samt planerad tillbyggnation. Platser för nya skolor namngiven

4.1.1.5. Hyreskostnadsutveckling

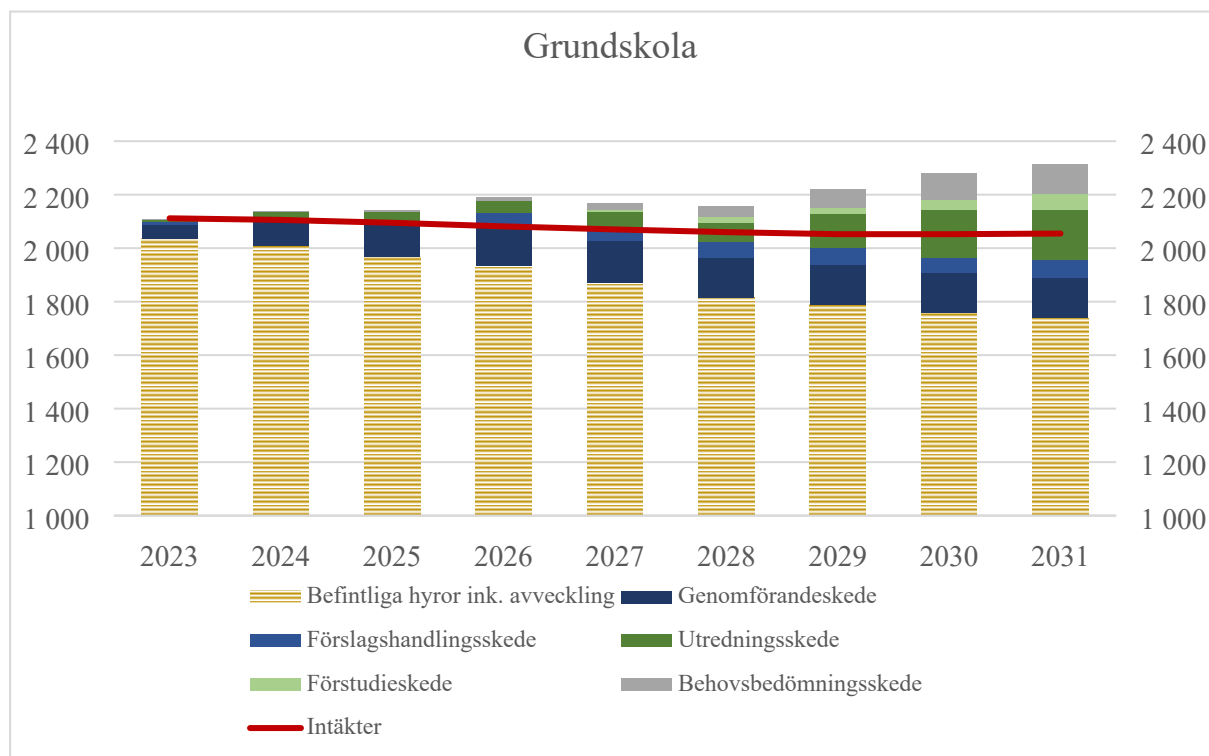
De ökade kostnaderna under den första planeringsperioden beror främst på omfattande om- och tillbyggnationer samt nybyggnation. Kostnaden för nya skolor och kapacitetsökande projekt i befintliga skolor uppgår år 2031 till 435 mnkr. De byggprojekt som inte innebär någon kapacitetsökning men som är nödvändiga för att säkerställa en ändamålsenlig skolmiljö innebär ökade kostnader om 142 mnkr år 2031. Delvis motverkas hyresökningen av amortering av befintliga investeringstillägg samt avveckling av tillfälliga lokaler.

För mer information om planerade projekt och kapacitetsökning, se avsnitt 4.1.1.3.

År 2023 avsätts i genomsnitt 21,7 procent av intäkterna för lokalkostnader. Nuvarande lokalplanering inom grundskolan förutsätter en ökad grundschablon under hela planeringsperioden, eftersom lokalkostnaderna per elev ökar. Vid en oförändrad

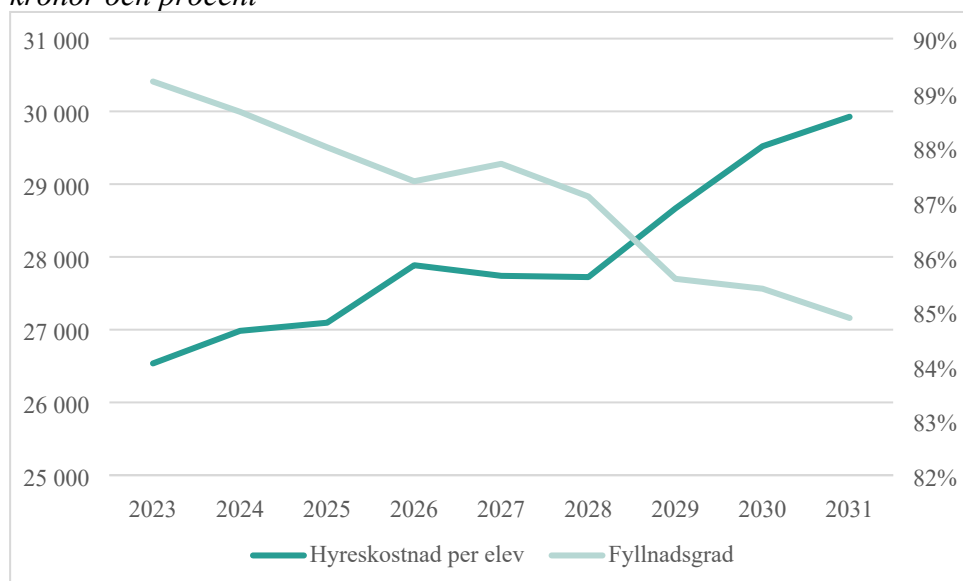
grundschablon skulle hyreskostnaderna uppgå till 24,5 procent av schablonintäkterna år 2031 vilket inte lämnar tillräckligt budgetutrymme för skolorna att bedriva kvalitativ verksamhet.

Figur 4:15 Grundskolans intäkts- och hyreskostnadsutveckling i miljoner kronor 2023–2031.

Intäktsgrundande elever beräknas som ett genomsnitt av förväntat antal elever på vårterminen och höstterminen respektive år. Intäkterna beräknas som 21,7 procent av elevschablonerna med en oförändrad grundschablon under planeringsperioden.

Figur 4:16: Hyra per intäktsgrundande elev och fyllnadsgrad, utveckling år 2023–2031, i kronor och procent

Årshyran har dividerats med det intäktsgrundande antalet elever i stadens egna grundskolor. Intäktsgrundande elever beräknas som ett genomsnitt av förväntat antal elever på

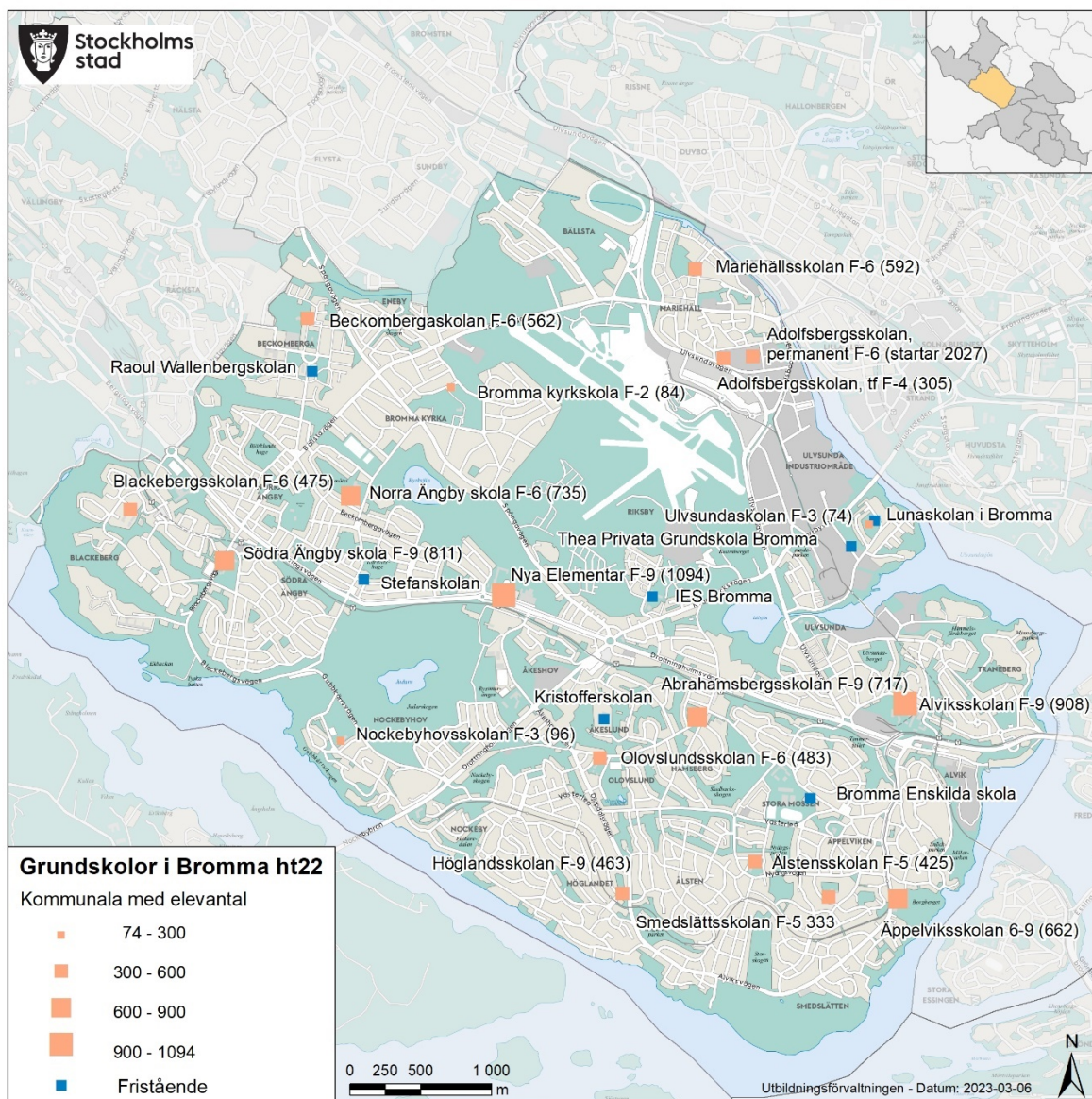
vårterminen och höstterminen respektive år. Både stockholmselever och elever från andra kommuner i Stockholms stads grundskolor ingår. Elevantalen skiljer sig något från de elevantal avseende respektive års hösttermin som ligger till grund för behovsberäkningarna.

Per elev beräknas hyreskostnaden öka med närmare 13 procent i grundskolan vilket beror på att kapaciteten planeras byggas ut med ungefär 2 000 platser samtidigt som antalet elever sjunker med ungefär motsvarande siffra. Som en följd av det sjunker fyllnadsgraden med ca fem procentenheter, vilket leder till kraftigt ökade kostnader per elev.

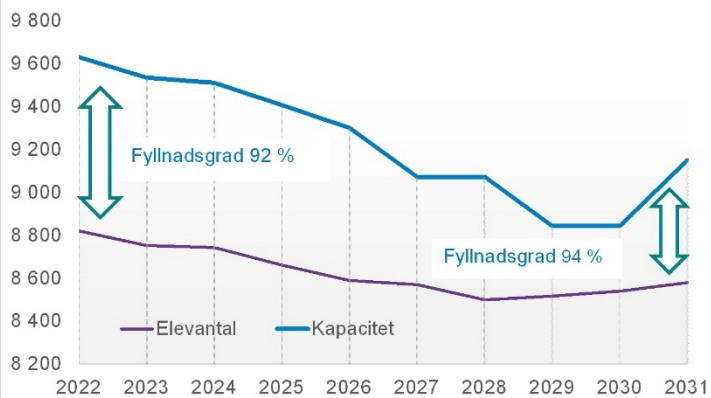
Fram till 2028 stiger hyreskostnaden per elev måttligt för att de sista åren i prognosperioden öka väldigt kraftigt. Det beror på att flertalet stora ny- och tillbyggnationsprojekt planeras till dessa år. Majoriteten av de byggprojekt som hyresförs de närmsta åren ligger nu i genomförandeskede. De byggprojekt som planeras att hyresföras de sista åren under planeringsperioden befinner sig nu i tidiga skeden vilket innebär att det finns en större osäkerhet i planeringen men det medför samtidigt en större påverkbarhet på byggprojektens omfattning. Förvaltningen har med andra ord en större möjlighet att påverka hyreskostnadsutvecklingen på längre sikt.

Jämfört med förra årets lokalförsörjningsplan har planeringen reviderats och flertalet nybyggnationsprojekt har strukits ur planeringen eller skjutits på framtiden för att balansera det minskade elevantalet. Trots detta ökar kostnaderna, främst beroende på kostnadsökningar inom byggbranschen men också med anledning av det nya samverkansavtalet med SISAB där bland annat nyproduktionsrabatten har utgått vilket kraftigt höjer hyreskostnaderna för nybyggda skolor. Den beräknade kostnadsökningen inom grundskola under första planeringsperioden har dock minskat jämfört med förra årets lokalförsörjningsplan, tack vare minskad projektvolym.

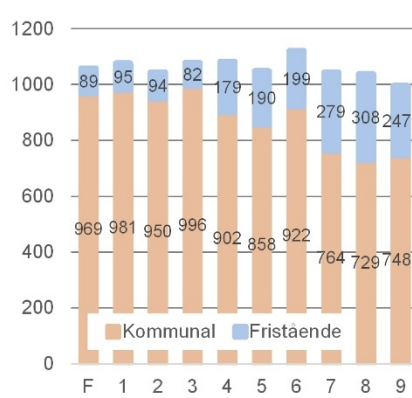
4.1.2. Bromma

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	10 155	9 756	-399	11 094	1 338
Elever F-9 i SDOs skolor, totalt	10 568	10 310	-258		
Kommunal skola	8 811	8 405	-406		
Fristående skola	1 757	1 732	-25		
Barn i 0-område		173	173		

Antalet barn och unga i Bromma stadsdelsnämndsområde (SDO) förväntas att minska fram till år 2029 och öka igen därefter i takt med planerad nybyggnation. En större ökning kan ses efter år 2034. Dock finns det skillnader i utvecklingen mellan årskullar och olika geografiska områden i Bromma. Antalet elever i låg- och mellanstadieålder kommer generellt att minska de närmaste åren medan antalet elever i högstadieåldern kommer att nå sin topp år 2023 för att sen avta.

Enligt elevantalsframskrivningen förväntas dock antalet elever minska mer än vad befolkningsprognosen visar. Detta är relaterat till att större årskullar kommer upp i högstadieåldern och väljer därmed skolor utanför Bromma SDO. Detta är speciellt tydligt i Mariehällsområdet där ett stort antal elever historiskt väljer en fristående skola i Sundbybergs kommun eller skola utanför stadsdelen eftersom det saknas högstadieplatser i Mariehäll.

Under de närmaste 20 åren kommer antalet barn och unga öka speciellt i relation till nybyggnation. Det planeras cirka 14 000 nya bostäder i Bromma. Främsta ökningen av grundskoleelever är i Mariehäll som hör till stadens snabbaste växande områden. Även kommande stadsutvecklingsområden i Bällsta hamn, Riksby och Solvalla förväntas komma i gång och speciellt behov av lågstadieplatser förväntas att öka inom prognosperioden. Främsta minskningen av grundskoleelever är i Beckomberga, Ängby och södra Bromma där antal barn förväntas att minska i följd av de stora barnkullar som under prognosperioden blir äldre. I och med det stora geografiska avståndet inom stadsdelen, kan den södra delen inte avlasta behovet av lågstadielevplatser i den norra delen av SDO.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (17)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4–6	ÅK 7–9
Kapacitet, antal elever	9 769	4 323	3 198	2 248
Fyllnadsgrad	92%	92%	86%	99%

Bromma är bland de SDO i Stockholm där elever i störst omfattning väljer att gå i en skola i samma SDO som de bor i, samt att gå i en kommunal skola. Utifrån en sjunkande befolkningsprognos inom lågstadiet fylls elevplatserna upp av elever från närliggande SDO områden, detta gäller främst i västra Bromma. Gällande mellanstadiet finns lediga elevplatser på Adolfsbergsskolan som ännu inte nyttjas fullt ut på grund av att skolans organisation är under uppbyggnad. Det finns brist av högstadieplatser i Bromma SDO.

Några av de kommunala grundskolorna i Bromma har idag tidsbegränsade lokaler för att klara dagens elevantal. En del av de tillfälliga lokalerna kommer avvecklas inom kort på grund av att bygglov upphör samt att behovet har minskat, till exempel i södra Bromma. Andra tillfälliga lösningar har utformats för att öka nyttjandegraden i det bestånd som idag finns, till exempel samnyttjas delar av paviljonguppställningen på Mariehällsskolan med stadsdelen för att säkra behovet av en fritidsgård. Adolfsbergsskolans verksamhet bedrivs idag enbart i tillfälliga lokaler i väntan på en permanent lösning.

Elevplatser i anpassad grundskola har identifierats som ett stort behov i Bromma, på kort sikt främst för elever i lågstadiet. Kortsiktigt, med tanke på att stadsdelens höga fyllnadsgrad, är det svårt att skapa nya integrerade lokalytor för elever med behov av särskilt stöd inom befintligt lokalbestånd. Arbete pågår för att hitta långsiktiga lösningar.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

Inga stora kapacitetsförändringar planeras i Bromma under kommande 10 år. Flera tidsbegränsade lokaler kommer att avvecklas varav några kommer att ersättas i permanenta lokaler, bland annat Adolfsbergsskolan.

Flera av de kommunala skolorna i SDO är i behov av större underhåll där både del- och helevakuering av verksamheterna är en förutsättning. Underhållet planeras tillsammans med, om så krävs, tillbyggnation och verksamhetsanpassningar.

Åtgärder för att skapa homogen stadieindelning, F–6 och 7–9 skolor, inom SDO planeras på Smedslättsskolan, Ålstensskolan och Äppelviksskolan. Detta medför även fler välbehövda högstadielevplatser inom befintliga lokaler.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Abrahamsbergsskolan	Underhåll. Evakuering	0	2027	
	Blackebergsskolan	Underhåll. Evakuering	0	2029	I
	Nya Elementar	Underhåll. Evakuering	0	2031	U
	Olovslundsskolan	Underhåll. Delevakuering	0	2026	U
Nya skolor	Adolfsbergsskolan	Ersätta tidsbegränsade lokaler	600	2027	IH
Om- och/eller utbyggnad	Olovslundsskolan	Ersätta tidsbegränsade lokaler	112	2026	I
	Smedslättsskolan	Säkerställa elevplatser för åk6	80	2024	I
Avveckling	Adolfsbergsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-648	2028	
	Alviksskolan	Tidsbegränsade lokaler	-180	2027	
	Blackebergsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-104	2025	
	Mariehällsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-56	2026	
	Nya Elementar	Tidsbegränsade lokaler	-230	2029	
	Olovslundsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-50	2026	
	Ålstensskolan	Tidsbegränsade lokaler	-96	2023	
	Äppelviksskolan	Tidsbegränsade lokaler	-104	2024	
Totalsumma			-676		

**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

Ett par av utmaningarna med Bromma SDO är dess geografiska yta samt att Bromma flygplats utgör en barriär vilken delar stadsdelen. Förvaltningens mål är att säkerställa en skola nära hemmet åt alla elever. När flera bostadsområden planeras samtidigt runt flygplatsen resulterar det i att elevplatsbehoven infaller relativt samtidigt, fast i olika stora omfattningar och på olika sidor av flygplatsen. Därmed finns det stor anledning att planera över SDO gränserna för att hitta lösningar ur ett större perspektiv, tex mellan Solvalla och Bromsten.

Samverkan inom staden mellan utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningen och idrottsförvaltningen har stort fokus i Bromma. I vissa fall är det rent praktiskt omöjligt eftersom förutsättningarna inte ges från början, tex Riksby 1 som inte medger både skola och förskola p.g.a tomtens yta. Dock finns andra samverkansplaner med stadsdelen gällande nyttjande av ledig kapacitet i befintligt skolbestånd i ett uppstartsskede. Det innebär färre tomställda lokaler och att stadsdelens etablering av permanent förskola kan skjutas några år framåt.

Planerad högstadieskola i Annedal/Mariehäll är inte genomförbar för en ny skola pga höga kostnader och omtag i projektet behövs göras. Det innebär samtidigt att projektet senareläggs i tidsplanen.

Ett flertal nya planerade skolor har flyttats fram i planeringen. Behovet av dessa är direkt knutna till bostadsplaner i SDO, vilket gör att tidplan och kapacitet för nya skolor helt och hållet är relaterad till planprogrammets genomförandetakt och omfattning.

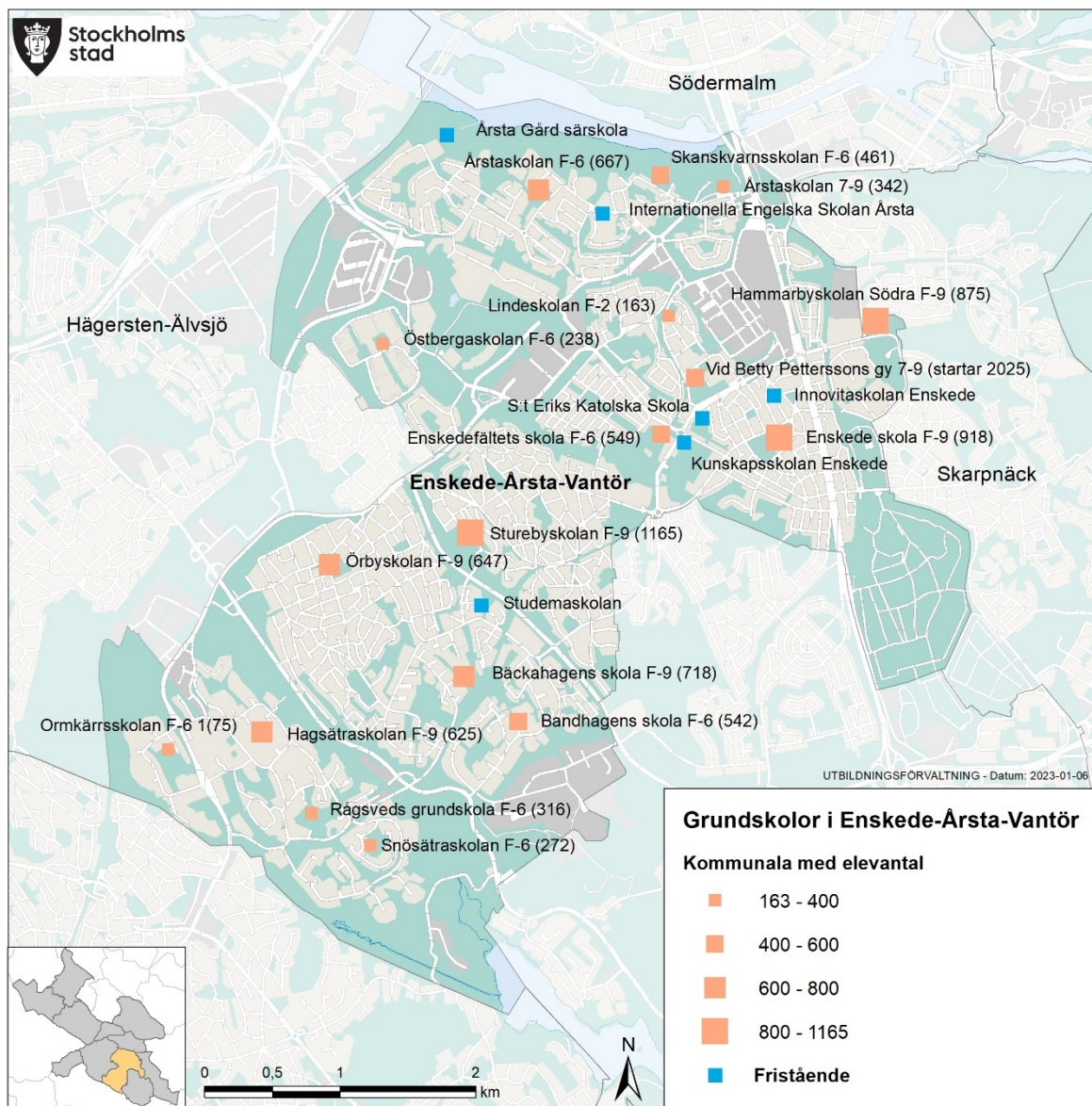
Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2032 och senare

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Nya skolor	Mariehäll omr.	Årskurs 7–9	450	2032	U
	Riksby 1, Linta gårds v.	Ny F-9 skola samt anpassad grundskola i Riksby	950	2033–2036	U
Om- och/eller utbyggnad	Nya Elementar	Ersätta tidsbegränsade lokaler	308	2032	U
Totalsumma			1708		

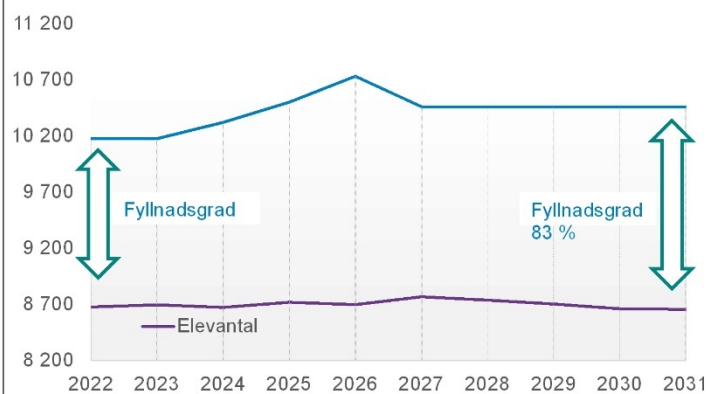
**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

Nedjusteringar i stadens befolkningsprognos fram till år 2040 gör att det inte finns underlag för att bygga flera planerade skolor före 2040. Om exploatering av dessa områden startar tidigare än befolkningsprognosen antar i dagsläget, kan det åter bli aktuellt att se över skolbehoven tidigare. De skolor som i dagsläget saknar stöd i befolkningsprognosen och därför skjuts fram är Alvik Strand östra, Riksby 2, Solvalla och Valsverket.

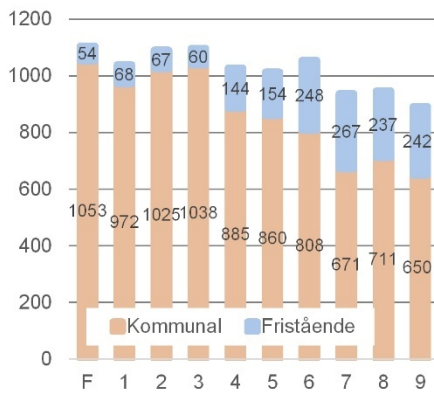
4.1.3. Enskede – Årsta – Vantör

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	12 030	12 263	233	14 620	2 356
Elever F-9 i SDOs skolor, totalt	10 147	10 087	-60		
Kommunal skola	8 640	8 597	-43		
Fristående skola	1 507	1 490	-17		

Enskede-Årsta-Vantör (EÅV) stadsdelsnämndsområde (SDO) förväntas få den största ökningen av antal barn och unga mellan 6–15 år i Stockholms stad fram till år 2040. Befolkningen förväntas att hålla sig på ganska stabil nivå fram till 2031 och därefter öka kraftigt speciellt 2034–2040. Under de närmaste åren är ökningen relaterad till att större årskullar når högstadieåldern, men därefter förväntas antalet barn öka i alla åldersgrupper. Sett i antal, kommer det fram till år 2040 byggas flest bostäder i staden i EÅV, över 21 000 nya bostäder vilket innebär att bostadsbeståndet i SDO förväntas öka över 40 procent från dagens nivå. Exploatering sker i första hand i norra delen av SDO på Årstafältet, Årstastråket och Slakthusområdet samt i de södra delarna med fokus på Hagsätra-Rågsved och Bandhagen-Högdalen. Dessa utvecklingsområden förväntas generera störst behov av nya elevplatser.

Elevantalet förväntas inte öka i samma takt som befolkningsprognosen fram till år 2031. Det är ett resultat av den omfattande utpendlingen, främst av elever som bor nära angränsande SDO som Södermalm och Hägersten-Älvsjö. Störst utpendling sker bland högstadieelever där nästan 25 procent av eleverna pendlar till skolor i andra SDO. Både kommunala och fristående skolor lockar elever bort från EÅV, med en jämn fördelning sinsemellan. Dagens omfattande nettoutpendling av högstadieelever påverkar elevframskrivningen av skolorna i EÅV, eftersom den förutsätter att pendlingsmönstret kommer att vara konstant över den första planeringsperioden. I Hägersten-Älvsjö förväntas en större ökning med omkring 400 fler elever i högstadieåldern fram till 2031. Detta leder till att utpendlingen från EÅV sannolikt kommer minska. På Södermalm förväntas däremot en minskning av högstadieelever som kommer synas i statistiken mot slutet av prognosperioden. Minskningen kan få den omvända effekten av ökad utpendling från EÅV. Det är därför angeläget att följa planeringen i angränsande SDO, främst Södermalm, då det kan påverka planeringen av nya skolor i EÅV.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (15 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4–6	ÅK 7–9
Kapacitet, antal elever	10 172	4 755	3 523	1 894
Fyllnadsgrad	85%	86%	72%	107%

Ser man till hela SDO finns det fler F-6 skolor än F-9 skolor, det finns också mer kapacitet för årskurs F-6 jämfört med årskurs 7–9. På grund av den omfattande utpendlingen av områdets högstadieelever till kommunala skolor i centrala Stockholm och till friskolor, har EÅV kunnat klara sig med den underkapacitet som finns på högstadieplatser. Fyllnadsgraden för samtliga kommunala skolor uppgår läsåret 22/23 till 85 procent men det finns stora skillnader mellan årskurserna. SDO har stadens lägsta fyllnadsgrad i årskurs 4–6. Sannolikt beror elevtappet i mellanstadiet bland annat på att elever behöver byta skola oavsett, relativt få högstadieskolor i

närområdet samt att många friskolor har verksamheter som startar i årskurs 4. De högstadieskolor som finns i SDO har med anledning av bristen behövt ta in fler elever än vad som är långsiktigt hållbart, varför fyllnadsgraden är så pass hög i högstadiet.

Mest ledig kapacitet finns i framför allt Hagsätra-Rågsvedsområdet. Något som påverkar den relativt låga fyllnadsgraden är Lindeskolan med mest ledig kapacitet eftersom det är en nystartad verksamhet, vilken byggs upp underifrån.

Långsiktigt kommer utbudet av högstadieplatser öka i och med pågående tillbyggnadsprojekt på Bäckahagens skola och Skanskvarnsskolan.

I EÅV är andelen skolor med högt socioekonomiskt index relativt högt framför allt i Vantör. Skolor i dessa områden har ofta mindre klasstorlekar vilket påverkar dess lokalkapacitet och därmed lokalplaneringen.

En flaskhals i SDO är kapaciteten i idrottslokaler. Ett flertal skolor är beroende av timbokningar i idrottsförvaltningens hallar för delar av eller all idrottsundervisning. Skanskvarnsskolans idrottshall som färdigställdes sommaren 2022 förväntas avlasta kapacitetsbristen i Årstaområdet framöver. Idrottssalarna på Hammarbyskolan Södra är i dåligt skick och kommer att rivas när idrottsförvaltningen bygger en ny idrottshall på Nytorps gärde.

Åtta av femton skolor i SDO har tidsbegränsade lokaler. Många av dessa används som evakueringslokaler under pågående projekt, andra används som tillskott av kapacitet i väntan på att permanent kapacitet ska färdigställas. Under första planeringsperioden behöver tidsbegränsade lokaler avvecklas på Bäckahagens skola, Enskede skola, Sturebyskolan och Årtaskolan. Under den andra planeringsperioden behöver tidsbegränsade lokaler på Bandhagens skola, Hammarbyskolan Södra, Snösätraskolan och Örbyskolan avvecklas.

Antalet platser för anpassad grundskola behöver utökas i SDO jämfört med dagsläget. Strategi för detta beskrivs i nästa avsnitt.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

I SDO finns en överplanering av nya skolprojekt vilket är en effekt av att tillväxttakten av elever har minskat de senaste åren. I första prognosperioden fram till 2031 är överplaneringen kopplad till utbyggnation av högstadieplatser. Dessa är initierade med anledning av ett behov av högstadieplatser. Behovet av dessa är större än prognosen visar, eftersom antalet högstadieelever som går i skolor i SDO förväntas öka de närmaste åren på grund av färre lediga platser i närliggande SDO. Förvaltningen gör bedömningen att den antagna minskning av 60 elever som elevantalsframskrivningen visar under den första prognosperioden kommer utebli i och med att fler högstadieplatser tillgängliggörs, då detta sannolikt kommer innebära förändrade pendlingsmönster. Mot bakgrund av detta antar förvaltningen att fyllnadsgraden som visas i figuren nedan inte kommer minska till den nivå som visas för år 2031.

Under planeringsperioden ska Bäckahagens skola utökas med 440 elevplatser varav 30 platser i anpassad grundskola och två extra paralleller i årskurs 7–9. Skanskvarnsskolan byggs ut till

en fullstor F-9 skola där skolans totala kapacitet vid färdigställande blir 960 elevplatser varav 45 platser för anpassad grundskola och 15 platser för rörelsehindrade. Byggprojektet på Betty Petterssons skola kommer ersätta högstadietkapaciteten på Enskede skola.

Skanskvarnsskolans färdigställande har skjutits fram med minst tolv månader. Detta kan påverka det planerade intaget till högstadiet inför höstterminen 2024. Om så är fallet skjuts projektet för ventilation- och verksamhetsanpassningar vid Årstaskolan fram i tid för att möjliggöra ökat intag i årskurs 7 till dess att projektet på Skanskvarnsskolan färdigställs. Årstaskolans tidsbegränsade lokaler vid Gullmarsplan kommer att avvecklas och alla årskurser kommer att återförenas vid Årsta torg efter underhåll.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Ormkärsskolan	Underhåll	0	2023	U
	Sturebyskolan	Underhåll	0	2024	G
	Årstaskolan	Underhåll, anpassningar	0	2026	U
Nya skolor	Vid Betty Pettersson Gymnasium	Årskurs 7–9. Ersätter tidsbegränsade lokaler på andra skolor.	540	2025	G 2023-03-18
Om- och/eller utbyggnad	Bäckahagens skola	Tillbyggnation årskurs 7–9 och anpassad grundskola	440	2026	G
	Skanskvarnsskolan	Tillbyggnation årskurs 7–9 och anpassad grundskola	385	2024	G
Avveckling	Bäckahagens skola	Tidsbegränsade lokaler	-210	2026	
	Enskede skola	Avveckla årskurs 7–9, tidsbegränsade lokaler och annex	-360	2025	
	Sturebyskolan	Tidsbegränsade lokaler	-240	2024	
	Årstaskolan	Tidsbegränsade lokaler	-270	2027	
Totalsumma			285		

*Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande

Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

Under den andra prognosperioden fram till år 2040 är behovet av nya skolor direkt relaterat till byggprojektens genomförandetid och omfattning. Även om prognoserna i nuläget indikerar en överplanering i SDO görs antaganden att många av dessa elevplatser kommer att behövas för att möta framtida tillväxten om alla planerade bostadsbyggnadsprojekt genomförs. I och med stora osäkerheter kring tidplaner för bostadsbyggnationen anges nya skolor efter 2031 inom tidsintervaller. Förvaltningen gör bedömningen att det under andra planeringsperioden kommer att behövas en kapacitetsökning på cirka 2000 elevplatser.

Tre nya skolor finns med i planeringen för den andra prognosperioden, vilka är Årstafältet 1, Slakthusområdet och Svedjaren. Behovet av elevplatser motiveras av både förtätning och nya bostadsområden. Svedjaren är ett samverkansprojekt med idrottsförvaltningen och Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning. Tomten där Svedjaren planeras har ett antal utmanande förutsättningar, utredning av dessa förutsättningar pågår. Årstafältet skola 1 är ett samverkansprojekt med idrottsförvaltningen och kulturförvaltningen. På tomten planeras även en förskola av stadsdelsförvaltningen.

Ett flertal skolor har tidsbegränsade lokaler som kommer avvecklas under planeringsperioden. Örbyskolans tidsbegränsade lokaler avvecklas efter att Årstafältets första skola är färdigställd och Bandhagens skolans efter Svedjarens färdigställande.

Förvaltningen bedömer att framtida behovet av elevplatser i Hammarbyskolan södra och Snösätraskolan kommer kunna omhändertas i befintliga lokaler utan tidsbegränsade lokaler. Båda skolor kan dock byggas ut i framtiden beroende på hur behovet av nya elevplatser ser ut i området.

På grund av förändringar i prognosunderlaget och förskjutningar i planerad bostadsbyggnation har behovet av elevplatser i SDO minskat. Med anledning av det har en av de nya skolorna skjutits fram bortom den andra planeringsperioden, Årstafältet 2. Andra nya skolor som tidigare funnits med i planeringen har utgått, dessa är Steningeparken, Årstafältet 3 och Hemsystemen. Även tillbyggnation av Ormkärrsskolan uteblir.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2032 och senare

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Nya skolor	Årstafältet skola 1	F-9 skola inom Årstafältet	900	2032	G 2022-11-01
	Slakthusområdets skola	F-9 skola inom Slakthusområdet	900	2035–2038	G 2021-12-16
	Svedjaren	F-9 skola inom Rågsved-Hagsåtra	930	2033–2035	U 2022-03-09
Avveckling	Bandhagens skola	Tidsbegränsade lokaler	-330	2033–2035	
	Hammarbyskolan Södra	Tidsbegränsade lokaler	-120	2032–2037	
	Snösätraskolan	Tidsbegränsade lokaler	-120	2032–2040	
	Örbyskolan	Tidsbegränsade lokaler	-180	2032	
Totalsumma			1 980		

*Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	7477	7618	141	9033	1415
Elever F-9 i SDO:s skolor, totalt	6506	6402	-104		
Kommunal skola	5021	4996	-25		
Fristående skola	1485	1405	-80		
Barn i 0-område	0	0	0		

I Farsta stadsdelsnämndsområde (SDO) planeras en omfattande bostadsbyggnation med över 13 000 nya bostäder fram till år 2040. Det innebär att bostadsbeståndet i Farsta förväntas att öka med 40 procent från dagens nivå. De främsta nybyggnationsområdena är Telestaden, Drevvikens strandområde, Farsta strand samt Stora Sköndal.

Farsta SDO är ett av fyra SDO i Stockholm stad i vilket antalet barn och unga mellan 6–15 år förväntas öka under hela prognosperioden. Befolkningsprognosen från 2022 visar en marginell ökning av antal barn och unga under 2022–2031. Medan 2032–2040 visar en ökning om cirka 1400. Området Stora Sköndal antas ha den högsta ökningen av elever inom SDO med anledning av den omfattande planeringen av nya bostäder i området.

Cirka 85 procent av låg- och mellanstadieelever boende i Farsta går i en skola i SDO. Cirka 70 procent av dem går i en kommunal skola.

En stor andel av högstadieeleverna boende i SDO går på fristående skolor, alternativt pendlar till kommunala högstadieskolor i andra SDO. Knappt 40 procent av eleverna går idag i kommunala skolor i Farsta SDO. Situationen beror troligtvis på flera orsaker, men en anledning kan vara att det finns relativt få högstadieplatser i området. Utbudet av högstadieplatser i framför allt områdena Sköndal och Farsta strand är bland de lägsta i staden, tillsammans med Mariehäll i Bromma. Förvaltningen gör bedömningen att den antagna minskningen om 100 elever som elevantalsframskrivningen visar under den första prognosperioden kommer utebli i och med att fler högstadieplatser tillgängliggörs, då detta förväntas innebära förändrade pendlingsmönster.

Sex av skolorna i Farsta är i behov av större underhållsarbeten innan 2034. Det är i nuläget inte känt hur omfattande evakueringar av verksamheterna som kommer krävas i samband med underhållsarbetena, det är dock sannolikt att flera verksamheterna kommer behöva evakueras. Förvaltningen ser över möjliga alternativ för evakuering, där planeringsinriktningen är att kunna omhänderta evakueringsbehovet inom befintligt bestånd. Behovet kommer påverka utbudet av platser i SDO under båda planeringsperioderna.

Det finns flera planer på etablering av fristående skolor i SDO. Bland annat i närheten av Telestaden samt i Stora Sköndal. Förvaltningen har i nuläget inte kännedom om när dessa eventuellt kommer etableras och vilken organisation dessa kommer ha.

Södermalm SDO spås få en stor minskning av elever fram till 2040. Cirka 14 procent av högstadieeleverna boende i Farsta SDO går i en skola på Södermalm. Det råder osäkerheter

kring vilka effekter minskningen av elever på Södermalm kommer få för framförallt söderort. Eventuellt innebär minskningen en ökad inpendling till Södermalm av högstadieelever från Farsta SDO, i det fall inpendlingen ökar kommer det ske först mot slutet av den första prognosperioden i och med att det är först då högstadieplatser på Södermalm kan antas bli tillgängliga i högre utsträckning.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (10 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4-6	ÅK 7-9
Kapacitet, antal elever	5 752	2 528	2 107	1 117
Fyllnadsgrad	87%	96%	72%	97%

Majoriteten av grundskolorna i SDO har idag en F-6 organisation. Skolorna har en relativt hög fyllnadsgrad i de yngre årskurserna samt i högstadiet. Däremot har Farsta stadens lägsta fyllnadsgrad i årskurs 4–6. Sannolikt beror elevtappet i mellanstadiet bland annat på att elever behöver byta skola oavsett i och med en stor andel F-6 skolor, relativt få högstadieskolor i närområdet samt att många friskolor har verksamheter som startar i årskurs 4.

Det finns få men relativt stora anpassade grundskolor i SDO. Målsättningen är att utreda möjligheten att tillskapa fler anpassade grundskoleverksamheter på fler skolenheter i SDO, mot bakgrund av ett ökat behov. I planeringsarbetet kommer en prioritering vara att öka spridningen i SDO, detta för att öka inkluderingen och tillgängligheten.

Tre av skolorna i Farsta bedriver delar av sin verksamhet i tidsbegränsade lokaler. Flera av de tidsbegränsade byggloven löper ut under den första planeringsperioden.

Farsta grundskola har inga egna idrottslokaler och använder därför idrottsförvaltningens anläggning vid Farsta IP, där vissa av hallarna i dagsläget har tidsbegränsat bygglov. Idrottsfunktionen för skolan behöver säkerställas på sikt, vilket beaktas vid planering av ny idrottskapacitet i området.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

Det finns behov av att öka antalet elevplatser i permanenta lokaler i SDO samt att säkerställa att högstadiekapaciteten motsvarar behovet. Förseningar i den planerade bostadsbyggnationen och nedjusteringar i befolkningsprognosen gör att det finns en överplanering i SDO under kommande tio år. Viktigt att betona är dock att överkapaciteten som redovisas delvis beror på ett elevtapp i årskurs 4–6, medan det finns behov av att säkerställa plats i förskoleklass samt i högstadiet.

Enligt nuvarande planering kommer antalet elevplatser i kommunala skolor öka med nästan 900 platser. Detta trots att behovet sett utifrån befolkningsprognosen är marginell, och att elevframskrivningen inte visar något ökat behov. Utökningen av elevplatser trots prognosbilden motiveras bland annat av dagens brist på högstadieplatser, vilken inte redogörs för i elevantalsframskrivningen då denna baseras på tidigare antagningsmönster. Därmed bedömer förvaltningen att skolornas fyllnadsgrad (se figur ovan) inte kommer minska enligt prognosen. Vidare antar förvaltningen att utökningen av högstadieplatser sannolikt kommer

öka fyllnadsgraden i årskurs 4–6, i och med att det kommer minska elevernas incitament att byta skolan redan i årskurs 4–6.

Ett annat skäl till utökningen av elevplatser är att några av de kapacitetsökande skolbyggnationsprojekt som planeras på befintliga skolor möjliggör att skolorna kan ha en rak parallellitet i organisationen, exempelvis projekten på Tallkrogens skola och Sköndalsskolan. Att skolorna har möjlighet till en organisation med rak parallellitet skapar förutsättningar för en långsiktigt stabil verksamhet, bland annat utifrån tjänstefördelningen på skolan. Utbyggnationen av Sköndalsskolan planeras också mot bakgrund av antalet planerade bostäder i området Stora Sköndal, samt med anledning av att skolans tidsbegränsade lokaler behöver ersättas.

En stor andel av de planerade elevplatserna tillgängliggörs i samband med öppnandet Hästhagsskolan, vilken har en pågående om- och tillbyggnation. Motivet till tillbyggnationen är bland annat utökning av utbudet av högstadieplatser i området, samt att kunna avlasta behovet av platser i de lägre årskurserna i och med bostadsbyggnationen i södra delarna av SDO. Platserna kommer tillgängliggöras från höstterminen 2024 och i planeringen ska Kvickenstorpsskolans nuvarande verksamhet flytta in i de nya, mer ändamålsenliga lokalerna varför den nya skolan snabbt kommer fyllas. Anledningen till flytten är att Kvickenstorpsskolans verksamhet snart kommer ha vuxit ur sina befintliga lokaler och att Hästhagsskolans lokaler kommer vara mer ändamålsenliga för organisationen. Kvickenstorpsskolans lokaler planeras att användas som evakueringslokaler i samband med kommande behov av evakueringar, med anledning av ett flertal omfattande underhåll som ska göras på flera skolor. Tidplanen för alla evakueringar är inte bestämd men samtal för samordning mellan SISAB och förvaltningen förs. Efter att evakueringsbehovet är omhändertaget behöver även nuvarande Kvickenstorpsskolans lokaler underhållas.

Mot slutet av prognosperioden planeras den nya skolan i Stora Sköndal färdigställas. Den nya skolans kapacitet kommer delvis avlasta det behov av elevplatser som infaller under andra prognosperioden, med anledning av den stora nybyggnationen i samma område. Den nya skolan kommer möjliggöra en högstadieverksamhet i området vilket saknas idag. Den kommer även ha en anpassad grundskola om 30 platser, vilket är nödvändigt sett till behovet och en ambition om ökad geografisk spridning på de olika anpassade grundskoleenheterna.

I och med öppnandet av den nya skolan kommer Sandåkraskolans tidsbegränsade lokaler avvecklas. Sandåkraskolans verksamhet planeras flytta till den nya skolan vid färdigställandet. Med anledning av den planerade rockaden är namnet på projektet för den nya skolan 'Nya Sandåkraskolan i Stora Sköndal'.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Fagersjöskolan	Underhåll och anpassningar	0	2025	
	Tallkrogens skola	Underhåll och anpassningar	28	2027	
	Magelungsskolan	Underhåll och anpassningar	0	2029	
	Gubbängsskolan	Underhåll och anpassningar	0	2030	

Nya skolor	Nya Sandåkraskolan i Stora Sköndal	F-9 skola samt anpassad grundskola	930	2029	U 2022-03-17
Om- och/eller utbyggnad	Sköndalsskolan	Tillbyggnation samt anpassning av RSU lokaler	162	2025	
	Hästhagsskolan	Tillbyggnation och underhåll	900	2024	G 2023-05-19
Avveckling	Sköndalsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-108	2025	
	Fagersjöskolan	Tidsbegränsade lokaler	-156	2027	
	Sandåkraskolan	Tidsbegränsade lokaler	-364	2029–2031	
Tomställning	Kvickenstorpsskolan	Används som evakueringslösning för andra skolor	-532	2024	
Totalsumma			860		

**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

Mot bakgrund av vikande befolkningsprognos i jämförelse med tidigare år har en ny skola i området Telestaden samt tillbyggnation av Sandåkraskolan utgått från planeringen.

Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

En stor del av den planerade bostadsbyggnationen i Farsta kommer enligt dagens prognos att färdigställas i slutet av den första planeringsperioden och mellan år 2032–2040. Detta innebär en prognostiserad ökning av 1 400 elever. Bostadsbyggnationen under andra prognosperioden är främst planlagd i Stora Sköndal och i Telestadsområdet. Behovet av nya elevplatser är direkt knutna till dessa planprogram, vilket gör att tidplan och kapacitet för nya elevplatser helt och hållet är relaterat till planprogrammets genomförandetakt och omfattning.

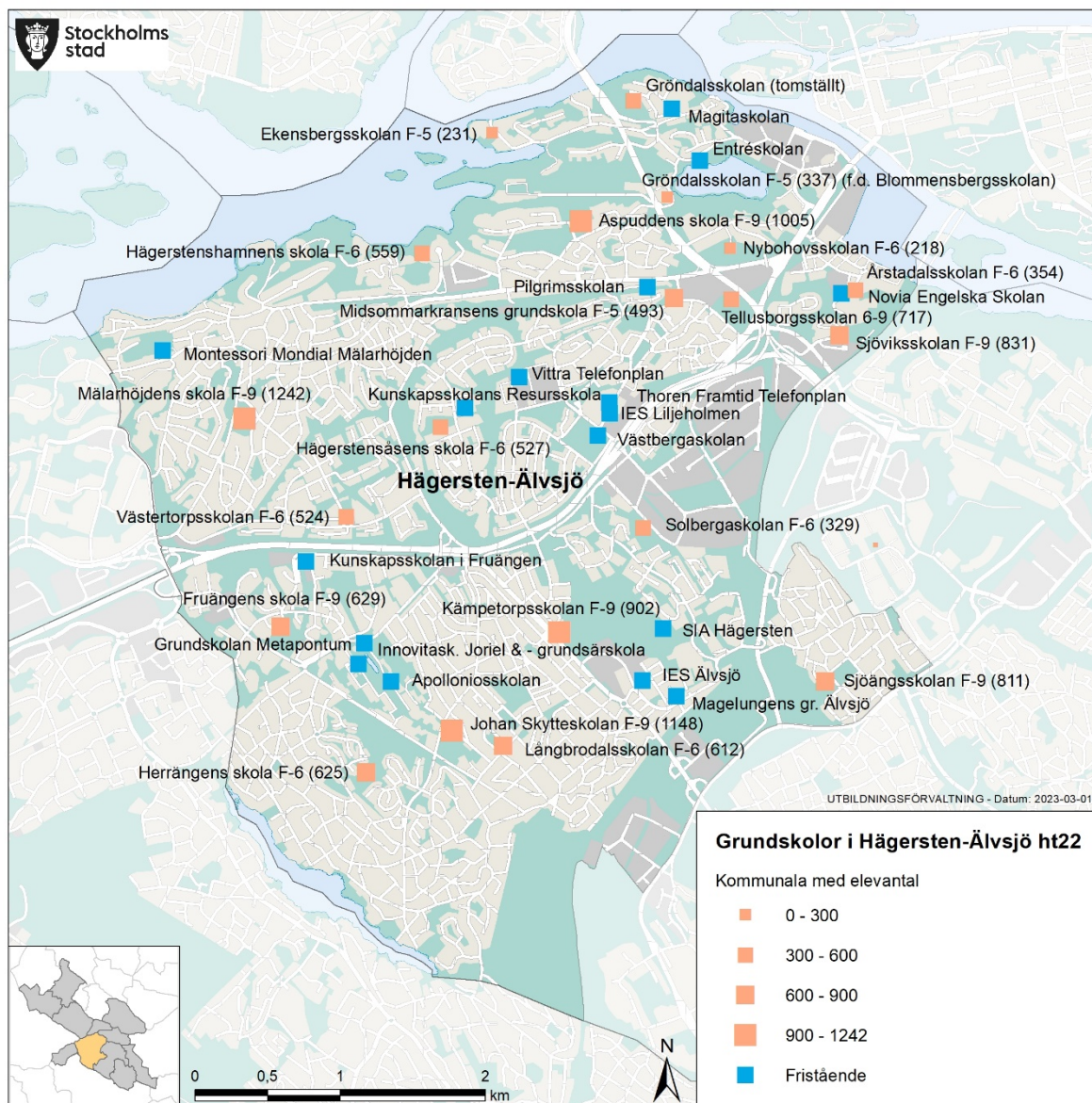
Ökningen av elever kommer delvis omhändertas av utökningen av elevplatser som tillgängliggörs i slutet av den första planeringsperioden, bland annat på nya Sandåkraskolan i Stora Sköndal. Den nya planerade skolan i Karlsvik är inlagd under den andra planeringsperioden, men är inte exakt tidsatt i och med osäkerheter kring när skolan behövs sett till osäkerheter i utbyggnationstakten av bostäder i området. Vidare kommer Kvickenstorpsskolans lokaler göras tillgängliga igen under perioden, efter att ha nyttjats som evakueringslokaler samt underhållits under senare delen av den första planeringsperioden. Karlsvik och Kvickenstorpsskolan ligger i anslutning till de områden som främst kommer exploateras under den andra prognosperioden, vilket är nödvändigt sett till närhetsprincipen. I det fall båda skolorna inte behövs kommer den nya skolan i Karlsvik att avskrivas då det är en ny skola medan Kvickenstorpsskolan är en befintlig skolbyggnad. Det pågår ett arbete för ändring av detaljplanen i anslutning till den tomt där Kvickenstorpsskolan är idag, för att möjliggöra en eventuell framtida utbyggnad av skolan.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2032 och senare

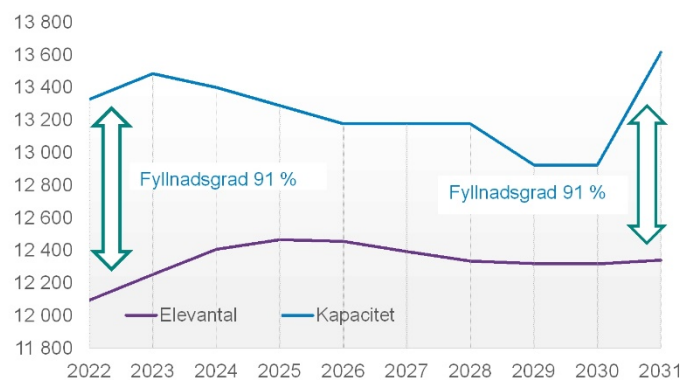
Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Sandåkraskolan	Underhåll	0	2032–2034	
	Kvickenstorpsskolan	Underhåll	532	2032–2034	
Nya skolor	Karlsvik	F-6 skola i Karlsvik, vid Drevviken	630	2034–2036	U 2020-05-28
Totalsumma			1164		

**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

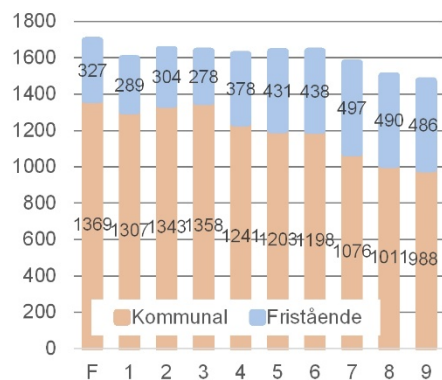
4.1.5. Hägersten-Älvsjö

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	15 021	14 515	-506	15 850	1 335
Elever F-9 i SDOs skolor, totalt	15 969	16 527	558		
Kommunal skola	12 084	12 332	248		
Fristående skola	3 860	4 173	313		
Statlig skola	25	22	-3		

Efter många år med snabb befolkningsökning förväntas antalet barn och unga i åldrar 6–15 år att minska i Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämndsområde (SDO) med cirka 500 individer fram till år 2031. Minskningen är relaterad till sjunkande barnantal i befintligt bestånd, mindre årskullar samt förseningar i förväntad bostadsbyggnation.

Mellan år 2032–2040 väntas barn och unga mellan 6-15 år att öka igen med cirka 1 300 i samband med planerade nybyggnationsprojekt i SDO. Det finns flera kommande stadsutvecklingsprogram i Hägersten-Älvsjö, vilka är bidragande faktorer till ett ökat barnantal fram till 2040. Totalt beräknas 9 000 bostäder att färdigställas fram till 2031 och totalt sammanlagt cirka 19 000 bostäder väntas färdigställas fram till 2040.

Cirka 72 procent av grundskoleelever boende i Hägersten-Älvsjö går i en kommunal skola inom SDO. Cirka 16 procent går på en friskola inom SDO och resterande elever pendlar till framförallt Enskede-Årsta-Vantör och Södermalm. Den största inpendlingen till skolor i Hägersten-Älvsjö består av elever boende på Södermalm. Den totala inpendlingen till Hägersten-Älvsjö beräknas öka med cirka 5 procent fram till 2031. Däremot, väntas elevantalet på Södermalm att minska markant fram till 2031. Den lediga kapacitet som detta genererar, skulle eventuellt kunna bidra till en högre utpendling från Hägersten-Älvsjö till Södermalm de kommande åren, framförallt i de högre årskurserna.

Enligt elevframskrivningen, vilken baseras på tidigare antagningsmönster, förväntas antalet grundskoleelever i de kommunala skolorna i Hägersten-Älvsjö att öka med 250 elever fram till 2031. Det sker framförallt en stor ökning i elevantalet på Midsommarkransens grundskola, vilket kan förklaras av stora elevkullar som nu når högstadieåldern och de nya, tillskapade högstadieplatserna på skolan. Elevantalet beräknas minska på resterande kommunala skolor med sammanlagt 80 elever, enligt elevframskrivningen. Även elevantalet i de fristående skolorna i stadsdelen väntas öka, framförallt på Västbergaskolan. Utan en kapacitetsökning på skolan, kan skolan däremot inte ta emot det förväntade ökade elevantalet, varför det kan antas ske ett större söktryck på de kommunala skolorna i närområdet.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (19 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4–6	ÅK 7–9
Kapacitet, antal elever	13 326	5 849	4 294	3 183
Fyllnadsgrad	91%	92%	85%	97%

Kapacitet, fyllnadsgrad & andra planeringsförutsättningar

Fyllnadsgraden i årskurs 4–6 i Hägersten-Älvsjö SDO är relativt låg, jämfört med övriga SDO. Elevantalet i mellanstadiet beräknas dessutom minska i de kommunala skolorna fram till år 2031, och öka inom fristående skolor i SDO enligt elevframskrivningen. Elevtappet i mellanstadiet kan bero på att det finns relativt få kommunala skolor med högstadieplatser i området, samt att många friskolor startar deras verksamheter från årskurs 4.

Då det finns mer kommunal kapacitet i årskurs F-6, jämfört med årskurs 7–9, är en utmanande planeringsfaktor i området att säkerställa högstadieplatser under de närmaste åren. Detta visas även i fyllnadsgraden som i dagsläget ligger på 97 procent för de kommunala högstadieskolorna i SDO. Tillskapandet av högstadieplatser på Midsommarkransens grundskola antas underlätta planeringen, dock kan man räkna med ett relativt ansträngt läge gällande antagningen till högstadieplatser de kommande åren. Cirka 20 procent av högstadieelever boende i Hägersten-Älvsjö pendlar till andra SDO, vilket kan komma att öka i samband med att Södermalms elevantal sjunker.

Under våren 2023 kommer förvaltningen arbeta med att utreda och säkerställa skolornas kapacitet i SDO. I Hägersten-Älvsjö finns flera skolor som kan komma att se över sin årskursindelning och anpassas i takt med att yngre årskullar blir äldre och ett ökat behov av elevplatser i årskurs 7–9 uppstår. Planering sker även med angränsande SDO som Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen och Södermalm.

Flera skolor i SDO har delvis tidsbegränsade lokaler med tidsbegränsade bygglov, vilka löper ut under planeringsperioden. Om ett fortsatt behov finns kan byggloven förlängas, i annat fall avvecklas lokalerna, då den permanenta kapaciteten beräknas kunna tillgodose behovet av elevplatser utifrån prognosunderlaget. Hägerstenschamnens skola, årskurs F-2 huserar i dagsläget i tidsbegränsade lokaler på Jakobsdalsvägen 17 i Hägersten. Det tidsbegränsade bygglovets löper ut 2024, med möjlighet till förlängning som längst till 2029. Förvaltningen ser över olika möjligheter för att avveckla lokalen innan år 2029, då det planeras för nybyggnation i närområdet efter 2024 och då kan det blir svårt att säkerställa trygga skolvägar. Sedan 2019 bedrivs Tellusborgsskolans verksamhet i tidsbegränsade lokaler. Ett detaljplanearbete har påbörjats med målsättningen att lokalerna ska bli permanenta.

För idrottsundervisning, är ett flertal skolor i SDO beroende av timbokningar i idrottsförvaltningens idrottshallar. En del skolor saknar kapacitet i specialsalar, där elever tar sig till andra, närliggande skolor för undervisning i till exempel hemkunskap.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Aspuddens skola	Ventilation Evakuering	0	2023	
	Solbergaskolan	Kök Evakuering	0	2023	G 2021-05-27
	Sjöängsskolan	Ventilation Evakuering	0	2024	

	Långbrodalsskolan	Kök + matsal Evakuering	0	2027	
Nya skolor	Gröndalsskolan	Ny F-9 skolbyggnad. Ersätter ej funktionella lokaler	900	2031	I 2018-01-08
Om- och/eller utbyggnad	Blommensbergsskolan	Utredning av tidsbegränsad kapacitetsökning	180	2024–2027	
Avveckling	Årstadalsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-112	2023	
	Ekensbergsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-180	2027	
	Ekensbergsskolan	Ej funktionella permanenta lokaler	-200	2027	
	Hägerstenshamnens skola/Jakobsdalsvägen	Tidsbegränsade lokaler	-192	2024	
	Solbergaskolan	Tidsbegränsade lokaler	0	2024	
	Fruängens skola	Tidsbegränsade lokaler	-112	2026	
	Sjöängsskolan	Tidsbegränsade lokaler	0	2025	
	Blommensbergsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-180	2031	
Totalsumma			104		

**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

Mot bakgrund av befolkningsprognosen, har behovet av ett flertal kapacitetsökande byggprojekt skjutits fram i tiden, däribland ny- och tillbyggnadsprojekt på Gröndalsskolan som skjuts fram till 2031. Verksamheten är evakuerad till skollokaler på Blommensbergsvägen sedan januari 2020. Den nedåtgående befolkningsprognosen i åldrarna 6–15 år har också medfört att flera av de planerade byggprojekten i föregående års lokalförsörjningsplan har flyttats fram till planeringsperioden 2032–204.

Förändrade projektförutsättningar har gjort att planeringen för Ekensbergsskolan påverkats, där tidigare projektförslag om underhåll och kapacitetsökning har utgått på grund av ohållbara ekonomi- och miljöaspekter. Ekensbergsskolan bedriver majoriteten av sin verksamhet i lokaler med tidsbegränsade bygglov som löper till 2027, därefter finns ingen möjlighet att förlänga bygglovet. Det blir således inte möjligt att fortsätta bedriva verksamheten i lokalerna på Ekensbergsskolan efter år 2027.

Nya Gröndalsskolan bedöms, tillsammans med skolbyggnaden på Blommensbergsvägen kunna tillgodose behovet av elevplatser i området, varför en samplanering av Gröndalsskolan och Ekensbergsskolan ses över. Detta scenario innebär att Ekensbergsskolan och Gröndalsskolan slås ihop och bildar en ny skolenhet med namnet Blommensbergsskolan. Fram tills att nya Gröndalsskolan är färdigställd finns behov av ökad, tidsbegränsad kapacitet vilket utreds på skolgården på Blommensbergsvägen. Den nuvarande bedömningen är att behovet av att öka kapaciteten tillfälligt infaller mellan år 2024–2027, beroende på när i tid Ekensbergsskolan och Gröndalsskolan kan slås ihop. Den tidsbegränsade kapaciteten på Blommensbergsvägen bedöms kunna avvecklas i samband med att nya Gröndalsskolan färdigställs år 2031.

Ett flertal ny- och tillbyggnadsprojekt har genomförts de senaste åren i SDO. Inom kapaciteten som dessa tillbyggnadsprojekt genererat finns utrymme att ta emot ett ökat elevantal successivt de kommande åren, till exempel på nybyggda Midsommarkransens grundskola som stod klar i årsskiftet 2022/2023 med kapacitet på 1005 elevplatser. Även fristående Internationella Engelska Skolan i Liljeholmen flyttar sin verksamhet till

Midsommarkransen och ökar sin kapacitet inom de närmaste åren, vilket sannolikt påverkar den lokala upptagningen.

Flera av de kommunala skolorna i SDO är i behov av större underhåll där del- eller helevakuering av verksamheterna är en förutsättning. Flera skolor är i dagsläget redan evakuerade, där återflytt är väntad inom kort.

Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

Under perioden 2032–2040, väntas nybyggnadsprojekt i stadsdelen att generera ett ökat elevunderlag, varför det bedöms finnas behov av fler ny- och tillbyggnadsprojekt efter den första planeringsperioden.

Under den andra planeringsperioden planeras en större kapacitetsökning på Nybohovsskolan samt en ny skola inom Älvsjö-Örby programmet. Denna planering bedöms kunna tillgodose behovet av elevplatser fram till år 2040. Utöver detta, arbetar förvaltningen med planeringsberedskap genom att se över nya marktomter i Vinterviken, Södertäljevägen och Norra Älvsjö. Det finns även en tomt i Mälaräng med klar detaljplan som möjliggör en ny skola. Det är i dagsläget osäkert om och när behov finns av samtliga byggprojekt, och en prioriteringsutredning pågår vilken kan resultera i att vissa byggprojekt prioriteras bort i sin helhet.

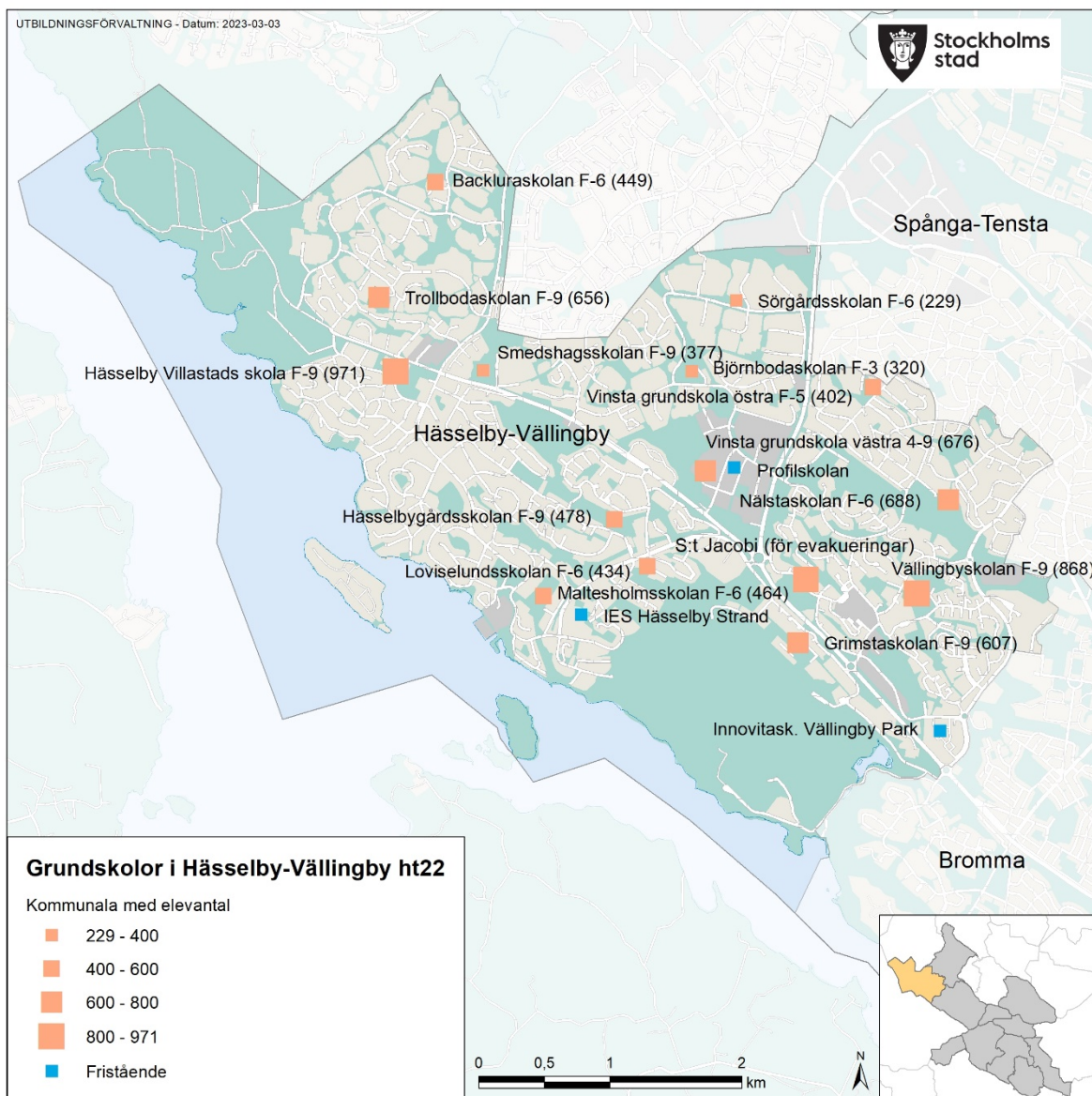
Den nedåtgående befolkningsprognosen i befintlig bebyggelse är en starkt påverkade faktor av behovet av elevplatser över tid, i synnerhet i Mälarhöjden och södra Älvsjö.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2032 och senare

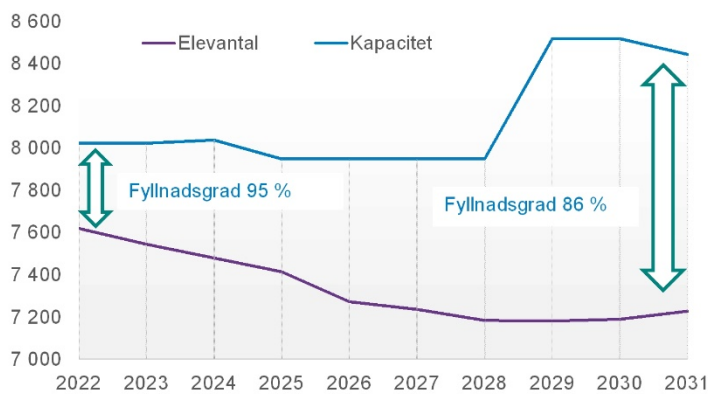
Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Nya skolor	Älvsjö-Örby 1	F-9 skola inom Älvsjö-Örby	900	2038–41	
Om- och/eller utbyggnad	Nybohovsskolan	Kapacitetsökning	700	2035–2040	U 2020-05-28
Totalsumma			1600		

*Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande

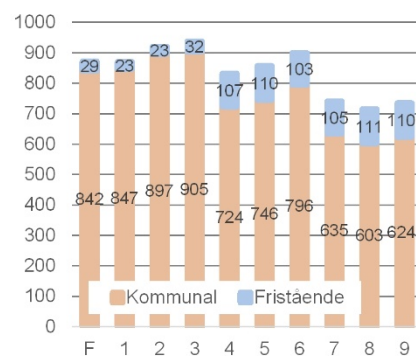
4.1.6. Hässelby Vällingby

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	10 560	9 724	-836	10 854	1 130
Elever F-9 i SDOs skolor, totalt	8 319	7 949	-370		
Kommunal skola	7 566	6 956	-610		
Fristående skola	753	722	-31		
Barn i 0-område		271	271		

Antalet barn och unga i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämndsområde (SDO) förväntas minska fram till 2031 och öka igen därefter i takt med nybyggnation. I SDO finns tre större planerade utvecklingsområden; Vinsta-Johannelund, Riddersvik samt Hässelby värmeverk. Dessa förväntas få effekt på befolkningen efter år 2031. Totalt finns cirka 10 000 nya bostäder med i planeringen fram till och med år 2040. Fram till 2031 förväntas den främsta ökningen av barn och unga i Riddersvik som är ett så kallat 0-område. Ett område helt utan skolbarn idag. Främsta minskningen förväntas däremot i Nälsta och Grimsta.

Enligt elevtalsframskrivningen förväntas elevantalet, för stadsdelen i stort, minska. Dock förväntas ingen minskning av elever i högstadiet, då antalet kommer ligga på en stabil nivå under prognosperioden. I vissa områden förväntas till och med en ökning. Att elevantalet inte minskar lika kraftigt som befolkningsprognosen är en effekt av att fler elever som bor i Hässelby-Vällingby även förväntas gå i skolan i SDO.

Utpendling från Hässelby-Vällingby är stort och sker främst till Bromma och Spånga-Tensta. I stadsdelen går cirka en femtedel i fristående skola. En av utmaningarna i SDO är att det råder brist på elevplatser i högstadium. Detta innebär att SDO delvis är beroende av elevpendling till Spånga (även Bromma) för att tillgodose behovet för framförallt högstadiееlever, skolornas möjligheter att öppna upp för extra klasser, men även möjlighet och kapacitet i friskolor.

Det finns några större nybyggnationsområden i stadsdelen som kan kräva att behovet av elevplatser ses över lokalt beroende på omfattning, tidplaner som eventuellt kan påverka prognoserna för befolkning och elever. De största bostadsplanerna finner man i Vinsta-Johannelund programområde, Riddersvik samt planerna kring Hässelby värmeverk.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (14 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4–6	ÅK 7–9
Kapacitet, antal elever	7 972	3 626	2 499	1 847
Fyllnadsgrad	95%	97%	89%	100%

Fyllnadsgraden i skolorna i SDO är den högsta i hela staden. Antal elever i årskurs 7–9 har ökat under de senaste åren samtidigt som fler elever har valt att gå kvar i sin skola. Detta gör att flera skolor har behövt/valt att ha fler årskurs 7-9 elever än vad lokalerna bedöms klara av. I SDO finns ett mönster, vilket syns i diagrammet ovan, att man i de lägre årskurserna går i skolan lokalt. Till mellanstadiet minskar elevantalet då man i större utsträckning söker sig till

fristående skolor. Att det är en ytterligare minskning av elevantalet i högstadiet speglar dels att många byter till fristående skola i mellanstadiet, men även att kapaciteten är begränsad i de kommunala skolorna i SDO.

En översyn av de kommunala skolornas kapacitet kommer att påbörjas under år 2023. Den stora utmaningen i SDO är att möjliggöra kapacitet i kommunal skola i årskurs 7 för elever som har gått i F-6 skolor. Detta leder i många fall till att elever väljer att byta skola redan i mellanstadiet för att säkra plats till högstadiet på en annan skola.

I dagsläget bedöms det inte vara någon större brist på idrottslokaler för skolorna i SDO. De skolor där egna idrottssalen inte täcker eget behov finns möjlighet att timboka idrottslokaler i idrottsförvaltningens idrottshallar.

Hässelby-Vällingby har den största andelen lokaler i staden med tidsbegränsat bygglov. Hela Vinsta grundskola västra är i dagsläget under tillfälligt planstöd för skola. Även större paviljonguppställningar med tidsbegränsade bygglov finns vid Björnbodaskolan och Nälstaskolan. Utöver detta finns ett mindre antal paviljonger med tidsbegränsade bygglov.

Det finns ett stort behov av fler elevplatser i anpassad grundskola i Hässelby-Vällingby. Med anledning av områdets fyllnadsgrad är det svårt att skapa nya integrerade lokalytor för elever med behov av särskilt stöd inom befintligt lokalbestånd. Arbete pågår för att hitta långsiktiga lösningar.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

Vinsta grundskola västra står idag på en fastighet med så kallad tillfälligt planstöd för skola som kommer gälla till minst år 2030. Vinsta grundskola västra föreslås även som permanent skola i programförslaget för Vinsta-Johannelund. Det innebär att nya Björnbodaskolan planeras som en F-6 skola men med förberedd flexibilitet för att kunna öka kapaciteten längre fram om behov av elevplatser finns utifrån området Vinsta-Johannelund. Nya Björnbodaskolan planeras kunna ersätta dagens kapacitet på Björnbodaskolan som främst består av lokaler med tidsbegränsade bygglov tillsammans med årskurs 4–6 på Vinsta grundskola västra. En utökad inhyrning i Vinsta grundskola västra skulle vara möjlig evakueringslösning för nuvarande elever på Björnbodaskolan när byggnation av nya Björnbodaskolan startar. Den utökade inhyrningen på Vinsta grundskola västra planeras ske från och med år 2025. Vinsta grundskola västra skulle efter Björnbodaskolans evakuering kunna bli en högstadieskola med 6-7 paralleller förutsatt att Vinsta grundskola östra genom kapacitetsökning kan behålla årskurs 6. Tillsammans med Vällingbyskolans utökning skulle halva behovet av högstadium i SDO tillgodoseas. Målsättningen är att nya Björnbodaskolan står färdig till 2029. Tillsammans med evakuerade elever från Sörgårdsskolan kommer nya Björnbodaskolan, i stort sett, fyllas ut helt när verksamheten startar. Sörgårdsskolan skulle i samband med detta då utföra omfattande underhåll och avveckla paviljonger med tidsbegränsat bygglov.

Inhyrning av Sankt Jacobi planeras ske från och med april 2023, denna kommer ersätta tidigare planerade evakueringsskola i Västerort som samevakueringslösning för Grimstaskolan, Blackebergsskolan, Abrahamnsbergsskolan, Hässelbygårdsskolan och Abrahamsbergsskolan. Bedömd kapacitet i Sankt Jacobi är 900 elever i årskurs F-9.

Grimstaskolan är första skolan som planeras evakueras till Sankt Jacobi. På grund av ett lägre prognostiserat elevantal utgår tidigare planerade kapacitetsökning av Grimstaskolan. Förvaltningen planerar istället mindre verksamhetsanpassningar i samband med SISAB:s underhåll.

Byggprojektet på Vällingbyskolan syftar till att tillgodose flera behov. Skolan planeras för att öka högstadietkapaciteten från tre till fem paralleller för att möta det stora behovet av högstadieplatser som finns i området. Dessutom kan behovet av fler elevplatser i anpassad grundskola tillgodoses inom ramen för byggprojektet. Skolan har även flera tidsbegränsade lokaler som behöver avvecklas. Vällingbyskolans byggprojekt planeras för ett färdigställande till år 2028.

Den största andelen av överplaneringen i Hässelby-Vällingby kan tillskrivas Sankt Jacobi som är ett tillskott i områdets totala kapacitet. När skolan har nyttjats för evakuering av flertalet skolor bedöms permanent kapacitet för 900 elever finnas tillgänglig. Behovet av denna permanenta kapacitet uppstår först efter 2031 i takt med att nya bostäder från Vinsta-Johannelund färdigställs.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Grimstaskolan	Underhåll	0	2026	G
	Hässelby Villastads skola	Underhåll	0	2023–2024	G
	Hässelby Villastads skola	Underhåll av kök/matsal.	0	2028–2029	
	Hässelbygårdsskolan	Underhåll	0	2029	
	Maltesholmsskolan	Underhåll	0	2028–2029	
	Sörgårdsskolan	Underhåll	0	2028–2029	
	Vällingbyskolan	Underhåll	0	2028	G
Nya skolor	Björnbodaskolan	Ny F-6 skolbyggnad. Ersätter tidbegränsade och ej funktionella lokaler	780	2029	
	Sankt Jacobi	Används som evakueringslösning för andra skolor	0	2023	G
Om- och/eller utbyggnad	Hässelbygårdsskolan	Kapacitetsökning, anpassad grundskola	15	2024	
	Sörgårdsskolan	Ersätta tidsbegränsade lokaler	150	2028–2029	
	Vällingbyskolan	Kapacitetsökning. Ersätta tidsbegränsade lokaler	300	2028	G
	Hässelby Villastads skola	Ersätta tidsbegränsade lokaler	90	2027–2029	
	Vinsta grundskola västra	Inhyrning ytterligare lokaler	300	2025	
	Vinsta grundskola östra	Kapacitetsökning, åk6	90	2025	

Avveckling	Björnbodaskolan	Tidsbegränsade & ej funktionella permanenta lokaler	-300	2029
	Vinsta grundskola västra	Tidsbegränsade lokaler	-300	2029
	Nälstaskolan	Tidsbegränsade lokaler	-300	2028
	Sörgårdsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-150	2028–2029
	Vällingbyskolan	Tidsbegränsade & ej funktionella permanenta lokaler	-120	2023
	Hässelby Villastads skola	Tidsbegränsade lokaler	-90	2027–2029
Totalsumma			465	

**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

Under andra planeringsperioden är det befolkningsutvecklingen, i samband med färdigställande av nybyggda bostäder, som driver behovet av elevplatser. Flera av de utvecklingsområden som tidigare nämnts kommer under denna period etablera nyproduktion av bostäder. Det mest expansiva området kommer vara Vinsta-Johannelund där programmet planerar för 4 000 bostäder. I planprogrammet ska behovet av elevplatser ses över. Diskussioner förs inom staden om en eventuell permanent lösning för Vinsta grundskola västra (som nu är en skola med tillfälligt planstöd). Det tillsammans med Sankt Jacobi bedöms kunna tillgodose ett långsiktigt behov inom Vinsta-Johannelund. Utöver detta finns även möjlighet inom befintlig detaljplan för Björnbodaskolan att öka kapaciteten.

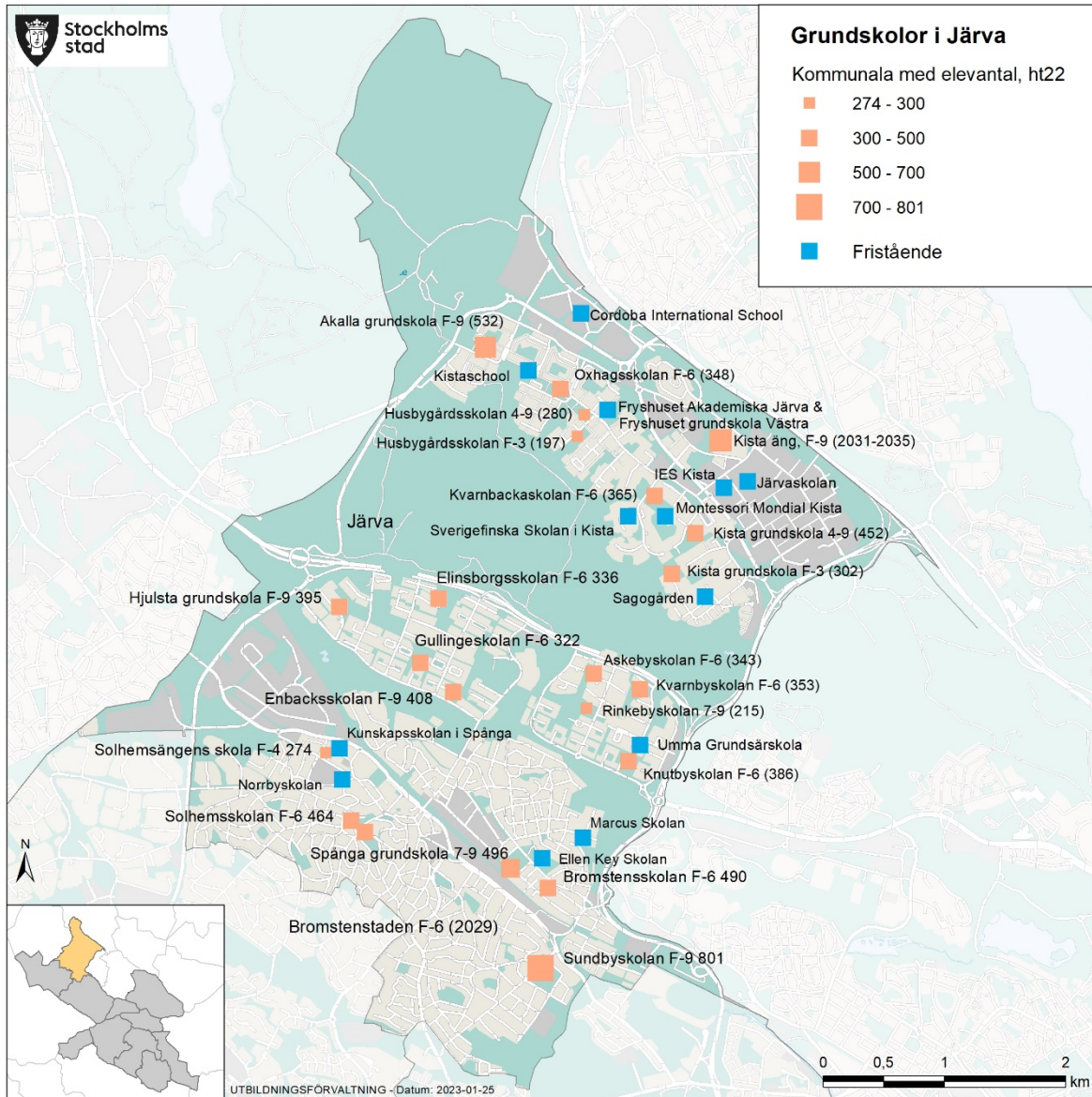
Loviselundsskolan har en betydande andel av sin kapacitet i externa lokaler. Dessa bör, på sikt, ersättas.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2032 och senare

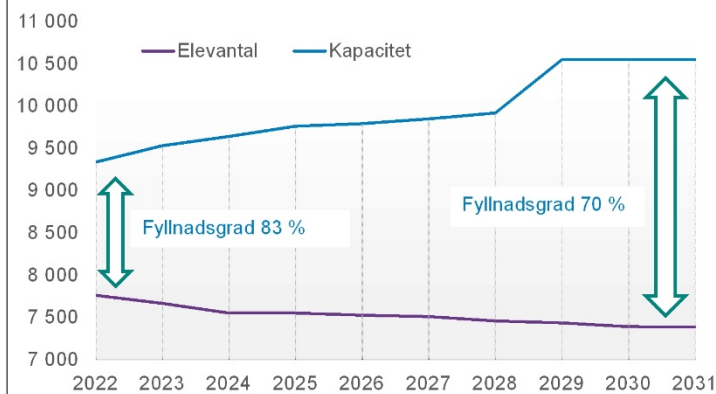
Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Nya skolor	S:t Jacobi	F-9 skola för Vinsta-Johannelund	900	2035–2040	
Om- och/eller utbyggnad	Loviselundsskolan	Ersätta tidsbegränsade lokaler	180	2032	
Avveckling	Loviselundsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-180	2032	
Totalsumma			900		

**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

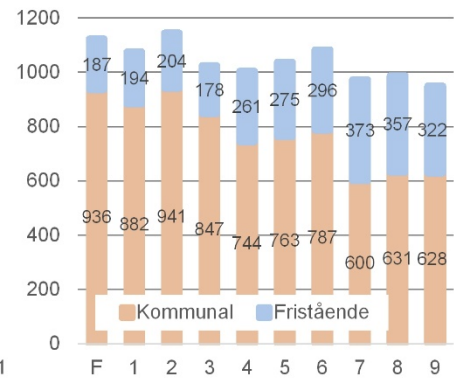
4.1.7. Järva

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	12 650	12 885	235	14 385	1 500
Elever F-9 i SDO:s skolor, totalt	10 321	10 058	-263		
Kommunal skola	7 711	7 335	-376		
Fristående skola	2 610	2 674	64		
Barn i 0-område		49	49		

Under år 2023 slås stadsdelsnämndsområdena (SDO) Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta samman och bildar Järva SDO. Sett till befolkning, kommer Järva SDO att vara den näst största SDO i Stockholm efter Hägersten-Älvsjö. Planerad, omfattande bostadsbyggnation med över 16 000 nya bostäder fram till 2040 innebär att Järvas bostadsbestånd förväntas att öka över 40 procent från dagens nivå och den förväntade ökningen av antal barn och unga 2022–2040 är den näst högsta i staden. Statistik och planering i denna text kommer till största del att presenteras utifrån planeringsområdena Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta.

Rinkeby-Kista

Fram till år 2040 planeras över 10 000 nya bostäder i Rinkeby-Kista. De flesta bostäder kommer att färdigställas efter år 2030 och är koncentrerade till områdets norra delar – främst Kista. Nybyggnationen innebär att andelen barn och unga mellan 6–15 år framförallt kommer öka under den andra planeringsperioden. Fram till 2031 förväntas endast en liten befolkningsökning av barn inom planeringsområdet. De närmaste åren förväntas en ökning bland barn i högstadieålder, men därefter ses en ökning inom alla åldersgrupper.

Antalet elever i Rinkeby-Kista förväntas ligga på en stabil nivå fram till år 2031, med en liten minskning om cirka 100 elever i områdets kommunala skolor. Minskningen är relaterad till att det för elevgrupper i mellan- och högstadiet sker en mycket omfattande utpendling till närliggande SDO, grannkommuner och friskolor. Karaktäristiskt för planeringsområdet är även att flera skolor har högt socioekonomiskt index (SEI). Det innebär att ytan per elev ökas och att gruppstorlekarna skrivits ned, vilket påverkar planeringen.

Spånga-Tensta

Fram till år 2040 planeras för cirka 6 000 nya bostäder i Spånga-Tensta. De allra flesta av dessa planeras färdigställas före 2031. Den största andelen av nya bostäder planeras i Bromstensstaden. Antalet barn och unga mellan 6–15 år förväntas vara stabilt under prognosperioden fram till och med år 2031, endast en marginell ökning prognosticeras under denna period i Spånga-Tensta som helhet. Det prognosticeras en ökning av cirka 600 barn och ungdomar i norra Bromsten, kopplat till Bromstensstaden. I övrigt spås en minskning av elevantalet i befintligt bostadsbestånd i många delområden i Spånga-Tensta.

Sammanlagt förväntas en minskning av antalet elever i de kommunala skolorna i Spånga-Tensta. Det är emellertid skillnad på områden, i Tensta väntas elevantalet minska medan det i Spånga förväntas öka.

Spånga-Tensta har stadens största utpendling där endast två tredjedelar av områdets folkbokförda elever går i skola inom området. Störst utpendling sker till närliggande SDO – både till kommunala och fristående skolor. Även fristående skolor i andra kommuner lockar elever från Spånga-Tensta.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (18 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4–6	ÅK 7–9
Kapacitet, antal elever	9 145	4 047	2 935	2 163
Fyllnadsgrad totalt	83%	89%	78%	79%
Fyllnadsgrad, Rinkeby-Kista	82%	88%	79%	73%
Fyllnadsgrad, Spånga-Tensta	84%	90%	77%	84%

Skolorna i Järva har den lägsta fyllnadsgraden i hela staden. Majoriteten av grundskolorna i Järva är åldersindelade och endast fyra av skolorna har årskurs F-9 inom samma fastighet. I stort sett är fyllnadsgraden bra för årskurs F-3 men sjunker därefter. I skolornas bedömda kapacitet har hänsyn tagits till socioekonomiskt index. Trots detta är fyllnadsgraden mycket låg.

Rinkeby-Kista

Fyllnadsgraden i Rinkeby-Kista ligger i dagsläget på omkring 82 procent, vilket är en av de lägsta siffrorna i Stockholms stad. Att söka sig till fristående skolor eller till andra SDO tenderar att öka med åldern. Skolorna i området har väldigt låg fyllnadsgrad i högstadiet, 73 procent. I lågstadiet ligger fyllnadsgraden på 88 procent.

Drygt hälften (ca 53 procent) av alla barn 6–15 år som idag är folkbokförda i Rinkeby-Kista går i någon av de kommunala skolorna i planeringsområdet. Resterande barn går i fristående skolor (cirka 36 procent) eller i kommunala skolor i andra SDO/kommuner (ca 11 procent). Enligt elevtalsframskrivningen förväntas denna trend vara konstant över första prognosperioden.

Grundskoleavdelningen har identifierat en brist på platser i anpassad grundskola i Järvaområdet. Rinkebyskolans låga fyllnadsgrad gjorde det möjligt att år 2020 utöka kapaciteten i anpassad grundskola i befintliga lokaler, men planeringsområdet är i behov av ytterligare platser.

Flera skolor är beroende av timbokningar i idrottsförvaltningens hallar för att kunna bedriva idrottsundervisning. Ärvingehallen och Husbyhallen är idag fullbokade och det är brist på tider i hallarna. Idrottsförvaltningen planerar för att bygga fler hallar i planeringsområdet som kan avhjälpa skolornas idrottsbehov.

Spånga-Tensta

Av antalet barn och unga mellan 6–15 år som idag är folkbokförda i Tensta väljer ca 50 procent att gå i en kommunal grundskola i samma område. Resterande elever söker sig till fristående skolor och kommunala grundskolor i angränsande områden, exempelvis till Spånga. Det finns inga fristående skolor i Tensta. I Spånga väljer nästan två tredjedelar av 6–

15 åringar att gå i kommunal skola i sitt område. De friskolor som flest elever boende i Spånga går i är Kunskapsskolan Spånga tillsammans med IES Bromma och IES Sundbyberg.

Fyllnadsgraden i Spånga och Tensta är hög, nästan 95 procent. Ur ett kapacitetsperspektiv anses skolorna i området således vara fulla. Karaktäristiskt för Tensta är även att flera skolor har högt socioekonomiskt index. Det innebär att ytan per elev ökat och gruppstorlekarna skrivits ned. Det som däremot drar ned fyllnadsgraden i SDO är Hjulsta grundskola med fyllnadsgrad 54 procent.

Enbacksskolans idrottssal räcker inte till för skolans behov, och skolan använder för närvarande en av salarna på före detta Kämpingeskolan. Till höstterminen 2024 ska Bromstensskolan evakueras till Kämpingeskolan, och Enbacksskolan behöver då hyra in tider i Tenstahallen istället. I dagsläget bedöms behovet av idrottslokaler i Spånga precis vara tillgodosedd, detta bevakas om behovet skulle öka med fler elever i området. Just nu antas ett framtida behov tillgodoses av en ny idrottshall som planeras vid och i samverkan med en ny skola i anslutning till Bromstensstaden.

Anpassad grundskola finns idag endast på Gullingeskolan, men elevantalet är betydligt högre än vad lokalerna är avsedda för.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

Skillnaderna i befolkningsprognoserna är stora och varierande i olika områden inom Järva. Det är främst i Tensta, Hjulsta och Rinkeby som de största befolkningsminskningarna väntas samtidigt som befolkningen i Bromsten och Kista förväntas öka. Den totala ökningen fram till 2031 är 300 6-15 åringar. Den minskande fyllnadsgraden i Järva från 2029 beror på att elevantalet i SDO väntas ligga förhållandevis stabilt medan det planeras för kapacitetsökningar i Bromsten och Sundby samt verksamhetsanpassningar i Rinkeby. Det kan förtydligas att kapacitetsökningen på Sundbyskolan kommer öka inpendlingen från Mariehäll/Bromma vilket förväntas påverka elevantalets framskrivningen så att fyllnadsgraden kommer att öka.

Rinkeby-Kista

Sett till befolkningsprognosen, elevunderlagets pendlingsmönster och områdets kapacitet är bedömningen att inga nya elevplatser behöver tillskapas inom området fram till år 2031. Befintliga skolor har idag tillräckligt med kapacitet för att hantera det ökade behovet av elevplatser.

Förvaltningen har beslutat att skjuta fram byggnation av den planerade skolan Kista Äng. Årets nedjusterade befolkningsprognos och elevframskrivning visar att behovet av en ny fullstor skola i området inte uppstår förrän i mitten av 2030-talet. Det framskjutna färdigställandet av den nya skolan kommer medföra merkostnader för förvaltningen men med ett bristande elevunderlag finns inte ekonomi som i dagsläget kan motivera nybyggnationen.

Den framskjutna tidplanen betyder att förvaltningen behöver ta fram en evakueringslösning för de skolor som ska genomgå omfattande underhåll fram till cirka år 2031. Enligt SISAB avser det Husbygårdsskolan, Kista grundskola samt Oxhagsskolan. Senareläggande av Kista Äng kan också innebära att det mot slutet av prognosperioden uppstår en liten brist på elevplatser i förskoleklass och lågstadiet. Detta behöver hanteras genom att exempelvis nyttja ledig kapacitet i andra skolor eller tillfälliga lösningar.

I Rinkeby planerar förvaltningen för en strukturell förändring av samtliga kommunala grundskolor. Utredningar pågår för att undersöka befintliga skollokalers möjlighet att ställa om till tvåparallella F–9-organisationer. Genom att erbjuda eleverna en sammanhållen skolgång förväntas omstruktureringen bidra till att en större andel av Rinkebys elevunderlag också väljer att gå kvar hela sin grundskoletid i en kommunal grundskola i Rinkeby. På sikt är förhoppningen att även skolresultaten ska höjas. När omstrukturering av Rinkebys skolor är färdig, behöver de berörda skolornas kapacitet ses över för att definiera områdets nya kapacitet. Kapacitetsförändringar som presenteras i tabellen för skolorna i SDO bör därmed ses som preliminära. Detta tillsammans med antaganden om att elever kommer gå kvar i SDO i högre utsträckning i åk 7–9 bedöms höja fyllnadsgraden i skolorna fram till 2031, i motsats till där ovanstående tabell visar att fyllnadsgraden i SDO kommer sjunka från 83 till 70 procent fram till 2031.

För att möta det stora behovet av elevplatser i anpassad grundskola kommer områdets kapacitet att öka med ca 18 elevplatser på Kista grundskola och med 30 elevplatser på Hjulsta grundskola under 2023.

För Kistas RSU-grupp planerar förvaltningen att hyra in och verksamhetsanpassa nya ändamålsenliga lokaler som kan ersätta de befintliga.

Spånga-Tensta

Antalet barn och unga mellan 6–15 år förväntas ligga på en stabil nivå under prognosperioden fram till och med år 2031. Enligt elevantalsframskrivning förväntas ökningar i elevantal på framförallt Sundbyskolan, men även Bromstensskolan. Det stora planeringsfokuset i Spånga-Tensta är utvecklingen av Bromstensstaden och behovet av elevplatser som kommer i och med det. Det är även av vikt att se över och planera för fler elevplatser i anpassad grundskola.

En ny skola på Bromstens IP planeras för att tillgodose elevplatsbehovet från det ökande elevunderlaget i Bromsten där befolkningen 6–15 åringar prognosticeras öka med nästan 600 under prognosperioden, främst utifrån nybyggnation i Bromstensstaden. Utredningar i detaljplaneprocessen pågår. Det har under detaljplaneprocessens utredningar visat sig att det finns stora utmaningar i markförhållandena på platsen. Det finns även utmaningar kring svåra förutsättningar av vattenhantering på platsen. Dessa faktorer utreds vidare och medför att skolans tidsplan kan behöva att ses över. Samtidigt behöver ledig kapacitet i befintliga skolor i området tas hänsyn till. Förvaltningen kommer under 2023 att arbeta med att se över hur elevplatser kan tillgodoses i området.

Ett byggprojekt pågår på Sundbyskolan som syftar till att ersätta ett flertal tidsbegränsade lokaler med permanent kapacitet samt utökning av högstadiet från tre till sex paralleller. Detta

planeras vara färdigt under år 2023. Högstadiet bedöms initialt kunna anta elever från Mariehäll, ett område som idag helt saknar högstadiekapacitet. På sikt är tanken att högstadiet på Sundbyskolan även ska kunna tillgodose behovet av elevplatser på högstadie för barn boende i nybyggnadsområdet Bromstensstaden. Detta behöver däremot bevakas då det eventuellt kan bli så att elever boende i Mariehäll som söker sig till Sundbyskolan gör att elever boende i Bromsten inte får plats utifrån den relativa närhetsprincipen.

På Solhemsskolan och/eller Solhemsängens skola planeras kapacitetsökning av elevplatser i anpassad grundskola. Även ersättande av tidsbegränsade lokaler på Solhemsskolan finns med i planeringen. Utöver det syftar byggprojektet till att möjliggöra en flytt av årskurs 4 på Solhemsängens skola till Solhemsskolan. Under 2023 planeras även för en utökad kapacitet i anpassad grundskola med 30–40 elevplatser på Hjulsta grundskola. Lokalerna kommer främst att avlasta trycket på elevplatser i årskurs 6–9 och ska anpassas efter elever med lägre behovsnivå.

Både Solhemsskolan och Sundbyskolan har delvis tidsbegränsade lokaler. På båda skolorna finns planerade byggprojekt med avsikt att avveckla dessa paviljonger när de i byggprojekten ersätts med ny permanent kapacitet.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Kista grundskola 4–9	Kök	0	2024	G 2021-06-17
	Elinsborgsskolan	Underhåll	0	2024	
	Bromstensskolan	Underhåll	0	2025	
	Husbygårdsskolan F–3	Underhåll	0	2027–2031	
	Husbygårdsskolan 4–9	Underhåll	0	2027–2031	
	Oxhagsskolan	Underhåll	0	2027–2031	
	Hjulsta grundskola (F-9)	Underhåll	0	2027	
	Kista grundskola F–3	Underhåll, kök	0	2027–2031	
	Kista grundskola 4–9	Underhåll	0	2027–2031	
Nya skolor	Bromstensstaden	Kapacitetsökning	660	2029	U 2021-09-03
	Kista Äng	F-9 skola i Kista	900	2031–2035	G 2020-01-16
Om- och/eller utbyggnad	Kvarnbyskolan	Anpassning F-9, ventilation	110	2024–2028	G 2019-10-24
	Hjulsta grundskola 6-9	Anpassad grundskola	30	2023	
	Sundbyskolan	Kapacitetsökning	340	2023	
	Rinkebyskolan	Anpassning F-9	30	2024–2028	
	Solhemsskolan	Kapacitetsökning, ersätta tidsbegränsade lokaler	224	2027	
	Knutbyskolan	Anpassning F-9, stambyte	120	2028–2030	
	Askebyskolan	Anpassning F-9	70	2028–2030	
Avveckling	Solhemsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-168	2027	
	Sundbyskolan	Tidsbegränsade lokaler	-70	2023	
Totalsumma			1876		

*Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande

Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

Rinkeby-Kista

Mellan år 2032–2040 förväntas antal folkbokförda barn och unga mellan 6–15 år öka med 1 189 i Rinkeby-Kista. Behovet av framtida skolor är beroende av bostadsplanerna för planeringsområdet och den befolkningsökning som dessa planer genererar. Tidplan och kapacitet för nya skolor är således helt relaterat till planprogrammets genomförande och omfattning. Därför anges framtida skolor inom tidsintervaller och som markreservation (se tabell nedan).

I nuvarande planering har byggnation av Dalhagens skola skjutits framåt i tiden ytterligare och ligger i planeringsberedskap mellan år 2035–2040. Innan dess är bedömningen att den nya skolan Kista Äng kan hantera behovet av nya elevplatser i området, trots den framskjutna tidplanen för färdigställande av skolan. Idrottsförvaltningen planerar för att bygga en fullstor hall vid Dalhagens bollplan i Kista. Detta var tidigare ett samverkansprojekt mellan utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen, men då behovet för Dalhagens skola skjutits framåt i tiden kommer hallen byggas först. Samverkansprojektet har därmed avbrutits.

Förvaltningen har under år 2022 sett ett senarelaggt behov av elevplatser i Akalla till efter år 2040, vilket ligger utanför förvaltningens aktuella planeringshorisont. Det senarelagda behovet – i kombination med att tomtens förutsättningar inte är optimala för etablering av skola – har resulterat i att förvaltningen fattat beslut om att stoppa den planerade skolan vid Finlandsgatan. Finlandsgatan var även ett samverkansprojekt med idrottsförvaltningen, som planerat för en friliggande idrottshall intill skoltomten. Detta samverkansprojekt har avbrutits i samband med att skolprojektet stoppats. Förvaltningen undersöker det eventuella behovet av elevplatser kan lösas genom utbyggnation av befintliga skolorna Oxhagsskolan och Kista grundskola om behovet skulle uppstå.

Spånga-Tensta

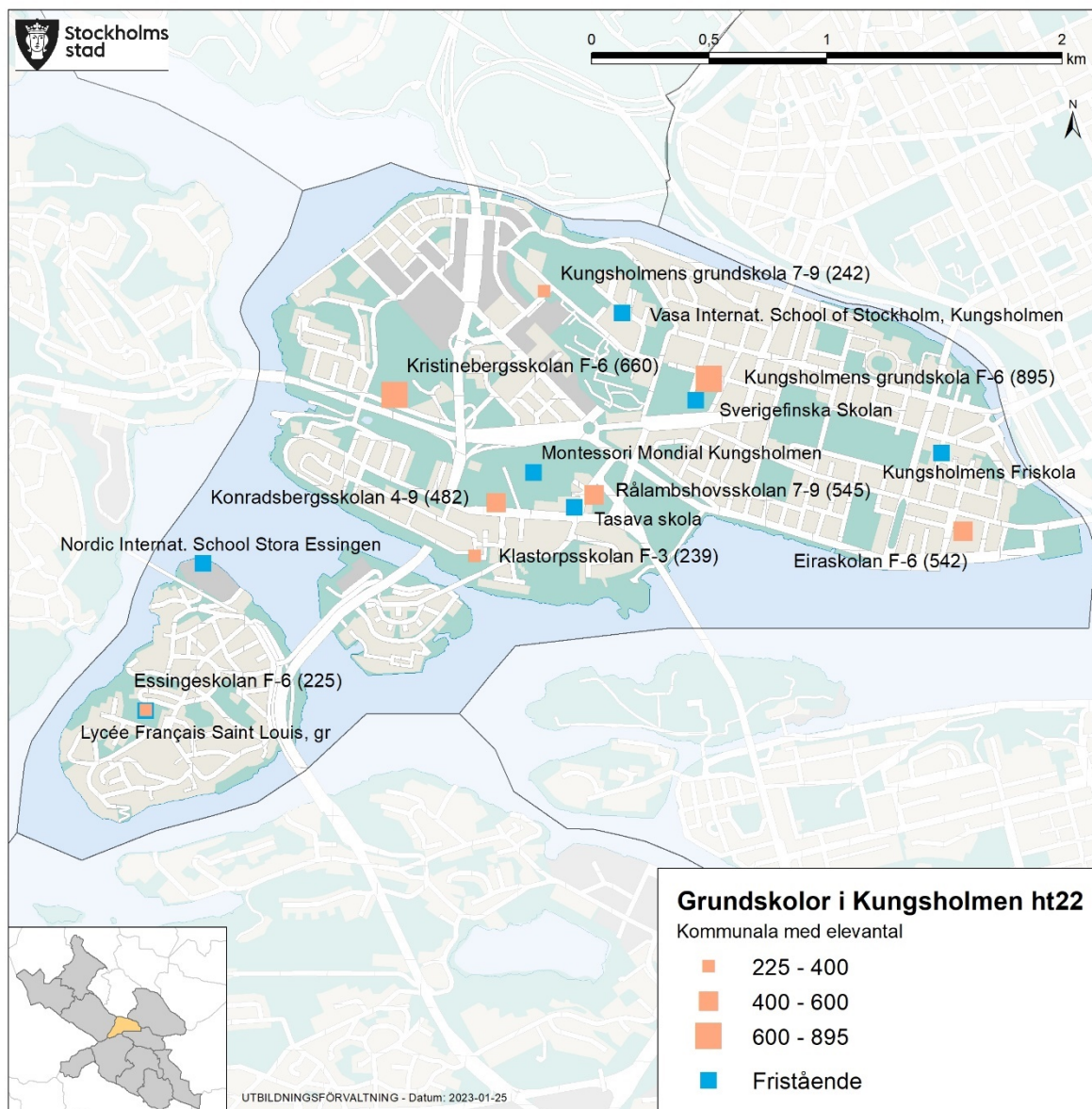
Mellan 2032–2040 förväntas antalet barn och unga mellan 6–15 år i Spånga-Tensta att öka med 231 individer. Det finns i dagsläget inga planerade kapacitetsökningar eller andra skolprojekt i planeringsområdet under denna period då befintliga skolor bedöms kunna tillgodose behovet av elevplatser.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2032 och senare

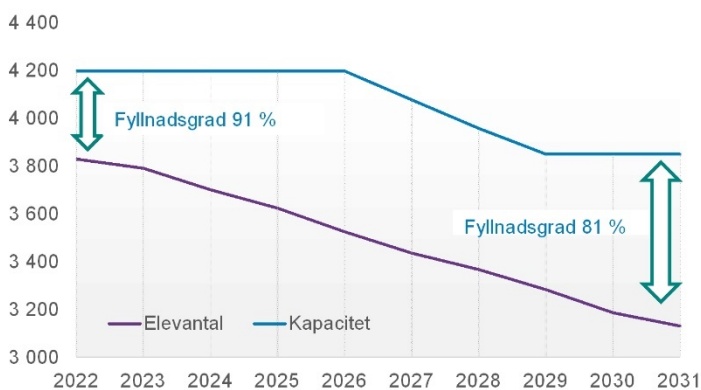
Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Nya skolor	Dalhagen BP	F-9 skola i Kista	0–900	2035–2040	
Totalsumma			900–1800		

*Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande

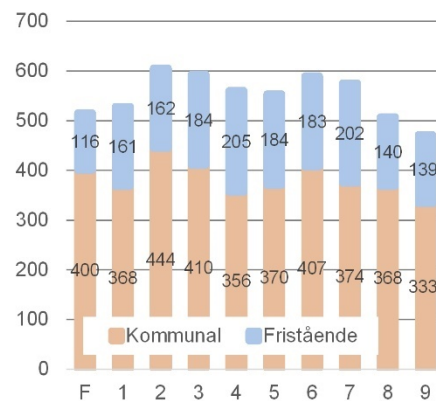
4.1.8. Kungsholmen

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	5 094	4 682	-413	4 472	-209
Elever F-9 i SDOs skolor, totalt	5 482	4 724	-758		
Kommunal skola	3 819	3 116	-703		
Fristående skola	1 538	1 469	-69		
Statlig skola	125	138	13		

Antalet barn och unga i Kungsholmens stadsdelsnämndsområde (SDO) förväntas att minska långsamt under hela prognosperioden fram till år 2040. Det finns dock skillnader mellan årskullar. Antalet elever i låg- och mellanstadieålder kommer att minska de närmaste åren medan antalet elever i högstadieåldern kommer att nå sin topp år 2023 för att sen avta.

Om några år förväntas bostadsbyggnationen av cirka 1700 bostäder i Stadshagens utvecklingsområde generera fler barn och unga i detta område. På SDO nivå förväntas denna ökning dock inte synas på grund av förväntad minskning i elevantalet i närliggande östra Stadshagen och Kungsholmen samt Essingeöarna.

Inpendlingen till Kungsholmen från andra SDO och kommuner är stor, speciellt till fristående skolor i SDO med språklig- eller pedagogisk inriktning. Det finns även två statliga skolor i SDO med elever för särskilda behov. Inpendlingen från västerort möjliggörs genom att Kungsholmens SDO även har utpendlande elever i högstadieåldern, främst till skolor i norra innerstaden. I takt med att barn inom norra innerstaden når högstadieålder riskerar elever från Kungsholmen att inte få plats på de skolor och de förväntas då välja skolor på Kungsholmen. Tillsammans med att ledig kapacitet behöver tas i anspråk för evakueringar så bedöms inpendlingen från västerort minska.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (7 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4–6	ÅK 7–9
Kapacitet, antal elever	4 170	1 740	1 260	1 170
Fyllnadsgrad	92%	93%	90%	92%

En stor andel av boende på Kungsholmen väljer en kommunal skola på Kungsholmen. I övrigt är det de fristående skolorna på Kungsholmen och Normalm som lockar Kungsholmseleverna. Söktrycket är generellt högt på skolorna inom SDO och fyllnadsgraden är 92 procent efter att platser på kommunala skolor i årkurserna 7–9 fylls upp av elever från andra delar av staden.

Flera skolor i SDO har idag delvis tidsbegränsade lokaler. Dessa lokaler har tidsbegränsade bygglov och behöver avvecklas på sikt. Parallellt står även flera skolor inför större underhåll där både del- och helevakuering av verksamheterna är en förutsättning.

Elevplatser i anpassad grundskola har identifierats som ett stort behov på Kungsholmen, på kort sikt främst för elever i lågstadiet. Kortsiktigt, med tanke på att stadsdelens fyllnadsgrad

är det svårt att skapa nya integrerade lokalytor för elever med behov av särskilt stöd inom befintligt lokalbestånd. Arbete pågår för att hitta långsiktiga lösningar.

Brist på idrottslokaler har identifierats och fram tills att de planerade Hedvigsbergssalarna är på plats så behöver verksamheterna på Konradsbergs campus samarbeta med varandra för att uppfylla kraven i timplanen.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

I samband med de planerade underhåll som ska genomföras under den första planeringsperioden planeras, i det fall det finns behov, tillbyggnationer och verksamhetsanpassningar. Evakueringsbehovet som underhållen medför förutsätter att lediga lokaler används optimalt och därför ses delar av Konradsbergsskolans lokaler över för att nyttjas som evakueringslokaler och även de tidsbegränsade lokalerna på Råambshovsskolan.

Ett flertal avvecklingar av tidsbegränsade lokaler kommer ske inom prognosperioden. Trots avvecklingar förväntas fyllnadsgraden i Kungsholmens grundskolor att sjunka. Mot bakgrund av befolkningsprognosen och elevantalsframskrivningen bedömer förvaltningen att behovet av elevplatser kommer kunna omhändertas i befintligt bestånd, varför inga nya kapacitetsökande projekt är inplanerade.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Essingeskolan	Underhåll. Evakuering	0	2030	I
	Konradsberg	Verksamhetsanpassning	0	2026	
	Kungsholmens gr. (Stadshagen)	Underhåll. Evakuering	0	2026	I
	Råambshov	Underhåll. Delevakuering	0	2028	I
Om- och/eller utbyggnad	Konradsberg	Hedvigsbergs salarna	0	2028	
Avveckling	Klastorp	Tidsbegränsade lokaler	-108	2029	
	Kristineberg	Tidsbegränsade lokaler	-120	2027(2035)	
	Råambshov	Tidsbegränsade lokaler	-120	2028(2031)	
Totalsumma			-348		

*Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande

Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

Från år 2032 till år 2040 förväntas antal barn och unga 6–15 år totalt i SDO fortsatt att sjunka, trots nybyggnationen i östra Stadshagen. På sikt finns det även planer på att utveckla Marieberg vars byggplaner hänger ihop med utvecklingen av Brommas flygplats. Skolbehovet inom detta område kommer att följas upp.

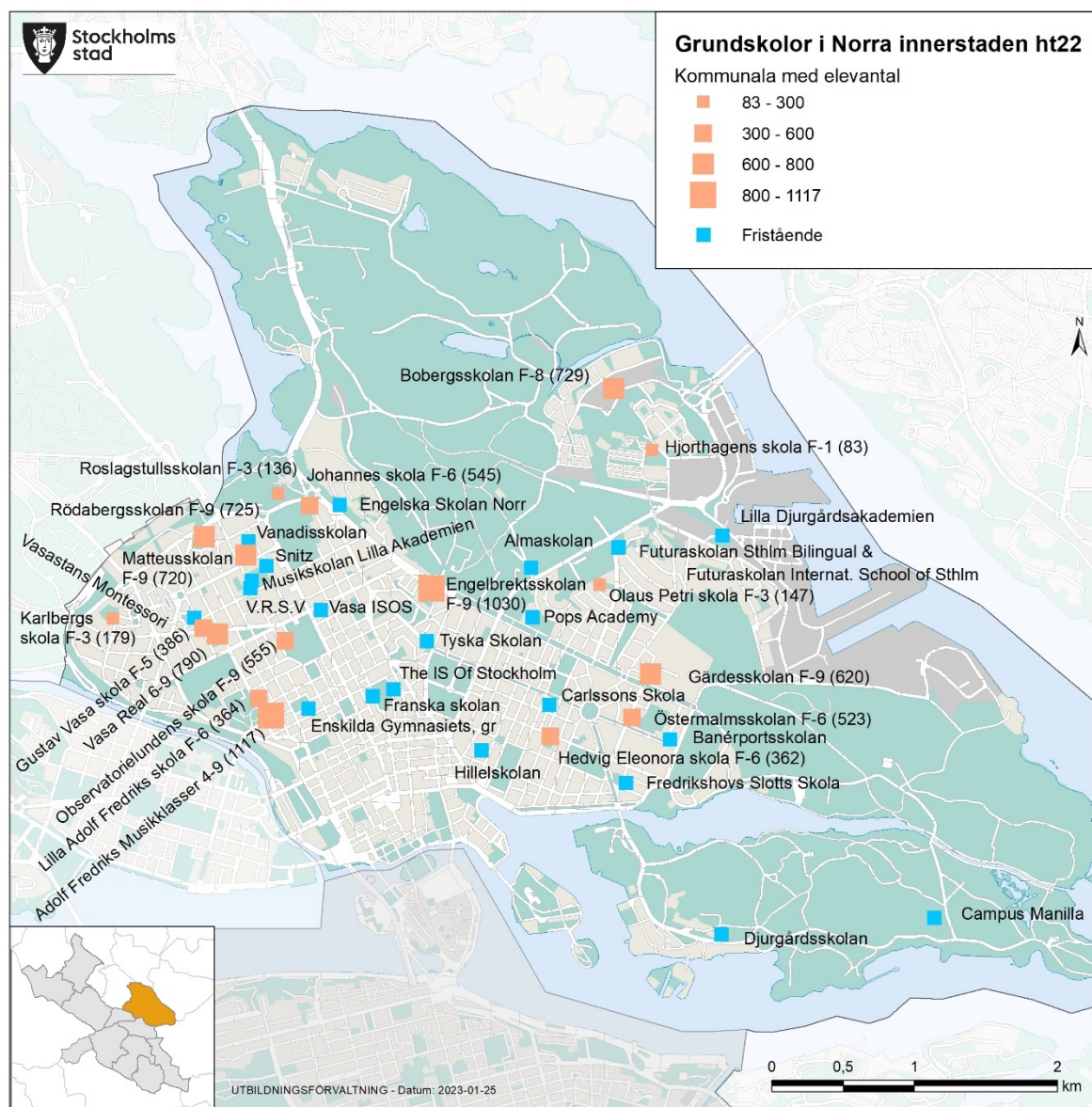
Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2032 och senare

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Klastorp	Underhåll. Evakuering	0	2032	
Om- och/eller utbyggnad	Konradsberg	Åter tillgängliga lokaler	270	2032	
Avveckling	Essingen	Tidsbegränsade lokaler	-140	2032	
Totalsumma			130		

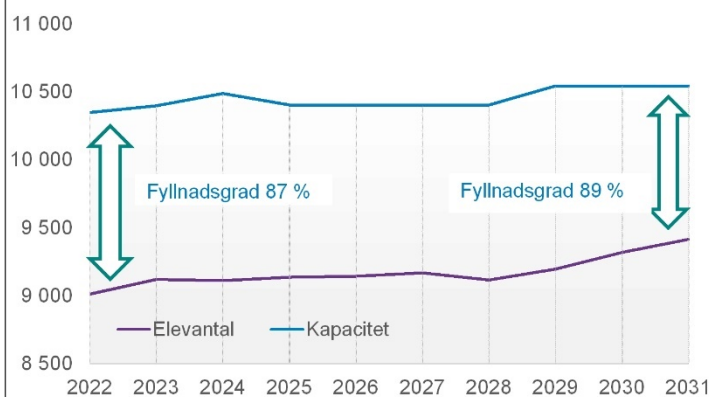
**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

Nedjusteringar i stadens befolkningsprognos fram till år 2040 gör att det inte finns underlag för att bygga flera planerade skolor före 2040. Om exploatering av dessa områden startar tidigare än befolkningsprognosen antar i dagsläget, kan det åter bli aktuellt att se över skolbehoven tidigare. Den skola som just nu skjuts fram är Stadshagslippan.

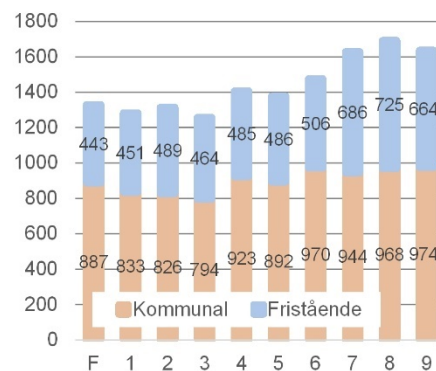
4.1.9. Norra innerstaden

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	12 053	11 502	-551	12 037	535
Elever F-9 i SDOs skolor, totalt	14 375	14 700	325		
Kommunal skola	9 003	9 087	84		
Fristående skola	5 372	5 286	-86		
Barn i 0-område		327	327		

Under 2023 slås stadsdelsnämndsområdena Norrmalm och Östermalm samman och skapar det nya stadsdelsnämndsområdet (SDO) Norra innerstaden. Statistik och planering i denna text kommer dock till stor del fortsatt att presenteras i planeringsområdena Norrmalm och Östermalm.

Antalet barn och unga i åldrarna 6-15 år i Norra innerstaden förväntas enligt befolkningsprognosen ligga på dagens nivå fram till år 2040. En minskning ses fram till år 2031 med 550 individer, medan en ökning på motsvarande mängd förväntas mellan år 2032 och år 2040.

Befolkningsminskningen fram till 2031 förväntas ske i huvudsak i det befintliga bostadsbeståndet. På Norrmalm sker befolkningsökningen företrädesvis i Hagastaden, där nyproducerade bostäder är koncentrerade. Mönstret går igen på Östermalm där områdets befolkningsnedgång sker i det befintliga bostadsbeståndet medan befolkningsökningen koncentreras till nybyggnadsområdet i Norra Djurgårdsstaden. Planeringsperioden kännetecknas överlag av små demografiska förändringar, en svag minskning totalt sett på Norrmalm medan befolkningen på Östermalm i princip ligger kvar på dagens nivå.

Perioden efter 2031 fram till 2040 är den prognostiserade ökningen för SDO totalt sett cirka 500 individer. Nettoökningen avser det totala behovet för hela SDO, men eftersom det samtidigt sker en nedgång i den befintliga bostadsstrukturen är den prognostiserade befolkningsökningen lokalt betydligt större.

I Norrmalmsområdet förväntas elevunderlaget minska med drygt 800 elever fram till år 2040, då beräknas totalt cirka 4 900 elever vara folkbokförda på Norrmalm. På Östermalm förväntas elevunderlaget i stället öka med drygt 900 elever och enligt prognosen beräknas totalt 7 100 elever vara folkbokförda på Östermalm vid år 2040.

I Norra Djurgårdsstaden planeras cirka 10 000 bostäder. Det totala utfallet i antalet elevplatser som genereras av dessa bostäder är beroende av det faktiska antalet färdigställda bostäder, storleken på dessa, samt tidplanen för färdigställandet. Ökningen blir mycket högre i det fall bostäderna färdigställs tidigare i prognosperioden.

Ytterligare en förutsättning att ta hänsyn till i planeringen i Norra Djurgårdsstaden är det faktum att området ligger förhållandevis långt ifrån den befintliga bostadsstrukturen, dvs. det finns få eller inga befintliga skolor (som uppfyller närhetsprincipen) som kan sörja för tillkommande elever i de planerade bostadsområdena. Förvaltningen behöver därför

säkerställa viktiga tomtlägen för nya skoletableringar för att kunna trygga den framtida skolförsörjningen i området, trots att befolkningen förväntas minska i den befintliga strukturen. Norra Djurgårdsstaden bör således ses som ett separat planeringsområde, skilt från resterande bostadsstruktur.

Antalet inskrivna elever på Norra innerstadens skolor förväntas ligga kvar dagens nivå även år 2031, förutsatt att elevers pendlingsmönster är konstant över tid.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (17 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4-6	ÅK 7-9
Kapacitet, antal elever	10 349	3 828	3 271	3 250
Fyllnadsgrad	87%	87%	85%	89%

Norra innerstaden har totalt 10 300 elevplatser fördelat på 17 kommunala skolor. Fyllnadsgraden läsåret 22/23 var ungefär 88 procent, vilket kan förklaras av att flera skolor är under uppbyggnad, som Rödabergsskolan och Bobergsskolan, eller uppstartade som tillfälliga lösningar, som Roslagstullsskolan och Hjorthagens skola. Siffrorna är därför inte att betraktas som helt representativa för fyllnadsgraden i SDO.

Andelen folkbokförda elever i Norra innerstaden som också väljer att gå i en kommunal skola inom SDO är ungefär 60 procent, vilket motsvarar ungefär 6 100 elever. Till detta tillkommer också drygt 2 000 elever ifrån andra SDO samt drygt 700 elever från andra kommuner (Adolf Fredriks musikklasser tar en stor del av utomkommunala elever). Över 30 procent, vilket motsvarar drygt 3 800 elever, väljer en fristående skola i SDO.

I Norra innerstaden finns paviljonger med tidsbegränsade bygglov på Gustav Vasa skola, Roslagstullsskolan, Rödabergsskolan samt på Hjorthagens skola och tidsbegränsade bygglov i form av externa inhyrningar i annex på Observatorielundens skola.

Anpassad grundskola återfinns för närvarande på två av skolorna i SDO, på Gärdesskolan samt på Matteusskola. Kapaciteten för anpassad grundskola i SDO är ansträngd och det finns behov av att tillskapa fler platser.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

Enbart den prognostiserade befolkningstillväxten 2022–2031 förväntas inte medföra behov av ytterligare elevplatser på en övergripande nivå i SDO. Det finns dock byggprojekt som startats utifrån tidigare planeringsförutsättningar (ex. utökning av Vasa Real vilken förväntas ge tillskott på ytterligare 430 elevplatser när den färdigställs år 2024) samt byggprojekt som motiveras utifrån planerade bostäder och lokala förhållanden. Möjligheten att avveckla tidsbegränsade lokaler och ersätta delar av dessa med permanenta mer ekonomiskt hållbara lösningar, är också en viktig del av lokalplaneringen inom Norra Innerstaden.

Hjorthagens skola startades om år 2021 i och med den platsbrist som uppstått i området kring Hjorthagen till följd av bostadsbyggnationen. Skolan utgörs av en äldre byggnad samt en paviljong med tidsbegränsat bygglov. Förvaltningen avser att avveckla paviljongen samt att bygga ut Hjorthagens skola permanent för att möjliggöra en två parallellig skola för åk F-9. Utbyggnationen av Hjorthagens skola motiveras av det lokala behovet som uppstått i Hjorthagen med anledning av bostadsbyggnationen. Förvaltningen räknar med att behovet av elevplatser i området kring Hjorthagen ökar till ungefär 1 400 platser år 2031. Bobergsskolan har kapacitet för ungefär 900 elever och har i stort sett redan uppnått maxkapacitet. Förutsättningarna i området är också att det inte finns några andra närliggande skolor som kan sörja för eleverna i området.

Vasa Real utökas med ytterligare 430 platser. Byggprojektet är för närvarande planerat att färdigställas år 2024. I förvaltningens planering ingår tillbyggnationen som en del i en mer övergripande planering. Den tillfälliga skolan Roslagstullsskolan avvecklas som verksamhet (paviljongen kvarstår dock som evakueringsbyggnad) och verksamheten blir istället en del av Vasa Real.

Matteusskolans anpassade grundskola flyttas till Vasa Real och utökas med ytterligare 20 platser. Utöver Vasa Real planeras anpassad grundskola även på Gärdesskolan.

Avveckling av tidsbegränsade lokaler sker successivt under planeringsperioden.

SISAB planerar underhåll på två av förvaltningens skolor- Matteusskolan och Gustav Vasa skola - under planeringsperioden fram till 2031. Matteusskolan evakueras höstterminen år 2025 och arbetet förväntas pågå i cirka två år. Därefter inleds evakueringen av Gustav Vasa skola.

En förändring från föregående år är att den permanenta om- och tillbyggnationen av Sveaplans gymnasium, som skulle bli den permanenta Roslagstullsskolan, utgår ifrån planeringen pga. ökade kostnader i projektet samt förändringar i behovet av elevplatser.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Matteus skola	Ventilation och anpassning		2027	
	Gustav Vasa skola	Ventilation	0	2029	
Om- och/eller utbyggnad	Vasa Real	Kapacitetsökning	430	2024	
	Gärdesskolan	Anpassad grundskola	20	2024	
	Hjorthagens skola	Kapacitetsökning	540	2029	
Avveckling	Gustav Vasa Skola	Tidsbegränsade lokaler	-56	2024	
	Hjorthagens skola	Tidsbegränsade lokaler	-125	2025	
	Observatorielundens skola	Tidsbegränsade lokaler		2028–2031	
	Rödabergsskolan	Tidsbegränsade lokaler	0	2029	
	Roslagstullsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-300	2029	
Totalsumma			509		

*Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande

Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

Lokalbehovet för perioden 2032–2040 är svårbedömt. Behovet av nya skolor är direkt knutna till utvecklingen av Norra Djurgårdsstaden, vilket gör att tidplan, antal och kapacitet för nya skolor helt och hållet är relaterat till planprogrammets genomförandetakt och omfattning. Enligt de prognoserna som finns i dag, kommer ytterligare två skolor behövas före år 2040. Förvaltningen förväntar sig därefter att utbyggnaden i Loudden ger behov av ytterligare skolplatser, men att detta behov troligtvis kommer först efter 2040. Vilka skoltomter som blir aktuella vid vilken tidpunkt beror på när byggnationen kommer i gång i de olika etapperna. Utbildningsförvaltningen och exploateringskontoret behöver därför samarbeta nära varandra under hela processen.

Befolkningsnedgången i den befintliga bostadsstrukturen kan också innebära att lokaler i befintliga skolor behöver ses över.

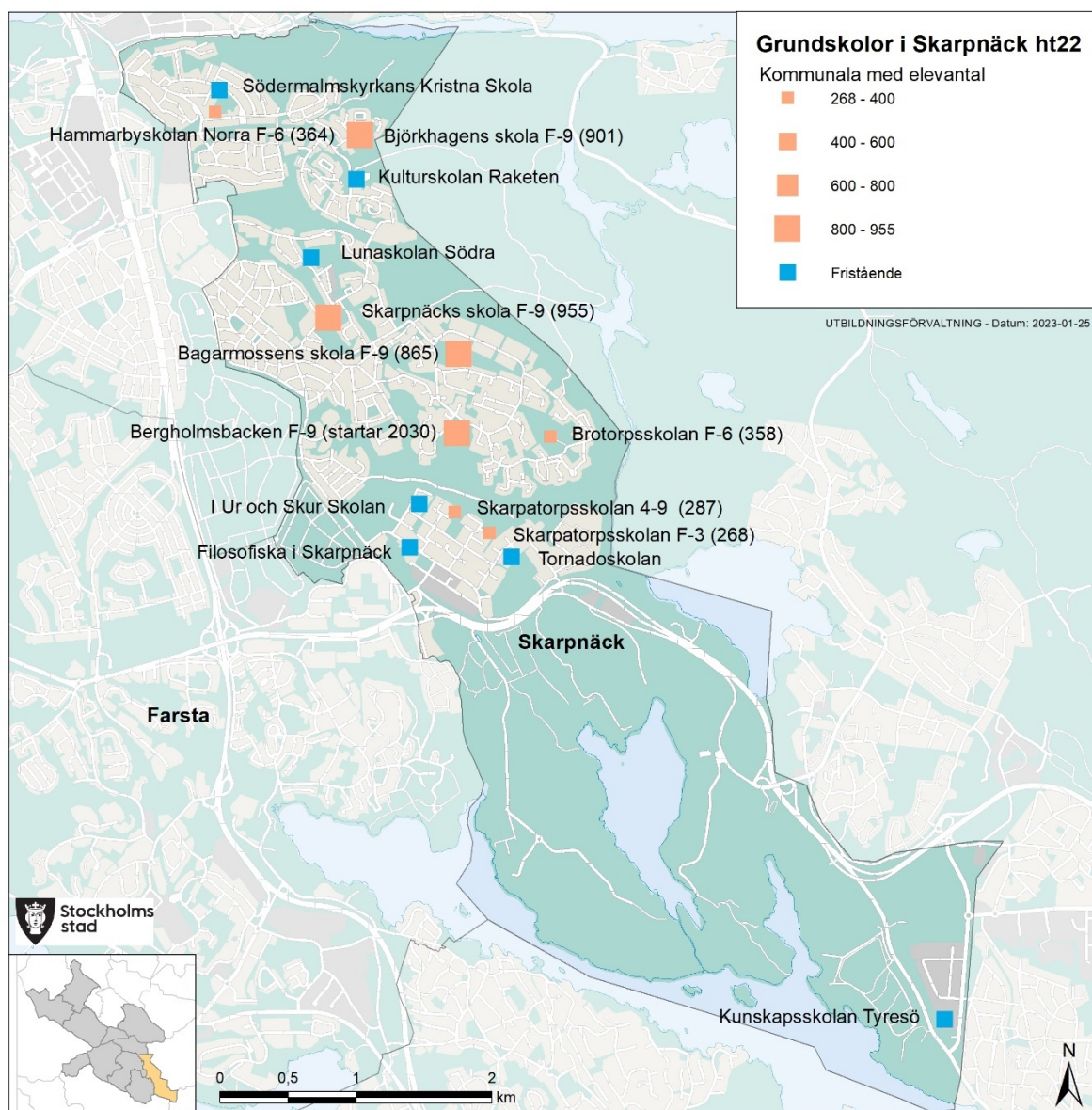
SISAB planerar att genomföra underhåll på tre av förvaltningens skolor under perioden 2031–2040. Tidplanerna är än så länge preliminära, omfattningen av eventuellt evakueringsbehov av verksamheterna är idag inte känt.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2032 och senare

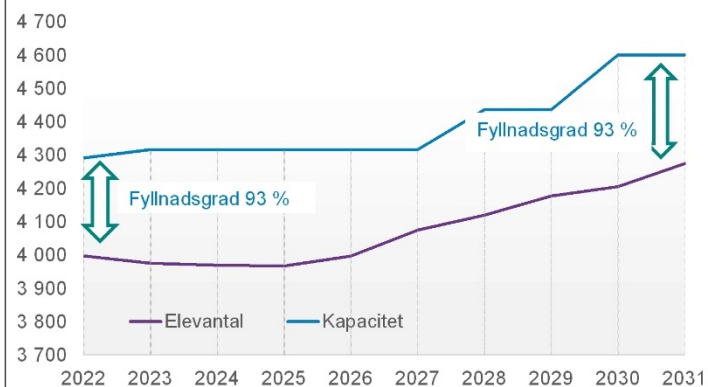
Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Östermalmsskolan	Underhåll	0	2032	
	Adolf Fredriks musikklasser	Underhåll	0	2032	
	Gårdesskolan	Underhåll	0	2032–2034	
Nya skolor	Värtahamnen	F-9 skola i Norra Djurgårdsstaden	900	2034–2038	
	Frihamnen	F-9 skola i Norra Djurgårdsstaden	900	2038–2040	
Totalsumma			1800		

**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

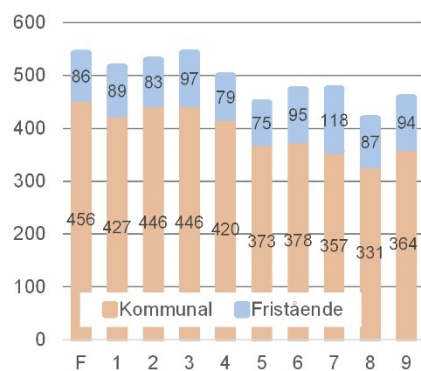
4.1.10. Skarpnäck

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	5 406	5 175	-231	5 717	543
Elever F-9 i SDOs skolor, totalt	4 863	5 075	212		
Kommunal skola	3 992	4 264	272		
Fristående skola	871	801	-70		

Befolkningsutvecklingen i Skarpnäcks stadsdelsnämndsområde (SDO) förväntas hålla sig på en stabil nivå under hela prognosperioden. Fram till 2040 förväntas antal barn och unga 6–15 år i SDO att öka med drygt 300 barn. Ökningen av barn förväntas bli störst efter 2035. Däremot förväntas en minskning från år 2024 med den största minskningen 2026, för att därefter sakta öka igen från 2035 och fram till 2040. Ökningen förväntas primärt bero på bostadsbyggnation i området. Cirka 7 500 nya bostäder planeras i Skarpnäck under de kommande 20 åren. I Skarpnäcks SDO finns det två stadsutvecklingsområden som förväntas generera behov av nya elevplatser, ett för Hammarbyhöjden-Björkhagen i norr och ett för Bagarmossen-Skarpnäck i söder. Utöver dessa finns även mindre så kallade förtätningsprojekt.

Utpendlingen från Skarpnäck har historiskt varit omfattande. Inpendlingen till Skarpnäck och speciellt till de kommunala skolorna är lågt. Skolorna fylls i hög utsträckning av elever boende nära skolan. Under de senaste åren har fler elever valt att stanna i skolor i SDO och detta syns även i prognosunderlaget. Enligt elevframskrivningen förväntas elevantalet öka något mer i SDO än vad befolkningsprognosen visar.

Av de elever som bor i Skarpnäck och går i kommunal skola väljer drygt 66 procent en skola inom sitt eget SDO. De som väljer kommunal skola i ett annat SDO väljer främst skolor i Enskede-Årsta-Vantör, Södermalm och Farsta.

För Södermalm syns en minskning av elever i prognosen vilket kan innebära att fler elever från Skarpnäck kommer att söka sig dit i mån av plats. Eftersom inpendling till Södermalm även sker från övriga SDO i södra Stockholm är det svårt att i dagsläget säga mer i detalj vilken effekt det kommer att ha på behovet av elevplatser i Skarpnäck.

De fristående skolorna i Skarpnäck har i dagsläget drygt 800 elever inskrivna, intag sker från hela staden. I Skarpnäck väljer cirka 22 procent av alla elever att gå i en fristående skola. Av dem går cirka hälften i friskola inom Skarpnäck SDO. De övriga väljer fristående skolor främst på Södermalm, i Enskede-Årsta-Vantör och i Farsta. Det visar att det finns ett stort intresse av att gå i skola lokalt i stället för att pendla ut till andra SDO.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (6 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4–6	ÅK 7–9
Kapacitet, antal elever	4 292	1 892	1 419	981
Fyllnadsgrad	93%	94%	83%	107%

Skolornas totala fyllnadsgrad i SDO är idag relativt hög, 93 procent, med mest ledig kapacitet i årskurs 4–6. Antalet elever i årskurs 7–9 har ökat under de senaste åren samtidigt som fler elever från mellanstadiet har valt att gå kvar även i högstadiet. Detta gör att speciellt Skarpnäcks skola och Bagarmossens skola har valt att ha fler klasser i årskurs 7–9 elever än vad de tidigare har bedömts klara av. En översyn av samtliga skolors kapacitet i SDO kommer att påbörjas under 2023. Viss ledig kapacitet finns på Skarpatorpsskolan för årskurs 7–9.

Skarpnäcks skola är beroende av timbokningar i idrottsförvaltningens idrottshall i området för att kunna bedriva idrottsundervisning för del av skolans elever. Idrottsförvaltningen planerar en ny idrottshall intill skolan vilken kommer att täcka skolans behov av idrottslokaler. Tidplanen för den nya idrottshallen är osäker men den bedöms kunna färdigställas mot slutet av den första prognosperioden.

På Björkhagens skola är kök och matsal en flaskhals då dessa funktioner inte klarar av att hantera det antal elever som skolan i övrigt har kapacitet för.

Förvaltningen ser att behovet av elevplatser i anpassad grundskola ökar i Skarpnäcks SDO. I dag finns anpassad grundskola på Skarpatorpsskolan och Skarpnäcks skola.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

Enligt nuvarande planering kommer antalet elevplatser i kommunala skolor öka med 300 fram till 2031. I takt med förväntad elevantalsökning kommer skolornas fyllnadsgrad hålla sig på samma höga nivå.

Ett flertal tidsbegränsade bygglov för tidsbegränsade lokaler löper ut under planeringsperioden på Bagarmossens skola, Skarpatorpsskolan och Brotorpsskolan. Dessa lokaler ska ersättas av permanenta lokaler i den nya skola som planeras vid Bergholmsbacken, vilken behöver vara klar senast år 2030. Utöver det ses permanenta lokaler över vad gäller skick och behov av underhåll för att bedöma om de ska underhållas eller om de behöver ersättas med permanent kapacitet i den nya skolan.

Antalet platser i anpassad grundskola behöver utökas då man ser ett ökat behov av platser i SDO. Den anpassade grundskolan på Skarpatorpsskolan ska utökas med cirka 12 platser, till höstterminen 2023. I och med de nya platserna kan elever som nu går i årskurs 6 i anpassad grundskola på Skarpatorpsskolan också fullfölja sin skolgång på samma skola.

Köket och matsalen på Björkhagens skola är flaskhalsar för att kunna nyttja skolans övriga kapacitet fullt ut. Vidare är skolans kökssituation i dag väldigt ansträngd. Kökets och matsalens kapacitet behöver utökas för att skolan ska klara den kapacitet som skolan i övrigt medger. Ett kök- och matsalsprojekt pågår för detta och målsättningen är att det ska vara färdigställt senast till 2028.

Projektet för att utöka kapaciteten på Skarpnäcks skola har utgått då det inte längre finns tillräckligt förväntat elevunderlag i området. Därmed är det nödvändigt att kunna nyttja Björkhagens skolas kapacitet fullt för att klara kapaciteten i området, för att kunna göra det krävs att köksprojektet genomförs. Under prognosperioden uppstår ett mindre underskott av elevplatser i F-klass under ett antal år då Skarpnäcks skola justerar ned sitt intag av F-klass till förmån för att möjliggöra att befintliga elever ska få plats även i högre årskurser. Enklare åtgärder för att hantera behovet av platser ska utredas.

När underhållsprojektet på Skarpnäcks skola ska genomföras kommer det att krävas en evakuering av verksamheten, en utredning om omfattning och tidplan pågår.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

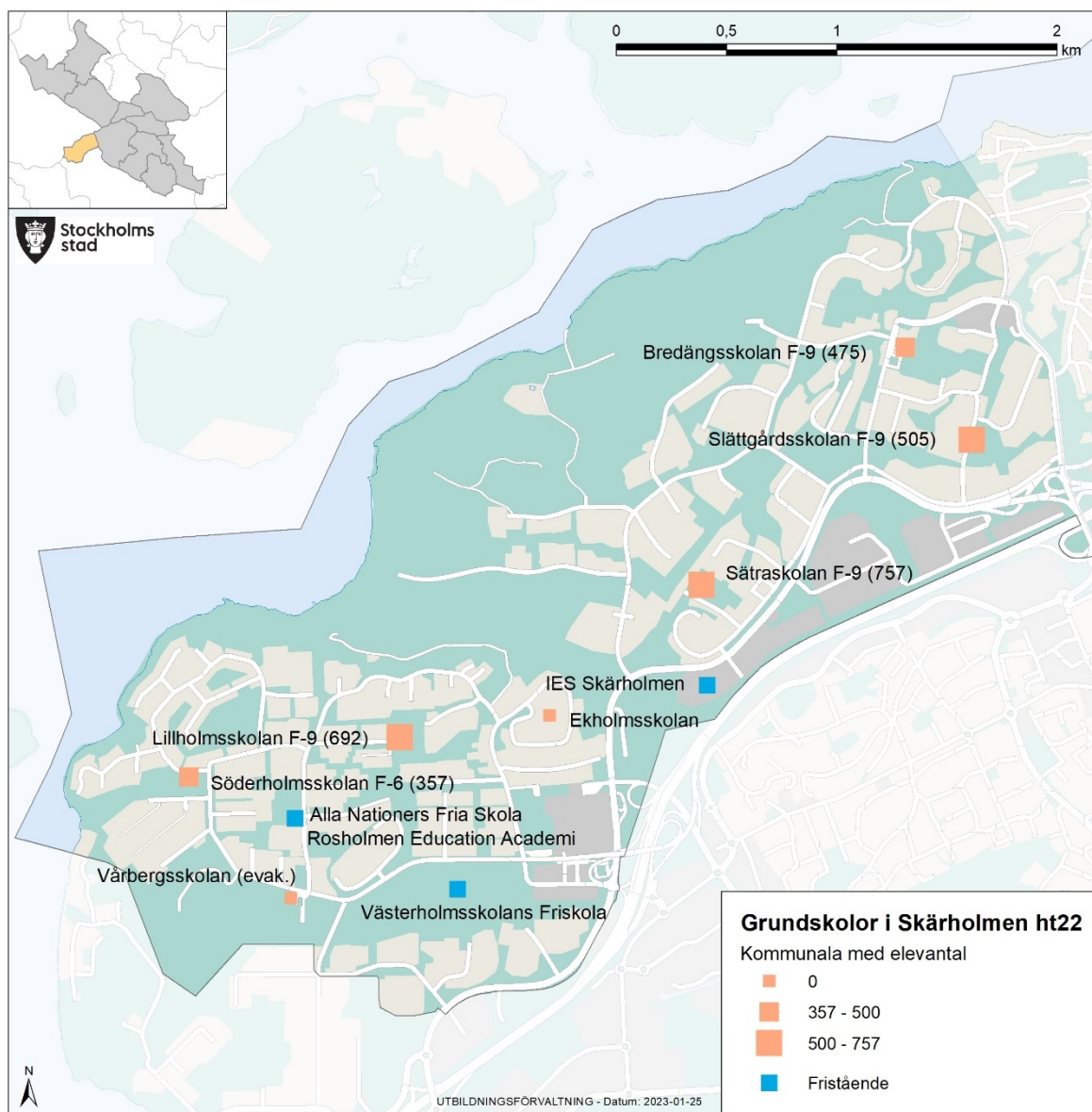
Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Skarpnäcks skola	Underhåll och anpassningar	0	2027	
Nya skolor	Bergholmsbacken	Kapacitetsökning samt ersätta tidsbegränsade lokaler	900	2030	
Om- och/eller utbyggnad	Skarpatorpsskolan	Utökad anpassad grundskola	12	2023	
	Björkhagens skola	Kök och kapacitetsökning	120	2028	
Avveckling	Brotorpsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-84	2030	
	Bagarmossens skola	Tidsbegränsade lokaler	-120	2030	
	Skarpatorpsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-196	2030	
	Södra Skarpnäck	Avveckling lokaler	-336	2030	
Totalsumma			296		

**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

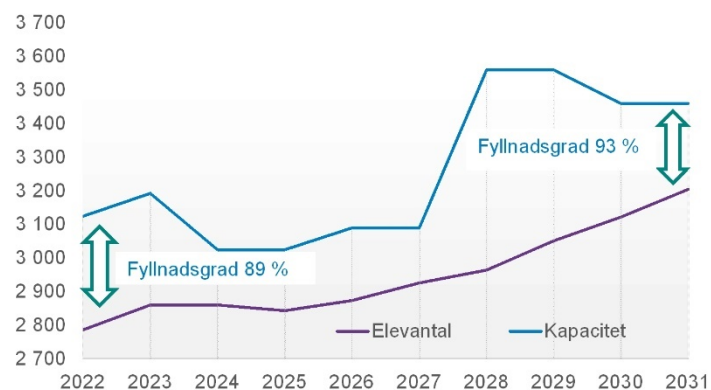
Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

Enligt prognos finns inte underlag för några nya elevplatser i SDO under den andra planeringsperioden. Därför har den tidigare planerade skolan vid Hammarbyskogen utgått ur planeringen.

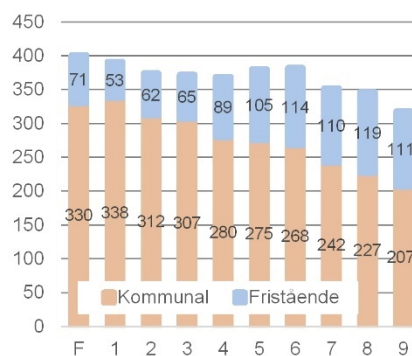
4.1.11. Skärholmen

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	4 709	5 169	460	6 061	892
Elever F-9 i SDOs skolor, totalt	3 668	4 155	487		
Kommunal skola	2 782	3 181	399		
Fristående skola	886	950	64		
Barn i 0-område		24	24		

Antal barn och unga i Skärholmens stadsdelsnämndsområde (SDO) mellan 6–15 år förväntas öka med cirka 1 300 fram till 2040. Den största ökningen av barn och unga förväntas efter år 2031. Fram till 2027 är befolkningsökningen störst i högstadieåldern, därefter förväntas antal barn öka mest i de lägre årskurserna fram till 2040, som en följd av planerad nybyggnation.

I Skärholmen SDO har ett program tagits fram för stadsutvecklingsområdet Fokus Skärholmen som förväntas generera behov av nya elevplatser. Totalt beräknas över 8 000 nya bostäder färdigställas fram till 2040. Det innebär att bostadsbeståndet i SDO förväntas att öka med över 50 procent från dagens nivå.

Det finns en omfattande utpendling från Skärholmen SDO. Drygt en fjärdedel av eleverna boende i Skärholmen SDO går i skolan i annat SDO, antingen i en kommunal eller i en fristående skola.

De fristående skolorna i Skärholmen SDO har i dagsläget knappt 900 elever inskrivna, intag sker från hela staden. I Skärholmen väljer cirka 33 procent av alla elever att gå i en fristående skola. Av dem går drygt hälften i fristående skola inom Skärholmens SDO. De övriga väljer fristående skolor i andra SDO, främst i Hägersten-Älvsjö. Mönstret visar att det finns ett relativt stort intresse av att gå i en skola nära hemmet.

Av eleverna som bor i Skärholmens SDO väljer cirka 67 procent en kommunal skola, av dessa väljer cirka 55 procent en skola inom Skärholmen. Låg inpendling till SDO innebär att över 90 procent av de inskrivna eleverna i de kommunala skolorna bor i Skärholmen.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (6 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4–6	ÅK 7–9
Kapacitet, antal elever	3 216	1 428	1 002	786
Fyllnadsgrad	87%	90%	82%	86%

Skolorna i Skärholmen har en relativt god fyllnadsgrad i de yngre årskurserna men flera av skolorna tappar elever till fristående skolor samt till kommunala skolor närmare innerstaden därefter. Därför är elevplatser i kommunala skolor i årskurs 7–9 närmare hälften så många som i årskurs F-3 platser.

Skärholmens skolor har ett högt socioekonomiskt index att ta hänsyn till varför klasstorlekarna i skolorna begränsas, vilket i sin tur påverkar skolornas bedömda lokalkapacitet.

En skola i SDO, Bredängsskolan, är beroende av timbokningar i idrottsförvaltningens idrottshall för att kunna bedriva idrottsundervisning.

Lokaler med tidsbegränsade bygglov avvecklas under planeringsperioden på Lillholmsskolan, Slättgårdsskolan och Söderholmsskolan i samband med pågående och planerade byggprojekt och ersätts med permanent kapacitet.

Flera av skolorna i SDO är i behov av underhåll. Det gäller Söderholmsskolan, Sätmaskolan samt Vårbergsskolan. På övriga skolor i SDO pågår projekt som säkerställer kapaciteten på skolorna samt även innebär viss kapacitetsökning. I samband med projekten görs även underhållsarbeten.

Förvaltningen ser att behovet av elevplatser i anpassad grundskola ökar i Skärholmens SDO. I dagsläget finns anpassad grundskola på Sätmaskolan och Bredängsskolan.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

Under prognosperioden fram till år 2031 förväntas en ökning med 400 elever i Skärholmens kommunala skolor. De befintliga skolornas kapacitet kan hantera ökningen, förutsatt att hela Vårbergsskolan kan hyras in för grundskola. Ökningen av antalet elever inom befintligt bostadsbestånd gör att fyllnadsgraden i Skärholmens kommunala skolor förväntas att öka under planeringsperioden.

En inhyrning av hela Vårbergsskolan planeras vilket skulle ge ett tillskott på preliminärt 470 elevplatser. I dagsläget används halva skolan som evakuering till Slättgårdsskolan fram till årsskiftet 2025/2026. När Slättgårdsskolan flyttar tillbaka till sina egna lokaler behöver Vårbergsskolan underhållas i två etapper. Därför beräknas kapacitetsökningen finnas tillgänglig först 2028. Söderholmsskolan behöver evakueras, bland annat på grund av ett bostadsprojekt som ska starta intill skolan. Bostadsbyggnationen kräver avveckling av två externa lokaler som skolan använder i dag. Gatuombyggnader och byggnationerna kommer dessutom innebära stora störningar när byggnation sker så nära skolans verksamhet. Delar av Söderholmsskolans lokaler är också i stort behov av underhåll vilket även det kräver evakuering. Avsikten är att hyra in hela Vårbergsskolan för att möjliggöra evakuering av både Slättgårdsskolan och Söderholmsskolan samtidigt.

På Lillholmsskolan och Slättgårdsskolan pågår ett om- och tillbyggnationsprojekt. Slättgårdsskolan återuppbyggs efter en brand som skedde år 2021, projektet innebär en mindre kapacitetsökning. I och med projektet kommer tidsbegränsade lokaler att ersättas med permanenta lokaler. Lillholmsskolan byggs om för att ersätta tidsbegränsade lokaler samt för en kapacitetsökning. I samband med projektet anpassas också Lillholmsskolan för integrerad anpassad grundskola i respektive stadium. Första etapperna av utbyggnaden är klar, sista

etappen återstår där utbyggnad av idrottsfunktionen ingår. Ett reviderat förslag för genomförande av sista etappen är planerat till utbildningsnämnden under 2023.

Mot bakgrund av ett ökat behov av platser i anpassad grundskola utreds möjligheten att ta in elever redan till hösten 2023 på Lillholmsskolan, där ingår Ekholmsskolan som en resurs för undervisning i mindre grupper. På Bredängsskolan pågår ett projekt för att utöka antalet platser i anpassad grundskola till 2027.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

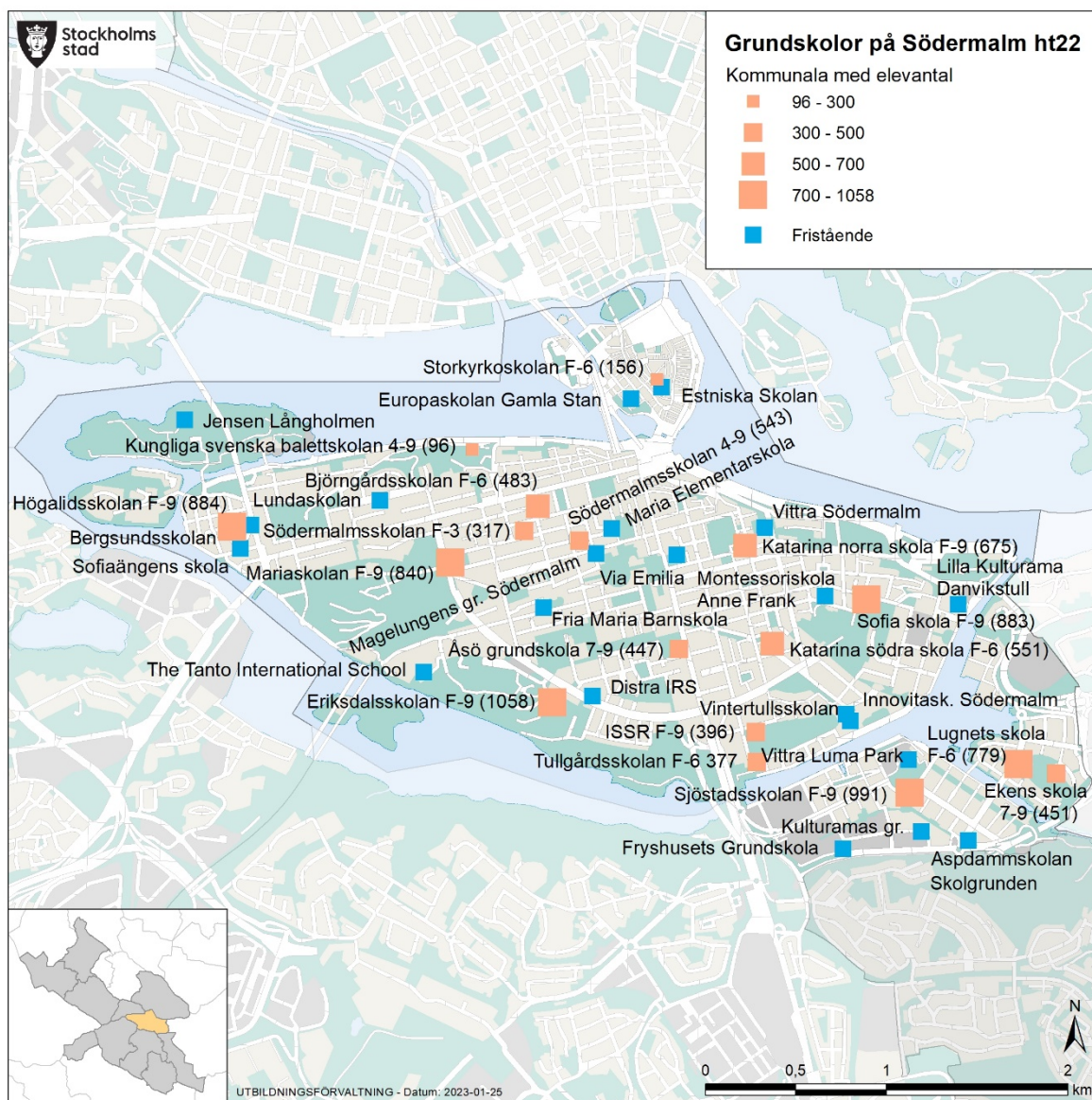
Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Sätraskolan	Underhåll	0	2027–2029	
	Söderholmsskolan	Underhåll	0	2026–2028	
Nya skolor	Vårbergsskolan	Inhyrning lång sikt	470	2028	
Om- och/eller utbyggnad	Bredängsskolan	Underhåll och anpassningar samt utökad Anpassad grundskola	0	2027	G
	Lillholmsskolan	Tillbyggnad för att ersätta tidsbegränsade lokaler samt anpassad grundskola	40	2024	
	Slättgårdsskolan	Återuppbyggnad	40	2026	G
	Ekholmsskolan	Användas för specialundervisning	50	2023	
Avveckling	Söderholmsskolan	Tidsbegränsade lokaler	-168	2024	
	Sätraskolan	Tidsbegränsade lokaler	-100	2030	
Totalsumma			332		

**Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande*

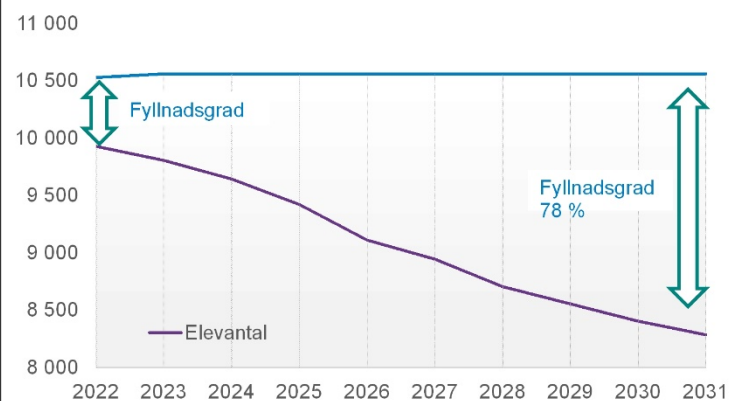
Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

I relation till planerad bostadsbyggnation inom Fokus Skärholmen har man tidigare sett behov av att bygga två nya skolor, Tankebyggarorden och Vårbergsvägen. Enligt dagens befolkningsprognos fram till 2040, finns det inte behov av någon av de nya skolorna, varför dessa har utgått i planeringen.

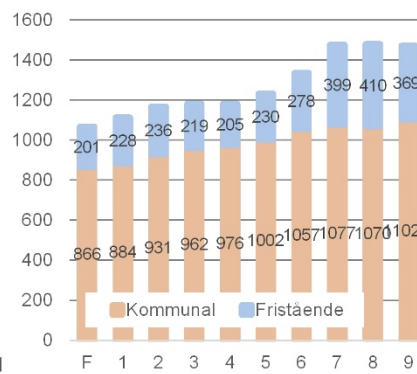
4.1.12. Södermalm

Elevantalsframskrivning för kommunala grundskolor i SDO jämfört med kapacitetsförändringar fram till år 2031

Elevantal i kommunala- och fristående skolor i SDO per årskurs ht 22

Planeringsförutsättningar

	2022	2031	Förändring 2022–2031	2040	Förändring 2031–2040
Folkbokförda elever 6–15 år boende i SDO	11 062	8 961	-2 101	8 187	-773
Elever F-9 i SDOs skolor, totalt	12 679	10 635	-2 044		
Kommunal skola	9 912	8 278	-1 634		
Fristående skola	2 767	2 358	-409		

Antalet barn och unga mellan 6–15 år på Södermalms stadsdelsnämndsområde (SDO) förväntas enligt befolkningsprognosen minska med knappt 3 000 fram till år 2040.

Minskningen spås vara som störst fram till 2031 och därefter avta något. Den generella minskningen sker framförallt i det befintliga bostadsbeståndet. Detta påverkar i hög grad Hammarby Sjöstad som tidigare år haft stora barnkullar och till följd av detta nu upplever den procentuellt största befolkningsminskningen i Stockholm.

Den största befolkningsökningen på Södermalm fram till 2031 förväntas att ske i kvarteret Persikan, på östra Södermalm, där cirka 1200 bostäder planeras. Det totala utfallet för perioden är emellertid svårbedömt eftersom bostadsprognoserna, både i tid och utfall, är mycket osäkra. Tillkommande bostäder i Hammarby Sjöstad (t ex i Henriksdalshamnen med 1600 planerade bostäder) ingår ännu inte i prognosunderlaget. Det totala utfallet och tidpunkten för färdigställande av dessa bostäder kan komma att få betydelse för bedömningen av behovet av elevplatser.

Antalet elever på Södermalms skolor förväntas enligt elevframskrivningen, i likhet med befolkningsprognosen, att minska fram till 2031. Totalt sett är bedömningen att det år 2031 är ungefär 10 600 elever på Södermalms skolor, vilket är en minskning med 2 000 elever jämfört med 2022. Antagandet förutsätter dock att dagens pendlingsmönster är konstant över tid och att inpendlingen till Södermalm inte ökar. Konsekvensen av minskningen av elever i SDO kan bli att skolornas fyllnadsgrad blir lägre de kommande åren, vilket i slutändan kan innebära ett överskott på kommunala elevplatser. Det eventuella platsöverskottet kan indikera att organisatoriska åtgärder och/eller lokalanpassningar kan bli nödvändiga för att säkerställa ekonomiskt hållbara skolenheter. Minskningen av antalet elever fram till år 2031 är större i låg- och mellanstadiet än i högstadiet. Det är möjligt att en eventuell minskad fyllnadsgrad på Södermalms kommunala skolor kan öppna för ökad inpendling från närliggande stadsdelar.

Fristående skolor och kommunala skolenheter med nationellt intag ingår inte i analysen under planeringsförutsättningar. Detta eftersom dessa skolor har fristående kösystem alternativt andra urvalskriterier och därför inte kan förutsättas tillgodose det kommunala lokalbehovet. Kommunala skolor med nationellt intag på Södermalm är ISSR och Kungliga Svenska Balettskolan.

Nuläge 2023

Kommunala skolor (17 st)	Totalt	ÅK F-3	ÅK 4–6	ÅK 7–9
Kapacitet, antal elever	10 528	4 003	3 151	3 374
Fyllnadsgrad	94%	91%	96%	96%

Andelen folkbokförda elever på Södermalm som väljer en kommunal skola inom SDO är ungefär 76 procent, vilket motsvarar lite drygt 8 200 elever. Till detta tillkommer lite drygt 400 elever från andra SDO som också väljer en kommunal skola på Södermalm. Andelen inpendlande elever ökar högre upp i åldrarna.

Fyllnadsgraden på Södermalms samtliga kommunala skolor uppgår läsåret 22/23 till 95 procent och de kommunala skolorna har generellt en hög fyllnadsgrad.

I Hammarby sjöstad finns tidsbegränsade bygglov på två av förvaltningens skolor: Sjöstadsskolans annex som hyr kontorslokaler i kvarteret Godsfinkan och Ekens skola som i sin helhet står på tidsbegränsat bygglov.

Tre skolor på Södermalm har anpassad grundskola: Södermalmsskolan, Sjöstadsskolan och Eriksdalsskolan. Lokalkapaciteten på Sjöstadsskolan och på Eriksdalsskolan har utökats det senaste året (med ytterligare 45 platser) och kapaciteten för platser i anpassad grundskola för Södermalm som helhet bedöms i dagsläget som adekvat.

Förvaltningen bedömer att det finns en generell brist på idrottslokaler på Södermalm. För att säkerställa att utbudet möter den efterfrågan som finns samverkar utbildningsförvaltningen med idrottsförvaltningen och med externa aktörer.

Lokalplanering under första planeringsperioden 2023–2031

Den nedåtgående trenden i befolkningsprognosen fram till år 2031 på Södermalm innebär att inga kapacitetsökande projekt är nödvändiga inom prognosperioden. De förväntade demografiska förändringarna i kombination med befintlig lokalkapacitet innebär en drastiskt minskad fyllnadsgrad under planeringsperioden. Detta aktualiserar ett behov av översyn för eventuell omställning alternativt avveckling av lokaler, som tidsbegränsade lokaler eller externa inhyrningar, för att säkerställa ett effektivt lokalutnyttjande.

Det är möjligt att anta att den demografiska förändringen på Södermalm får inverkan på elevers pendlingsmönster, om fler kommunala platser frigörs kan inpendlingen från närliggande stadsdelar öka. Det totala utfallet av detta är i dagsläget svårbedömt. Barn i yngre åldrar tenderar i högre utsträckning att söka en skola nära hemma, medan äldre elever kan antas vara mer rörliga. En eventuell ökning bör således främst röra elever i högstadietåldern.

Mindre lokalåtgärder för att tillgodose behovet av RSU, CSI-grupper samt åtgärder på enskilda skolor kan vara nödvändigt under planeringsperioden.

Förvaltningen avser att, genom förändringen av befintlig detaljplan, ansöka om permanent bygglov för Sjöstadsskolans annex. Ekens skola kommer att avvecklas senast 2032 när bygglovet går ut, vilket då innebär en minskning av stadsdelsnämndsområdets skolkapacitet med 450 platser.

Större underhållsarbeten (som kan innebära evakueringar av befintlig verksamhet) initierade av SISAB planeras för fem av skolorna i SDO. Tidplaner, omfattning och eventuella evakueringslösningar för dessa skolor är allttjämt osäkra. Vissa av dessa ligger idag under andra prognosperioden.

Under 2023 vinner en ny detaljplan för Tullgårdsskolan laga kraft som medger en tillbyggnation av ytterligare 500 elevplatser. Till följd av det vikande elevunderlaget skjuts planeringen för tillbyggnationen upp på obestämd tid.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2023–2031

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Björngårdsskolan	Underhåll. Evakuering	0	2028–2030	
Totalsumma			0		

*Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande

Lokalplanering under andra planeringsperioden 2032–2040

Lokalbehovet efter 2031 är svårbedömt. Utfallet i Henriksdalshamnen, vilket ännu inte syns i befolkningsprognosen, kan komma att få genomslag på förvaltningens lokalplanering. Förvaltningen gör bedömningen att 1 600 prognostiserade bostäder ger ett ytterligare behov av mellan 400 och 800 elevplatser. Antalet tillkommande elevplatser är dock helt avhängigt på den totala mängden bostäder och i vilken takt området byggs ut och är därför fortfarande mycket svårskattat. Utöver detta tillkommer också avvecklingen av Ekens skolas lokaler med tidsbegränsat bygglov som kommer att ske någon gång mellan 2027- och som senast 2032. Avvecklingen kommer att innebära ett behov av ytterligare elevplatser, men den förväntade befolkningsminskningen i den befintliga bostadsstrukturen kan dock innebära att behovet av fler elevplatser kan hanteras inom befintligt skolbestånd med eventuella lokalanpassningar.

Sammantaget bedömer förvaltningen att utbyggnationen av bostäder i Henriksdalshamnen kan innebära ett behov av utökning av den befintliga skolkapaciteten, men att det fortfarande återstår att se huruvida den befintliga kapaciteten är tillräckligt eller ej. Förvaltningen gör därför bedömningen att det finns ett fortsatt behov av att reservera mark i Henriksdalshamnen för en eventuell skoltomt, i planeringen ligger dock projektet efter år 2040, varför det inte är omnämnt i tabellen nedan.

Sammanställning av planerade byggprojekt i grundskolor 2032 och senare

Huvudsakligt syfte	Skola	Syfte/mål	Kapacitetsförändring	Färdig, år	Nämndbeslut*
Underhåll	Mariaskolan	Underhåll	0	2032–2035	
	Sofiaskolan	Underhåll	0	2032–2035	
	Katarina Norra skola	Underhåll	0	2032–2035	
	Eriksdalsskolan	Underhåll	0	2032–2035	
Avveckling	Ekens skola	Tidsbegränsade lokaler	-450	2032	
Totalsumma			-450		

*Datum UTBN. U=utredningsbeslut, I=inriktningsbeslut, G = genomförandebeslut, IH=inhyrningsmedgivande

4.1.13. Anpassad grundskola och elever i behov av särskilt stöd

I stadens kommunala grundskolor finns elever med olika behov. Staden erbjuder CSI-grupper (central undervisningsgrupp med särskild inriktning) och SU/RSU-grupper (särskilda undervisningsgrupper där RSU avser en regional grupp). För elever med intellektuell funktionsnedsättning finns anpassad grundskola.

Anpassad grundskola

Det finns cirka 1 000 elever i anpassad grundskola i stadens kommunala skolor. Elever som blivit mottagna och får läsa enligt läroplanen för anpassad grundskola har behov av placering i en verksamhet med anpassad grundskola eller som integrerade i grundskoleklass. Staden har idag 33 grundskolor som har integrerade verksamheter för anpassad grundskola. Dessa kan erbjuda cirka 1 020 platser från höstterminen 2023 vilket enligt beräkningar från skolvalet är en underkapacitet på ett 30-tal platser. Utöver det har flera av stadens anpassade grundskolor behövt ta in fler elever än vad de egentligen har kapacitet för. I de 1 020 platserna ingår 64 platser som öppnar till hösten 2023 i både befintliga- och nya enheter för anpassad grundskola.

Elever kan antas till anpassad grundskola direkt inför förskoleklass eller senare under skolgång, beroende på när behovet uppmärksammas hos eleven och när utredningen för att fastställa behovet görs. Om eleven inte har gått i anpassad grundskola från början, kommer behovet att byta från grundskola till anpassad grundskola oftast under årskurs 3–5 när glappet i kunskapsnivån börjar bli för stor. Därför bör det finnas utrymme i anpassad grundskola att ta emot elever i alla årskurser.

Antal elever som har behov av platser i anpassad grundskola har ökat i hela landet och i Stockholm under de senaste åren och i dagsläget råder brist på platser i flera stadsdelsområden. I den elevframskrivning som skolplaneringen utgår ifrån framgår inte behovet, vilket leder till att utbildningsförvaltningen planerar utifrån ett procenttal baserat på erfarenhet. Utbildningsförvaltningen räknar med att 1,5 procent av det totala elevantalet i staden tillhör målgruppen som behöver bli mottagna i anpassad grundskola. Utbildningsförvaltningen behöver tillgodose det ökade behovet vilket innebär att staden måste planera för ett ökat antal platser i anpassad grundskola. Eftersom det är en utbildningsform som skiljer sig från ordinarie grundskola så kräver anpassad grundskola andra förutsättningar.

De skilda förutsättningarna handlar främst om större yta per elev, både inne i skolans lokaler och utanför själva skolbyggnaden. Många av eleverna i anpassad grundskola behöver extra utrymme med möjlighet att gå avsides för att kunna hantera skoldagen med inläring och sociala situationer. Detta gäller såväl inne i lärmiljön som ute på skolgården. Därutöver är det fler personal per elev vilket påverkar den totala ytan.

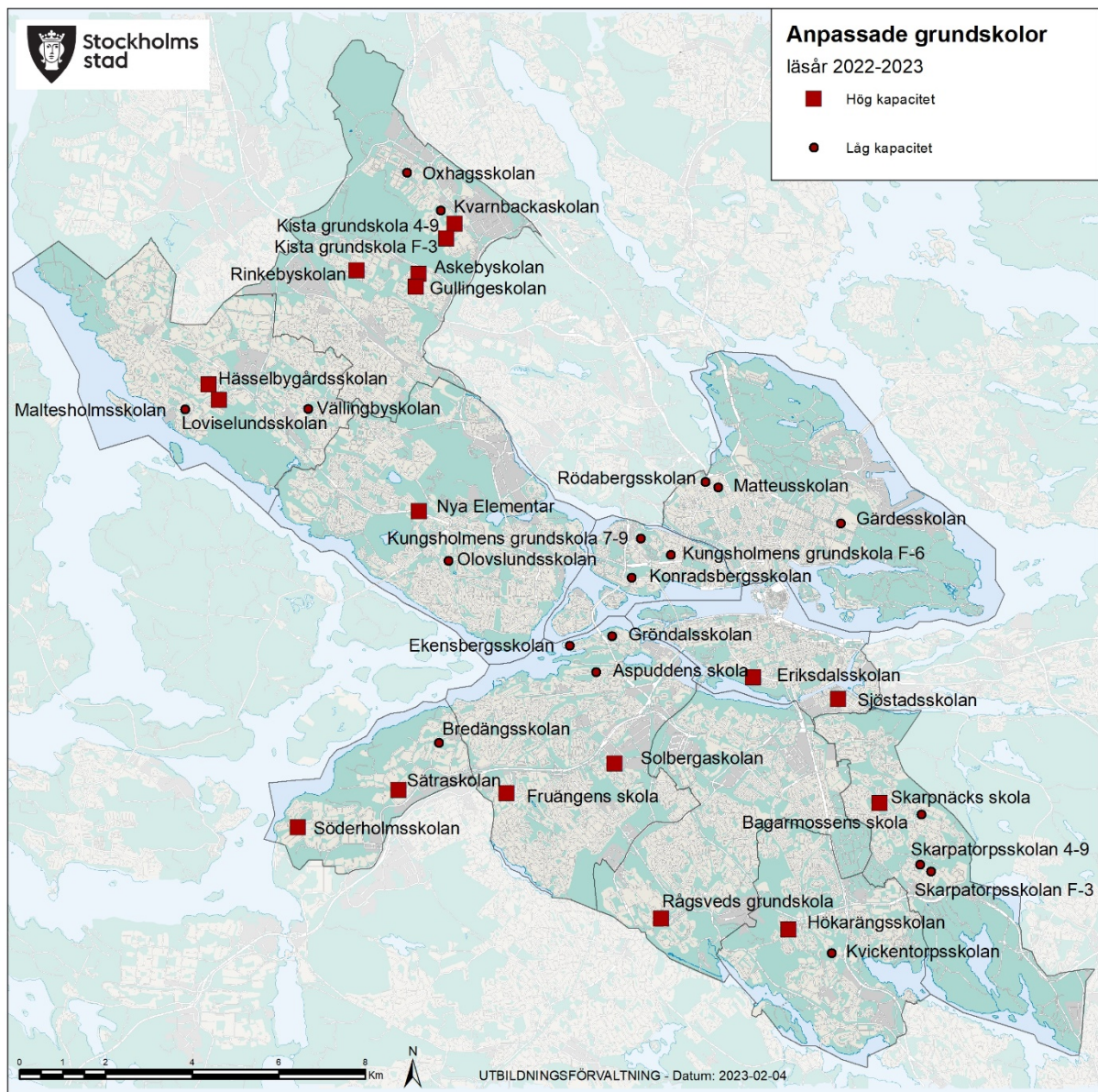
Detta betyder att om grundsärskoleplatser skapas i befintliga lokaler behöver skolans totala elevkapacitet minskas. En flaskhals i befintliga skolor är ofta specialsalar eftersom den anpassade grundskolan enligt timplanen har fler timmar i musik, bild, slöjd och idrott. Flera specialsalar kan behöva tillskapas vilket det inte alltid finns ytor för.

På skolgården krävs en betydligt större yta än vad som är vanligt för angöring då en anpassad grundskola ofta tar emot flera rullstolsburna elever som åker till skolan med färdtjänst. Ytor för detta måste avsättas och planeras in i tidigt skede.

I dagsläget ses många av de planerade nya skolorna över för att kunna inrymma anpassad grundskola, utifrån det ökade behovet. Det innebär att skolorna behöver större ytor än vad som tidigare har avsatts.

I årets uppdatering av lokalprogram för grundskola som är stödmaterial till nämndens funktionsprogram tas lokaler för anpassad grundskola med. I programmet beskrivs programytor, rum och övriga funktioner och vilka areor dessa behöver.

Figur: Skolor med anpassad grundskola läsåret 2022–2023

Lokalplanering för anpassad grundskola

Totalt planeras 427 nya platser i anpassad grundskola mellan 2023 och 2031.

Sju nya enheter för anpassad grundskola kommer att öppnas redan 2023–2024. Totalt kommer dessa enheter ta emot 245 elever.

Mellan 2032 och 2040 planeras ca 80 platser för anpassad grundskola i nya grundskolor som planeras inom kommande nya bostadsområden.

SU-grupper, RSU-grupper och CSI-grupper

Inom stadens grundskoleverksamhet finns olika typer av särskilda undervisningsgrupper. Syftet med dessa grupper är att skapa förutsättningar för att ge särskilt stöd åt de elever som behöver det. Förvaltningens utgångspunkt är att alla elever så långt som möjligt ska läsa integrerat i sin ordinarie verksamhet, men en del elever behöver extra stöd, antingen inom enskilda ämnen, under en större del av skoldagen eller på heltid i en mer anpassad undervisningsmiljö.

Varje skola ska ha möjlighet att bedriva särskilda undervisningsgrupper (SU-grupper) inom sina ordinarie lokaler. Syftet med en sådan grupp är att kunna ge elever extra stöd i enskilda ämnen eller under en större del av skoldagen, samtidigt som eleven behåller en närhet till sin ordinarie klass eller årskurs. Normalt används en lärosal eller motsvarande lokal för att bedriva den här typen av verksamhet, och för att kunna skapa åldersadekvata undervisningsmiljöer bör varje skola ha möjlighet att bedriva en särskild undervisningsgrupp per stadium. Förvaltningen föreslår i årets revidering av Funktionsprogram för skollokalerna (bilaga 4.3) en ökad tydlighet kring särskilda undervisningsgrupper.

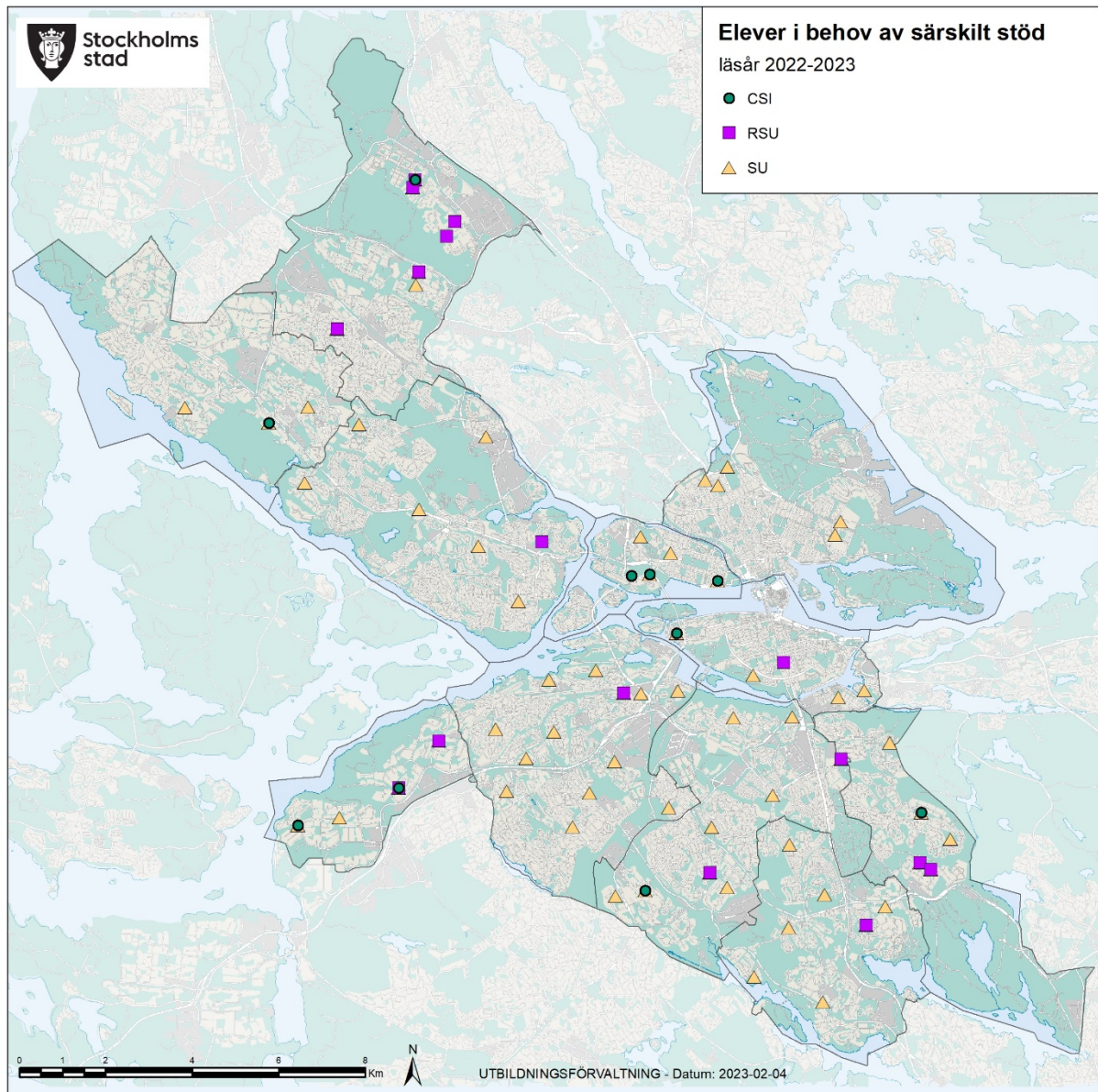
För elever med större behov av särskilt stöd finns regionala särskilda undervisningsgrupper (RSU-grupper). Dessa grupper samlar kompetens och resurser som normalt inte finns inom elevens hemskola. Förvaltningens målsättning är att RSU-grupperna ska ha en geografisk spridning inom staden som möjliggör att de flesta elever kan få det stöd de behöver i närheten av hemmet och sin hemskola. RSU-grupper kan bedrivas i eller i anslutning till en skolas befintliga lokaler, men beroende på vilken typ av behov den enskilda gruppen ska möta kan det även vara positivt med ett fysiskt avstånd till den ordinarie skolbyggnaden. Exempelvis kan elever med hemmasittarproblematik ha fördel av att RSU-lokalen ligger utanför skolans område.

CSI-grupper (centrala grupper med särskild inriktning) bedrivs i nuläget på 10 av stadens grundskolor och tar emot elever med omfattande stödbehov efter beslut på central nivå. Undervisningen bedrivs enligt grundskolans läroplan och många av grupperna är specialiserade mot särskilda typer av svårigheter. Gruppernas uppdrag är att möta elevernas omfattande behov av särskilt stöd genom att anpassa både lärmiljö och undervisning.

Målet med undervisning i särskilda undervisningsgrupper är normalt att eleven så snart som möjligt ska kunna återgå till undervisning inom den ordinarie verksamheten. En elev behåller alltså sin klassplacering även om hen helt eller delvis får sin undervisning inom en SU- eller

RSU-grupp (placering i CSI-grupp är ofta mer långsiktig men även för dessa elever är målet en återgång till ordinarie klass). Ur ett lokalperspektiv innebär detta att särskilda undervisningsgrupper skapar ett större behov av lokalresurser. För en elev som läser på heltid inom exempelvis en RSU-grupp används RSU-gruppens lokalresurser, samtidigt som en elevplats behöver hållas öppen inom elevens klass för att möjliggöra återgång till den ordinarie verksamheten.

Figur: Skolor med SU-grupper, RSU-grupper och CSI-grupper läsåret 2022–2023

Ur ett mer övergripande perspektiv kan stadens lokalresurser påverkas av förändringar av elevantal och gruppsammansättning. Om en särskild undervisningsgrupp behöver utökas inom befintliga lokaler kan skolans totala kapacitet minska om lokaler som används för undervisning av ordinarie verksamhet behöver tas i anspråk. Om det uppstår behov av att utöka en särskild undervisningsgrupp och det inte finns förutsättningar att nyttja befintliga lokaler kan förvaltningen behöva föreslå byggnadsåtgärder för att öka kapaciteten, antingen

på den aktuella skolan eller på en närliggande skola, trots att det i praktiken inte leder till fler elevplatser som kan finansiera ökade hyreskostnader.

Motsvarande förhållande gäller för RSU- eller CSI-grupper som av praktiska eller verksamhetsmässiga skäl behöver förläggas i externa lokaler; förvaltningen kan behöva hyra in nya lokaler trots att det totala antalet elevplatser inte utökas. Lokalerna behöver dessutom ofta i någon mån verksamhetsanpassas vilket innebär merkostnader, antingen i form av ett hyrestillägg eller i form av investeringskostnader. Det ökade behovet av denna typ av externa lokaler har medfört ett större behov av investeringsmedel för förvaltningen.